

Biblioteka Jagiellońska

stdr0014746

Bard. Ud 5662

~~C. 947~~

Ud 5662

Fur. K. 218.

SIMONIS
STAROVOLSCI,
POLONIA.

COLONIAE,
Apud Henricum Crithium.
ANNO M. DC. XXXII.

Ex
Biblioth. Regi.
Berolinens.

613140

VRBANO VIII.
BARBERINO,

Pont. ter Maximo,

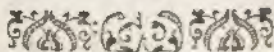
SIMON STAROVOLSC.

*Post oscula pedum beatorum
utramque salutem pre-
catur.*

Cum ad Te Venetiis,
ante triennium se-
re, Equitem Polonum, pen-
na depictum, PATER
BEATISSIME misissem,
eumque Tibi non ingratus
fuisse, ex epistola Eminen-
tissimi Cardinalis, Fran-
cisci Barberini, nepotis Tui,
4 2 intel-

4
intellexissem: quod nimirū
ex eo Nobilitatis nostra ge-
nium, prerogatiuas, & mi-
litie rationem quodam-
modo perspexeris, nec im-
probaueris studia. Statui,
eadem Tua humanitate in-
citatus, totius patriæ meæ
delineationem, hoc exiguo
libello expressam, Tibi re-
rum nostrarum cupido of-
ferre: atque simul rogare,
vt dum totius Christiani-
tatis incolumitati, die no-
cturne inuigilas, in primis
Te Sarmatiae nostræ beni-
gnum & clementem pre-
beas. Qui non pro aris modo
& fo-

5
& foci, cum Barbaris gen-
tibus quotidie dimicamus,
sed pro tota re Christiana:
cui Te vicaria potestate à
Deo prefectum, quæ par est
reuerentia, tanquam Apo-
stolicum, veneramur. Nobis
proinde, qui pro cæterorum
integritate & conseruatione
magis desudamus, magis
PATER BEATISSIME fa-
uere debes: atque vtinam
Tibi Magnus ille Deus, qui
Te bono Ecclesiæ suæ, & no-
stro, diutissimè incolumem
seruet.

SIMONIS STAROVOLSCI

POLONIA.

Siue status

REGNI POLONIÆ

descriptio.

OLONTA, antiquis Sarmatia Europea dicta, uti nunc à sapientissimo Rege, Sigismundo III. moderatur, octo in vniuersum prouincias sub vno sceptro continet: moribus, legibus, lingua, ex parte differentes:

ferentes: viuendi vero genio, libertatis prærogatiua, capessendorumque in Repub. honorum aptitudine, omnes ex æquo pares, & iuribus necessitudinum inter se inuicem affectas. Hoc est, Poloniam vtramque, Lituaniã, Russiã, Prussiam, Masoniã, Samogitiam, Pomeraniã & Liuioniam. De quibus singulis, quamuis & sigillatim & in communi, plerumque viri prudentes, tum nostrates, tum extranei scripserint; quia tamen assidua est harum sub-lunarium rerum mutatio, & potentissimorum quorumuis imperiorum fatalis quædam hæc conditio, ut singulis ferè sæculis ac ætatibus, accipiant nouas inclinatio-

nies, aut incrementa. Ideo,
 qualem nunc patria nostra
 forniatur statum, quæ efue
 ſcruent ſub coronam aggre-
 grati populi, mores & con-
 ſuetudines inter ſe, quas vi-
 res, quas opes, quod regimẽ,
 quam religionem, quos de-
 nique vicinos habeant, &
 quam potentes, hoc ſpeciali
 ſibello perſtrieta, poſteris
 tradere conſtitui, vt Candi-
 dus Lector, conſeruata
 hætenus, prout à maioribus
 noſtris accepimus, imo au-
 ctam Sarmatiam noſtram, vi-
 dens, non prudentiæ alicui
 humanæ (vt aſſolent moder-
 ni politici) aut potentæ am-
 pliſſimi Regni hoc Aſſcri-
 bat, ſed diuinæ prorfus be-
 nignitati, quæ veros ſui cul-
 tores,

tores, quamuis in faucibus
 immaniſſimorum hoſtium
 poſitos, incolumes pro ſua
 miſericordia ſeruat, & à pri-
 mo gentis authore Lecho, in
 hodiernum, liberos atque
 flores, nec ullius vnquam
 iugo preſſos, circumuicinis
 etiam populis, foederum le-
 ges præſcribere ſinit.

SITVS POLONIÆ.

Regnum Poloniæ, cum
 adiacētibus ſibi provin-
 cijs, extenditur in longum, à
 triceſimo octauo gradu, ad
 quinquageſimum quartum,
 ab occaſu æſtius verſus or-
 tum hibernum, amplius quā
 per ducta quadraginta mil-
 lia Germanica. In latum

A 5 vero

10 *Simonis Starouolse*
verò à montibus Carpatijs,
vsque ad mare Baltheum seu
Venedicum, perduceta plus
minus milliaria. Ab occasu
cingitur Marchia Brande-
burgensi, & Pomerania vl-
teriore. A septentrione mari
Venedico & Sarmatico, cu-
ius aduersa littora Gotthi
atque Suedi tenent. Ab ortu
Moscouia, & campestris Scy-
tharū solitudinibus. A pla-
ga demum Australi, Vala-
chia, Vngaria, atque Silesia.
Regio tota ferè plana & a-
prica est, nisi qua ad fines
Vngariæ accedit, montana
& syluestris. Quo longius
autem inde recedit, eo lenius
decliuus est, magisque culta,
& meliore gleba. Nisi quod
in medietate minoris Polo-
niæ

Polonia. 11
niæ Caluus mons superemi-
net, in quo monasterium est
S. Crucis nomine lignoque
celebre: reliqui colles ferè in
toto Regno sunt, potius quàm
montes. Syluestris sanè fuit
superioribus tēporibus ple-
raque omnis Polonia, non
modo Lituania: sed nunc v-
biq; diligenter excolitur,
frugum leguminumq; fe-
tax, & pratis abundans. Et
quamuis cœli intemperie
nimium laborat, Pomaria
nihilominus non infrequen-
tia & fructuosa passim ha-
bet: in quibus pirorum, ma-
lorum, prunorum, persico-
rum, ceraforum, & nucum
bonitas & varietas certat cū
Vngaricis & Italiæis. Sunt &
vites pluribus in locis, qua-
rum

rum vix elui quidem non
insuaves sunt, præsertim si
æstas & autumnus temperiæ
suam seruent: sed vinum in-
de expressum acerbius, vbi
defecatum est. Neque negat
solum Polonicum castancas,
mora, cotonia, ficus, amy-
gdalas, crocum, arisam, pepo-
nes, melopepones, herbas &
flores omnis generis, & alias
hottenses Italix delicias, pa-
latinariumq; lenocinia. Nec
metalla fossilisq; defunt,
vt suis locis diceretur, plumbi,
ferri, æris, cupri, argenti &
auri. Aurum quoque & alti-
lium, magnam habet copiã:
itemq; iumentorum omnis
generis & ferarum, ceruorũ,
videlicet aprorum, vrsorum,
luporum, sciurorum, dorca-

rum, leporum, onagrorum,
bifontium, caprarum, vrorũ,
pantherarũ, mardurum, vul-
pium, rosomacorũ, lutrium
& castorũ. Similiter pisciũ
diuersorũ, quotquot nomi-
nari possunt: nam fluuijs, la-
cubus, piscinis atque stagnis
supra modum abundat. Inter
fluuios tamen præcipui sunt
Vistula, Donaicius, Sanus,
Vieper, Varta, Noteßius,
Duna, Nemenus, Nester,
Prurus, Bugus, Bohus, Pri-
petius, Narua, Dreuancia,
Beresina, Boristhenes, om-
nes serè nauigabiles. Sed si-
gillatim quamlibet prouin-
ciam cum suis qualitatibus
videamus.

MAIOR POLONIA.

TOta in vniuersum, Polonia, extenditur in longū per nonaginta milliaria Germanica, incipiens à Marchia Brandeburgensi ab occidente, vsque ad Vislocam fluiuium, qui è Carpatijs montibus profluens, Russia à Polonia determinat: & quatuor à Resouia milliariibus Sano illabitur. Latitudinem vero habet 50. mill. à prædictis montibus Carpatijs, vsque ad oppidum Parcouiam in confinibus Lituaniæ positum. Diuiditurque in Maiorem & Minorem: Maior versus occasum est, tota ferè plana & fluiuijs irrigua; nisi quod

quod Cuiavia nonnulla pars diuosa est, collibusque mollior & ad fertilitatem commode distincta. Habet à meridie Silesiam, Marchiam ab occasu & Pomeraniam vltiorem: Prussiam partem & Masouiam à septentrione, à quibus Vistula determinatur: ab ortu verò Minorem Poloniam, varijs, ijsque ignotis terminis diuisam, sed quos inter Pilcza fluiuius præterlabitur. Tota autem hæc Maioris Poloniæ amplitudo, in octo satrapias diuiditur: in Palatinatū videlicet Posnaniensem (cui & VVschouiense territorium adiungitur) Calisiensem, Lanciciensem, Brestensem, Iunoualidislauiensem (& hæc duæ satrapie

trapiz vulgò Cuiaua dicuntur) Siradiensem, Rauẽsem, & terram Vielunensem. Pro-
uincię metropolis POSNA-
NIA est, ad fluuium Vartã,
longitudinis gradu 39. lati-
tud. 52. sita, à qua & distri-
ctus nomen habet, primum-
que sibi locum inter satra-
pias vendicat. Vrbs quidem
ipsa parua est, sed pulchra
satis, & commercijs empo-
rioque Germanorum excul-
ta, suburbia amplissima ha-
bet: vbi & templum Cathe-
drale, cum Collegio Cano-
nicorum, & aula Episcopi,
inter paludes situm est, vul-
gò Valisouiam dicunt, quę
instar oppidi locum muni-
tionis aptissimum habet. Io-
annes Lubranscius Episco-
pus

pus loci, memoria omnium
seculorum & laude vir di-
gnissimus, publicum ibi
Gymnasium, patrum me-
moriam erexit, Cracouiensis-
que Academię (quę semper
habita est domicilium om-
nis sapientię, & in qua ipse
quoque omni meliori do-
ctrina perpolitus I. V. laureã
promeruerat) Professoribus
curandum reliquit. Quod
deinceps Adamus Conarius
eius successor, augustiori
structura exornauit, Comes
verò Rostaseuius maioribus
stipendijs auxit. Vnde quam-
uis Clerici Soc. Iesv, in vr-
be ipsa habeant suum Col-
legium, in quo studiosam
iuuentutem erudiunt, floret
nihilominus in suburbano
B Lubran-

Lubranferanum Athenæum,
certatim eo nobilitate con-
currente, ob Mathematicas
diffusivas, & Iuris præe-
lectiones. Florent & in Mona-
stæis studia Religioforum;
sed præcipue apud Domin-
icanos sodales, Theologia,
magno auditorum cōcursu,
viget. pietas æquè apud om-
nes. Septem inde milliaribus
Gnestia distat, cuius Archie-
piscopus Ecclesiæ Polonæ
Primas est, & Regni totius
Primus Princeps: olimque
vrbis ipsa Regni caput erat,
quædam vitum a Letho gen-
tis authore primum electa
esset, & a te præter aus omne
auspiciato nomen sortiretur.
Nunc enim in Sciaunico,
gnesdo, dicitur. Cum autem

Ille in eo loco nidos aquila-
rū plurimos reperisset, vr-
bem quam inibi condidit, &
n. d. cum multitudine Gnes-
num appellavit: pro insigni
autem militari, aquam al-
bam assumpsit, quo et am-
num Regni Poloniæ vti-
tur. Archiepiscopus igitur
Gnestieasis, a Concilio La-
teranensi, in spiritualibus,
& cessum Pontificis gerit
& Legatus Natus appella-
tur, in politiciæ autem, præ-
cipue interregia tempore,
Prætoris auctoritatem ha-
bet. Et prout Collegium Ju-
ris bexcellentium in Me-
trapolitana Ecclesiæ præter
aliam Cathedralium mo-
nem, Cancellarium cum di-
gnitate habet, qui muni-

[illegible][illegible]

quæ veteres Principes & Archiepiscopi tabulis legunt, & nuper defunctus Henricus Fidei, præter alia vasa & velles pretiosas, quas Ecclesiæ illi donauit, dedit etiam ciuitatem suam Episcopalem, viginti quatuor milibus florenorum æstimatam. Cetera oppida satrapæ Posnaniensis sunt, Costenum, Vîcho-ua, Szapcia, Pysdra, Comnuni, Keina, Kazimira, Naclum, Cumicum, quæ & munis exornata sunt, & non infrequenter habentur reliqua verò omnia sine villis mœnibus sunt, & nec nisi insignis ædificijs constant, præter templa, & castra, siue arces adiunctas, aut monasteria Abbatiarum præpositum,

gum, quale est, Landense, Obrienſe, Lubnense, B'escouenſe, Vongrodecense, Paradiſense, Mogilnense, Tielmense, Præmentense, & reliqua. Ordinum meo ad cantum Senatores verò huius satrapæ sunt Archiepiscopus Gnesenſis, Episcopus Posnaniensis, Palatinus Posnaniensis & Castellani septem, Posnaniensis, Mediceſis, Rogosienſis, Sremieſis, Præmentensis, Cruiuenſis & Santocensis. Sunt & officiales tam terrestres, quam castrales, præfectique ciuitatum partim cum iurisdictione, partim sine iurisdictione, ut in omnibus regni prouincijs habere mos est. Posnaniensis nobilissimus præ-

fectus, hanc prerogativam habet, et Generalis Maioris Polonie dicatur, & in aliquot districtibus suam iurisdictionem exerceat.

CALISSIVMA. Us ad fluvium Przysna inter paradestiam maiorem, cum rurius, et meta, ad relictos monasteria et templum Cantuarii haec, itemque Collegium Societatis Iesv sunt tactibilia, quod Stanislaus Kamionus Archiepiscopus olim Generalis, vir rerum et animi cognitio, cum et de re extrema, tum prudentia, integritate, aliisque fortibus Repub. clarus, in scriptis extraxit, & in b. e. c. n. voluit. Regio nec & tota Maor

Maor Polonastugbas, pisebus, & pecoribus abundans est, nonnullaque oppidis admodum frequens, quorum praecipua sunt Stravum, Colina, Cosmanan, Lova, Craboun, Opatonica, Ielona, Orlanonia, et aliae. paucibus ita & in ecclesiis, quatuor Regibus huius Episcopus Cisterciensis Andeas Lips. & Leccian Collegiat. & Praeest in archiepiscopatu sumptuosus, et fortis. Huius praesentis de conspectu Cronologia, ara Comitum i Lova, rection archiept. ex tanta interque parte ad aia Cronologia et auctoritate pulcherrimo Comitum Rozrazouorum, & oppidum

B s Borek,

Borek, magne miraculosa
 B. Mariae percelebre, regens
 enim è tota Polonia eo ho-
 minum deuotionem concur-
 sus fieri solet, qui singularem
 ibi numinis fauorem expe-
 riuntur. Est & Ołobocum
 duobus milariis à Calis-
 ſio, monasterium Monianū
 prædices, & potius in mo-
 dum castelli edificatum. Ha-
 bet autem satrapa hæc Pa-
 latium proprium, & Ca-
 ſſienſes sex. Calisſienſem,
 Gneſienſem, Landenſem,
 Nacienſem, Biechouenſem
 & Camenenſem.

SIRADIA ad Vartam
 fladium poſita, in quatior
 territoria, ſatrapiam ſua
 diuidit, in Siradienſem, de-
 cer, Schadkouienſem, Radom-
 ſcenſem

ſcenſem & Petricouienſem. Ha-
 berque præter Palatium,
 Caſtellanos quatuor, Sir-
 adienſem, Roſporenſem, Spi-
 camienſem & Conarien-
 ſem oppida vero præcipua,
 Vidauiam, Vartam, Pabiani-
 ce, Laſcum, vbi olim Ioan-
 nes Laſcus Archiepiſcopus
 Gneſienſis, hæres comitatus
 illius, Præpoſitum intulit
 diuitiſſime ſun lauerat:
 auxerunt autem Eccleſiæ
 ſupplectilem, illuſtres il-
 lius fratres, collatis ampliſ-
 ſimis donarijs. Septem autem
 miliaibus inde, eſt Petrico-
 uia, vibs non inelegans, in
 qua Regni Tribunal, ſeu
 Parliamentum ſingulis annis
 celebratur, & aliquot ſtadijs
 inde Byki, arx Baronum e-
 uſcenſem

iussu cog. om. n. s. pul. her-
r. m. exstructa. Est & Abba-
tia insignis Vitouensis in
proximo: & paulò remotus
Italicæ architecturæ paratū
Crusnense.

Huc Palatinatus adiacet
Terra Vicunensis, quæ pro-
prios magistratus habet, &
Castellaniam, dividiturque
in territoria, Velunensæ &
Ostreilouensæ, quæ aliquot
oppida in se præcipue ho-
les auectam cum arce muni-
tissima continent, atque pa-
gos infinitos. Ipsa urbs Ve-
lunia paucas domos late-
ricas habet, & templum Ca-
non. corum fabricæ antiquæ,
itemque monasteria aliquot
elegantia: sed quæ omnia
superat illud Zloczouense
FF. Mi-

FF. Minorum de Obser-
uantia.

RAVENSIS Sarrapia
habet Palatinum & Castel-
lanos tres, (in tot enim ter-
ritoria dividitur) Raven-
sem, Sochaciouensem &
Gostanensem. Oppida præ-
cipua sunt Rava, lignis
quidem ædificijs constans,
sed populata satis, arcē mu-
ratam habet, in qua presen-
tium est bonis Regis, forti-
tioni militum, quarta pars
deponitur: sic eam Reges
superiores voluerunt, ut as-
sidua in Podolia contra bar-
barorum excursions, excu-
bæ herent. In eadem arce
communissime asseruantur
captivi hostes patriæ, si sunt
personæ honoratiores, qua-
lis

32 *Simonis Staronoffei*
cognominis Patrum Lencien-
censis archiepiscopi, in hor-
tos, fontes, & per maria amice-
lissima haerens.

Rauenae, et attrap & vi-
cina est LENCICENSIS
in tria km. ter preat & a
ter nona distat. Lencicena è
videlicet, Brezence, & Or-
loient. Preterea de Patru-
num quatuor Castellanos
habet, qui ad Seritum Re-
gum spectant, Lencicena, em,
Brezincana, Inocentia-
fana & Conatensem. Prae-
cipua de rebus, vrbis Lenci-
cia, sapientibus sita, tem-
plum Canon eorum, longe
extra vrbe iuncto tam in-
expugnabili habet, & cum
vel eorum archiepiscopo, de
iudicio, ipsa quatuor de
bitis,

Poenia.

33

bris & comitis nobilitatis
...tinatus, qui ibi tua
...peccant. Est & In-
orthana ibi sita, quae vane-
...a parte ab altera, civita-
tes Aleris episcopi Gnesen-
te, in commendat, in qua
...ore arx ad Vaita
...ta conspicitur: in
prore autem Moravia
H. S. Pauli & Pauli Lencice.

Secundum Camalia in duos
partitus distat, Bales-
ter, natam & Lunulad-
...em, regio frumenti,
pecoris & pecuniarum, &
...in innumeros na-
bet, totque piscosus valde,
...prae paucis locis
...a patet, ...e-
...a. Et BALS IEN-
SIS

SIS quidem satrapia, vnum
 Palatinum & tres Cate-
 nos habet. Brestensem, ve-
 licet, Cruticentem & Co-
 ualientem, tota tota decem
 quatuor, Brestense, Cruti-
 centense, Coualiente & Bre-
 decense. In Brestensi, Vla-
 dislavia est, sedes & oppi-
 dum Episcopi & maius
 & Pomeraniz, templum Ca-
 thedrale, veteris q. domus
 biniq. ed. v. a. t. p. p. p. p.
 ac p. p. p. p. p. p. p. p. p.
 d. t. d. m. habens. Cuius,
 & Seminarium, arx verò p.
 sa ad conurbationem Vistulae
 sita, sicut & oppidum, vo-
 mus latericias complectens.
 In eodem litore consitit
 tur Nisavia tota murali, nec
 val-

valde longè Racensum, re-
 te pulcherrima exornatum;
 item Radzicoua, Sluze-
 ua, atque Breste ipsum,
 vado, muris, & fossa cin-
 ctum, latericijsq. domi-
 bus interiectu trabium ex-
 oratum.

Eodem modo IVNI-
 VLADISLAVIEN-
 SIS satrapia tria territo-
 ria complectitur Bydgo-
 stense, Bebruniceale &
 Iunmadshuense, quod
 statim à Goplo lacu & op-
 pido Cuiuscia, vsque ad
 Vistulam & fines Pomer-
 niae extenditur, habetq.ue
 complura oppida & villas,
 quamvis ligneas omnes: &
 praeter Palatinum, tres ad
 Continui Regni Castellanos

mittit Iunulad's autensem
Bydgostensem & Conaricalem.
Crusare aque de Bye-
sistentem pariter autem, edat
& in lun vradslau e. Is in
triapia sin bus p. h. e. ha-
let ten p. um extra e p. d. an
S. Petri e quadrato lapide
extructum cum e. negio 24
Canonicorum, & arcem la-
ter eam in altu. r. acus Co-
plentis, in qua olim Regem
Populi d. dia na. s. t. e. e. p. e.
mitte. te, m. a. r. e. d. e. n. o. t. e.
quod plurimos e. a. t. e. g. a.
neos suos, regnandi e. p. d. e.
tate, v. e. n. e. n. a. t. a. c. o. n. u. a. n. o. m. i.
sua. l. l. e. t. Bydgostia est e. v. t. a.
tas n. a. r. a. t. a. h. a. b. e. t. t. e. n. a. x. i.
mam e. p. n. S. m. e. n. u. m.
f. i. e. t. & P. a. c. o. n. i. a. t. e. n. a. b. u. a. n.
Sua & alia ibidem non e. n. e. n.
tem-

temen la. o. c. i. p. o. p. u. l. a. t. i. o. n. e. s.
h. o. n. e. v. t. G. a. e. u. o. r. a.
V. r. i. u. s. m. S. o. l. e. c. i. a. L. v. o. n. a.
n. a. n. q. u. e. S. u. e. t. e. e. v. b. i. M. o. n. a. l. u. m. i. t. o. r. s. M. a. i. o. r. s. P. o. l. o. n. i. e. d. i. t. i. m. u. m. m. o. n. a. l. l. e. t. u. u. m. h. a. b. e. t. u. t.

POLONIA MINOR.

TAm in longum quam in
latum, quinquaginta se-
te miliaria Germanica, Mi-
nor Polonia habet, & in ea
communis sunt latro, & fura
Palatinus d. i. c. t. a. t. e. C. a. n. o. n. i. e. n. t. e. s. S. a. d. m. i. n. e. n. &
& Lub. n. e. n. s. e. n. n. o. t. p. r. o. o. r. a. t. e. q. u. o. n. i. a. c. t. u. n. t. e. n. n. e. r. a. t. i. v. e. n. i. s. A. q. u. i. l. o. n. i. e. s. &
ortum a. t. r. u. a. n. i. t. o. s. L. e. t. e. p. t. e. n. t. i. o. n. e. e. u. n. d. e. m. M. a. i. o. r.

C. i. u. x

uiz atque Podlachie tractui,
ab occidente Maiori Polo-
nia, ab ortu Russia, a meri-
die verò Vngariz & Siliæ
finitima est. Quoque pro-
p. accedit ad fines Vagariæ,
hoc magis montana est, &
sylvæstris, quo longius autē
inle recedit, colimus decul-
tus est, magisq; cultus, & me-
liore gleba. Tamen in medi-
tullio quoq; Sandomien-
sis terra aliqua ex parte leniter
montosa, seu verius cluosa
apparet. Vno Caluo monte
excepto, in quo monaste-
rium Benedictinorum est,
S. Cracis nomine igno-
cebre, tam aliud d. radices
eius, duobus mil. iabus in-
de S. Catharinæ, ff. Mino-
rum de Observantia.

CRA-

CRACOVIANENSIS

Pa. at natus p. ter suos qua-
tao. dist. has Cracovien-
sem, videlicet, qui duo terri-
tori. completatur, Xianze-
si & Prollouense, Lelou-
ensem, Bieccensem & Sande-
etplem } in quos dividi-
tur, etiam tres Ducatus in
q. se continet, Osuecmen-
sem, Zatorensem, Seae-
nensem; qui partes sunt Si-
liæ, & Comitatum Sce-
paliensem, qui est pars Vn-
gariz, tredecim oppida con-
tinens, inter quæ Luboalia
principum locum sibi ven-
dicat, arcem munitissimam,
& in ea perpetuas excubias
habens. Reliqui vero om-
nes huius satrapæ d. d. d. t.,
tres & nonaginta popu-
lation-

C 4

lati ex parte, pages & i
las eie nent temp. s. m. a
steaps, & canellis & vinctas
Ac prater istas, sunt et ali
aces in ed. t. onibus, & s. &
rap. bas extracte Me n. u.
Rabf. n. u. Teneum, Le
dis corona, Morauica, & an
tia, Ogrodeneia, Lipone
cia, Ocicium, Vismice, Pil
cia, Sorstenū, Bobrek. Spat
keuice, Seben & ceteri, sed
sunt & monasteria ad in un
tionem p. u. et & communi
tatem habitatorum exadifi
cata, & vicis pagisue non lō
gē distantibus frequentata,
Tincenfe, Met. i. se, be
lanense, Canat. a, Macho
uente, Sie. ecent, Vilmcen
se, Simerense, Hebdouense,
Aluernense, Stranaceente,
An

Andracuame, Perouienfe,
Ciente, Mitomente &
C. r. bochoenfe. C R A
C O V I A, caput prouin
cie, & regia tenus Metro
poli, in o. i. g. tuum s. gra
du 42. latitudo. quæ cum
ad h. c. m. r. a. t. o. n. i. u. x. a
ac p. s. c. o. n. i. p. e. d. o. n. e. a. t.
que r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
e. t. m. a. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
que r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
& m. e. t. a. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
p. o. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
tia & c. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
libus, & c. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
bet. e. t. e. r. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
d. a. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
septe. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
m. e. t. a. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.
n. e. t. a. m. v. i. t. a. l. e. n. i. m. n. e. t. i. n.
C s. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n. e. t. e. r. r. e. t. i. n.

tem, & magnificis adificijs
exornatam Ibidemq. Bani-
cam S. Stanislas, in qua eius
sepulchrum nuper à Martino
Szyfcours loco Episcopo
sumptuosissime restitutum
est, cum et à antea tu ibam
argentea munitaq, a urea vasa
cultui diuino sacra habue-
rit, sed ea longe antea p. oris
Regis è Tagellonic ipsius
liberalitas Sig. Grundusque
Senior preter donata in
crucibus aureis & vestibus
gëmatis oblata, argentea al-
tare, ad Dni sepulchrum ere-
xit, eiusq; deinde filia, Anna
Regis Stephani vxor, aliud
argenteum altare in capite
Anno reate Virginis, vbi
Regum sepultura est, patris
sui Manes venerata, statuit
recto-

testoque deaurato Oratoriū
illud cōdecorauit. Taceo hic
tot Reliquias Sanctorum
auro, arg. to, gemmisq, pre-
tiosissimis exornatas, taceo
cruces lap. dib⁹ & margaritis
lucentes quę tot n. n. b⁹ au-
reorum altuantur; taceo
mitras & piscopales, casulas
& p. u. a. ra ex ipsissimis gë-
m. s. tactas, cum hæc pretium
fec. o. mne superant, faciunt-
que eo maiore stuporē mi-
rantibus, quo magis cōside-
rantur & diligētius inspicū-
tur Hoc dicam q. d. t. standē
et. ā. n. Europa prou. h. Ec-
clesi. scū hac nostra cōmune
non est Quod in ea v. del. cēt
perpetuo canetur, & nū-
quam silentium fiat, sacer-
dotes in certas classes ob id
dispo-

dispositus, qui per totam no-
ctem p'seruat. Cuiq. cen-
tum creiter singulis diebus
in ea sacra heca peraguntur,
octo Milie oratione caniti-
tur à sacrorum mystis, & ex
eis duze concentibus Musi-
cis Epitropasolē tredecim
cunctam dominus est, &
Dicitur Severentis supre-
mus Princeps. Capitulum,
quod 36. Cuiusmodi constat,
canit reliquis inferioris ordi-
nis sacerdotibus, tantum leu-
in redit bas, quantum & E-
piscopas habet. Omittit hic
alias quaque Ecclesias tam
in arce, quam a urbe sitis,
que proprios Canonicos &
Capitalia sua habent. Omis-
to Monasteria de thina &
patrocia urbis inter quas

¶ *Inc.*

princ. gem locum tenet illa
in Circulo Cracoviensi, Bea-
ta Maria Virginis, quæ Ar-
chipiscopatuum inulacum
habet, & ab Cret. nameto-
ritum finitatem p'ut & in
arce, totis rebus assidue
laudes annuatim conce-
nit. Venias ad Accidenam crudito-
rum, cuius generis reus illi-
min est huius, quæ totius
Synaxeos huius huius
est. patet vrbem Græce
occul. Athenæ Hæc a vni-
uersam oculo collegia habet,
Collegium maius in quo
Theolog, Collegium mi-
nus in quo Philosophi, &
Collegium Iurisperitorum,
in quocumque artis Professores
habitant & prælegunt Me-
dicam quia communis

me

mè vxotari sunt, extra collegium manent, quisque in domo propria. Bursa Iurisperitorū seu Collegiū Dugossianum, in quo Astræx candidati manent. Collegiū pauperam seu Bursa Iagelloniana, Collegiū Philothophorū seu Bursa Nolsoniana, Collegiū Hierusalem seu Bursa Orlintiana, & Collegiū seu Cassis artium humaniorum. His adiungi possunt 14. scholæ Grammatices, sparsæ per vrbē, in quibus alias etiam superiore vites Academicæ Magistri docent, sub vno capite Magnifico Academicæ Rectore, singulisque Facultates, cernis legibus suos regunt, & studium magna sedulitate dirigunt ita, ut nullus

nullus sit Ecclesiasticæ aut Politicæ dignitatis ordo sit, in quo non inveniatur, qui in Academia vniuersitate exercitiorum faciat. Faciunt etiam scholæ, ut flectere stillet, vident regnum, quam natorum in se aiorē, varis exercitiis animis coarctat, & pietatem exercitui auctoritatē, aut inuicem vniuersum quod abesse sit, & in Mathematicis Regiorum Mathematicorum studium Philosophiarum Theologiarum sit, apud Augustinianos in Monasterio Cathedrali quod Franciscanos tractant, vnde ex ipsi de obseruantia, apud Carthagenas D. teateatos in subulano, apud Iugatinos, ad

ad Sancti Petrum Martiri
 (vbi. & humaniora iuuentu-
 ti traduntur) apud profanos
 S. Pauli Primi Eremitæ, in
 Rupella, atque alibi apud al-
 ios, sed maximè apud Do-
 minicanos ad eadem SS. Tri-
 nitatis, qui ante quatuor eru-
 ditione simul & vitæ inte-
 gritate excelluerunt, & etiã
 nati habent præcætores vi-
 ros omni iudicio doctissi-
 mos, & vna v. b. Dei præli-
 catores celeberrimos. Sed &
 corpora sancti seu in quiescunt
 in hac vrbe plurima, ac præ-
 cipuè quæ miraculis clarent
 sunt, S. Stanislai, S. Prando-
 rix, S. Io. Groth. in arce, S.
 Hyacinthi & Iulius Episco-
 pi apud Sodales Dominica-
 nos, S. Isidori Confessoris a-
 pud

apud Augustinianos Eremitas,
 S. Stanislai Cazimiren-
 sis apud Canonicos Regula-
 res, S. Simonis Li. n. cæ apud
 Minoritas, qui omne natu-
 ram tuam, tam in seculati,
 quam monastica vita, ma-
 gna puritate & innocentia
 peregriti, ut v. cunctis exem-
 pio edet. Sanctus quoque
 Ioannes Cantius Academicus,
 v. r. v. c. eximia vitæ tan-
 di. non a, hic & præ tanti ex-
 cellens doctrina apud S. Ana-
 nam quiescit: & cū illo plu-
 rimi pietate insignes viri,
 Antonius Anapachinig, Ro-
 enas Bomanientis, Simon
 Hæmus, atque priores al-
 bi morum suauitate, & vitæ
 inculpatæ innocentia cele-
 bres, vt Stanislaus Kokosz-
 ka,

50 *Simonis Staronowski*
 ka, Bartholomæus Boncko-
 mus. Ioannes Vichetus, sed
 principa iter apud S. Marcū
 B. Michaël Gedrucus. Re-
 liqui, quorum præter sum-
 mam vitæ integritatem, do-
 ctrina quoque varia & re-
 condita sunt, sunt scripti in
 libro vitæ. Nos obiter facta
 sanctorum mentione, ad re-
 liquam huius nobilissimæ
 satrapæ descriptionem pro-
 ceamus. Habet itaque nō
 præter Episcopum, Castel-
 lanū, & Palatū, Crac. alios
 quatuor Senatores ad Cō-
 siliū Reipub. pertinentes, Ca-
 stellanum nimirū Votnicen-
 sem, Osiecimensē, Sande-
 censē & Biēcensē; Præ-
 terque alios mag. status te-
 nentes, & castreales, quos
 inter

Polonia. 51
 inter Generalis Præfectus
 Cracouensis, est primarius
 custos ac defensor non tan-
 tum arcis regię, in qua co-
 rona asservatur, verum etiam
 pacis atque tranquillitatis
 publice. Vnde iurisdictionē
 habet late patentem, non
 modo in agrestes & oppidi-
 nos, verum etiam in equestres
 ordines homines Magni
 Procuratorem Cracouen-
 sem numerat, qui sacrorum
 rectorum arcis, & reddituum
 Principis curam habet. Ar-
 que ipse Crac. pecuniarum
 decem milia habet, qui
 Burgab. sumpto i Germa-
 nis vocabulo appendantur:
 pacisque iuxta ac belli tem-
 pore, nocturnas atque etiam
 diurnas, quibus opus est, ex-
 D 2 cubias

52 *Simonis Starouolsi*
 cubias per se, vel per admi-
 nistros suos seruant, debent-
 que omnes nobiles esse. Nec
 est præterea datum, quod præ
 omnibus Regni Poloniæ sa-
 trapys, vna Sendomiriensi
 excepta, huic soli omnia
 metalla fossiliaque contigit
 possidere, prout, & argenti,
 apud Icutlan, Scaucotian
 & Nouogiam: æris atque
 auri, ad Nouotargum & in
 montanis circa Sandeciam:
 salis metanæi instar inpen-
 tum saxorum, apud Bochn-
 nam & Vesicam: marmoris
 omnis coloris apud Sececi,
 Carreitarum Lulea creato-
 rum hinc tota: nitri a-
 pud Vesicam, & hinc apud
 Leom, cupri & carbonum
 ad ignem fouendum, apud
 Tenc-

Polonia. 53
 Tencum, chal. b.s. apud
 Podoleneciā: ferri vero sim-
 plicis, & vasorum vitreorum
 officinas, apud Ostiniam tū
 & alijs compluribus in locis.
 Quæ vniuersa quamuis, sed
 in tabernatana regione pos-
 tissimum, hortis haud incul-
 tis, (ut hic de suburbanis
 Cracouiensibus taceam) &
 pomariis fructuosissimis re-
 ferta sunt, in quibus casta-
 neas, mora, cotoneas, ficus, a-
 mygdalas, pepoaes, melope-
 pones, herbasque ac flores
 omnis generis, itaq; delicias
 reperias. Et in primis CRE-
 PICIIS hortum vt vulgo
 dicunt Italicum cultissimum
 videbis: neque palatium
 laqueatibus deauratis, recē-
 tus architecturæ, tam quoq;
 D j mo-

54 *Simonis Starouolski*
monasterium & templum
Canonicorum Regularium,
sumptu & cura, excellent. ili-
mi olim viri, & cuius nomē
famaq; nec vetustate oblit,
nec oblivione deleti potest,
Nicolai Volsky Regni Po-
lonie Supremi Marchalei,
exstructum. Et in vicinia ca-
stelli, vignarium diversorum
animalium amplexu, in
quo non solum porci, præ-
ter canes, & ipsas, domas &
danielos, nunc sexcenti so-
lummodo cerui ipsi nu-
merabantur. Eiusdem illu-
strissimi viri studio & ma-
gnæ licentia C L O B V C II,
templum & monasterium,
similiter Canonicorum Re-
gularium, & palatium penes
affabre factum, & hortus ut
dicunt

Polonia. 55
dicunt Italicus conspicitur.
Sequitur Czenstochovia,
oppidum quidem, bona ce-
reuisa, quæ non tantum per
Poloniam, sed etiam per vi-
cinas Imperij Germanici,
prouincias distrahitur, per-
celebre. Monasterium verò
extra oppidum in Claro
monte situm, egregieque
nunc restauratum & muni-
tum, B. Virginis miraculosa
imagine, à S. Luca Euange-
lista depicta, ferè toti Cati-
slantiani notam. Solent e-
nim eo, è longissimis parti-
bus Europæ, deuoti homi-
nes venire, aut saltem do-
naria sua mittere difficulta-
tibus aliquibus impediti.
Hinc thesauros ibi ingentes
in gemmis, auro, argento, &
D 4 vesti-

vestibus sacris videbis, Religio-
 forumque inibi dege-
 ritum, S. Pauli Primi Eremit-
 ae, frequentiam non cōtem-
 nendam. In proximo tem-
 plum S. Apolloniae, & turris
 conspicitur: atque inde FF.
 Dominicanorum residentia
 Gdansk, itidem B. Virginis
 imaginem, a miracula per-
 celebris. Ad confluenta de-
 inde Vartae, oppidum Mito-
 uia, Canonicorum Regula-
 rium, ditio amplissima, qua
 Praepositum insulatum loco
 Abbatis habent, & ad manū
 dextram inter Sylvas, arx in
 scopulo eminentissimo Ol-
 istina Tum proce lendo ver-
 sus ortum aestivum, S. An-
 nae templum Priore, sub
 cura FF. Minorum de Ob-
 ser-

servantia, priorum hominū
 assuetis peregrinationibus
 famosissimum. Ad fluvium
 verò Pilciam, Nouopolia,
 natus Koniepo. sc. o. um. cū
 arce elegantissima, & caste lū
 Petak, conspicuū, e usque fa-
 mine amantissima possessio.
 Leonia deinde sequitur,
 territorij caput, & muro ve-
 tusto permunita. Hinc Pil-
 cia, Zbarau Ducis ditio,
 templum Canonicorum in
 oppido habens, in monte
 vero munitissimum propu-
 gnaculum, ad praesentem
 Geometriam dimensum; in-
 tus palatium superbissimū.
 & hortus more Italico ex-
 cultus. Inde versus meridiē
 eundo, primum occurrit O-
 grodenecia, in scopulo arx

DD. Finicorum vetustissima, den de oppid & aliquot ignobilioribus interiectis, Seueria caput amplissimi cognominis ducatus, acem habet iatus inun tam in tanta la vnus lacissimi stagni, & aliam Lipouecce in sepulo eminenti, famosam carceribus infortioris Clericorum Cracouensis. Cum enim Episcopus Cracouensis supremus Princeps sit Ducatus Seueriensis, qui aliquot oppida continet, Lipoueciam inter alia, tanquam vicinioris vrbis Crac. vbi communis in iudicia peraguntur, ac carcerandis licentiosis Clericis antiquitus deputant. In eodem ducatu est Slaucouia totius argenteis per-

percelebris ac ob id munitum Episcopus Cracouensis a munita Vicina illi Ilcutia vbi regia tridem plumbi atque argenti fodinis diues, & famosa, ciues habet, vt in luxu, p usumum superbos, sed ad deuotionem & pietatem nihil minus pronos, & bene moribus politos, vrbem in munitibus cinctam, & domus pulchre & laticius tace si panis hic semper optimus & caro bubula, vt etiam Cracouiam ipsam superent, a qua vix quinque miliaribus distat. Quo spacio vid. bis tot castella, tot monasteria, totque palatia nobi ium. sacerdotum, mercatorum, & in primis Tencinum, in monte eminentissimo situm, ac pulcher-

pulcherrimam Comitum ab-
 illa cognoscenda suam deni-
 cationem, originem vero à
 Lecho p.o., gentis Polonae
 authore: deinde ad hancstram
 Piescovanfcaliam, inter syl-
 uas arcem in rupe prærupta
 sitam. Itemque Ocieciam,
 arcem simili situ gaudentē
 & à tergo quasi Rabistinam,
 Ilcussiaz imminuentem. Ver-
 sus autem Cracoviam pro-
 cedendo, Moraviciam, Ba-
 cios, Midanicos, palatia pul-
 cherima, & ante ipsam eam
 urbem Voliam castellum e-
 legantisimum, industria I-
 talorum opificiū exstructū.
 Tum denique in suburbano,
 Lobzouia, palatium sum-
 ptuosissimū tegium, & hor-
 tus vndequaq. cultissimus.

Ad

Ad occidentem urbis, vno
 in loco cōspicitur in monte
 eminentissimo Argentineo
 nuncupato, Patrum Ca-
 marialentium Eremitori-
 um, præd. est vini excel-
 lentissimi Nicolai Volsey
 sumptibus magnificentis-
 sime constructum, vbi est
 quodammodo muner, cum
 huc omnia ad amulum, iux-
 ta proportionem geome-
 tricas in fabricando observa-
 ti Med. a quatuor milliari inde
 Iacobum, Benedicti morum
 ad Frutuam præteribentis li-
 tus in Lobzouia, Abbatem
 quaque civitatem, & cen-
 tum villarum Dominum
 habens, qui est perpetuus
 Canonicus Cracoviensis. Et
 pergendo ad continua Sile-
 siæ,

fiæ, palatium Spiteouienſe
ad eiuſdem Viſtulæ conflu-
uium occurrit: deinde arx
Bobreenſis, in ducatu Olue-
cimienſi, ut ipſam Olueci-
miam inter paucos litam
omittam, laqueuducata Za-
torienſi, palatium Olueci-
ſe haud indecore permuni-
tu. n. Similiter in Comitatu
Zameſſi, Monafteriũ Ca-
nonicorum Regularium, &
palatium pulcherrimum in
Sucha. Arx deinde Landeco-
ronenſis in rupe excellens, per
tot millia vadumque con-
ſpicitur, tũ in dirone iatus,
Mons caluariae, ab illuſtri o-
lim viro Nicolao Zebado-
uio Palatino Cracouiensi ap-
pellatus, inque eius heredi-
tatio

tatio fundata a viris religioſis,
propter deuotionem locus de-
lectus, obſeruata omni limi-
tatione ſitus, cum ſita vrbis
Hierolymitanæ, in qua
Carnitas Domnas opera-
tus eſt tantem noſtram. Er-
go cum, bus impoſitis ſuis
cogitominib*, oratoria ſpar-
ſi in per campos pulcherrima
extant, in monte verò ipſo
Caluarie, monafteriũ ſum-
ptuoſiſſimum. F. de Obſer-
uantia, cretæ impetrata a
Summo Pontifice gratia, quo
a perſonantibus ea loca ne-
ce vltim poſſiat. Finque
eomaximus hominum con-
curtus, non e Polonia tantũ,
aut vicinioribus locis, ſed ex
Vngaria, Tranſyluania, Si-
lenia, Moravia, aliſque re-
gionibus

motioribus populis Ab alia
 parte vrbis Cracouiensis, est
 Abbatia duces, monasteriū-
 que Cisterciensiu sacris mu-
 nitum & pulcherrimu Clare
 tambrasilica Mogileate. Et al-
 liud ex opposito ferè, Vitta-
 la tantūmodo superata, Sta-
 nionteccate, Montiam D.
 Clare. Tum in Suius pala-
 tium regum Niepolomacē-
 se, venationes canum tam
 ferarum habēs. Et siluis su-
 peratis quarto ab vrbe mu-
 liari, aut quinto, Præmon-
 stratensium Abbatia Heb-
 domontis. In tam montanam
 vero regi mentem vergens, Ve-
 liscia ciuitas sacris metallici
 fodinis, nota per Europam,
 vel ex totius Rheni: Ma-
 thematici ceberitini, de-
 scripti.

seriptione. nec nunc Bocha-
 nia, amula Veliscæ, ipsēdem
 fossibus abundans. A cuius
 latere dextro versas Vigna-
 riam, primo cōspiciatur Lob-
 cicia, ciuitas cum arce dem-
 de Scircium intus videntes,
 Cisterciensium Abbatia non
 contemnenda. Et vltis or-
 tum inde Viscicia, Comitibus
 Lubomirscis, Russiæ Palati-
 ni, arx munitissima, & PP.
 Decalceatorum in vno mō-
 te vicino Eremitorium: vtra-
 que modernæ architecturæ,
 excellētissimas picturas cō-
 tinens. Omīto opulenta igno-
 bantia, & ceteris fabricæ artes,
 omīto vltas & domus no-
 bilitatis a facore factas, cum
 notitia vrbis modò, sed
 etiam in vltis, laetus nunc

& quodammodo a rega fide-
rius habitare, nostri homi-
nes studeant, precipue autē
in latrap, & tacou em, quæ
& Germanice & caeteris
est, & Italos n. creatores, a.
opantes, quorum opera &
indultra in ædificando vir-
tur, complures semper ha-
bet. Sander a. taque in sub-
montana n. regones, a. u.
tate d. n. & cum uicinas po-
p. at. e. n. a. perat, qui &
A. d. t. e. m. l. i. a. n. o. straten-
u. n. em. e. l. e. t. m. & Ecce-
sian C. e. l. e. g. a. n. t. e. s. &
h. i. n. t. e. s. M. e. r. e. n. o. e. s. s. o. s.
n. e. n. j. g. e. s. l. u. t. a. g. r. e. s. v. i.
c. o. m. m. e. t. e. t. a. p. i. e. n. e. m.
o. m. n. e. s. , a. d. p. e. t. e. s. , a. d. u.
s. t. r. o. s. & p. e. g. e. s. v. i. c. e. n.
t. o. s. V. i. e. s. u. a. l. o. c. u. e. t. a. a. d.
r. i.

pan. Donat. e. u. n. l. o. c. o. a. m. e. n.
n. d. i. n. o. , q. u. a. d. u. o. m. i. l. i. t. a. r. i.
i. n. p. r. o. s. p. e. c. t. u. v. e. t. e. r. e. m. S. a. n.
d. e. e. a. m. n. i. b. e. t. , v. b. m. o. n. a. c. e. s.
I. r. a. m. o. n. i. t. r. a. t. e. n. i. e. s. d. i. t. a. s. i. m. ū.
t. a. P. o. l. o. n. i. a. m. o. n. a. s. t. e. r. u. m.
i. a. c. o. u. n. t. Q. u. i. n. q. u. e. m. i. l. l. i. a. r. i.
b. u. s. a. d. E. c. c. l. i. a. v. i. b. p. a. l. e. r. a.
& m. o. n. i. t. o. n. i. t. a. , s. u. n. t. t. e. s.
t. i. t. o. n. i. p. r. e. u. t. & S. a. n. d. e. e. a. c. a.
p. u. t. e. s. t. e. s. I. a. c. o. u. a. , & m. i.
g. e. d. e. s. D. e. n. b. o. u. e. r. a. D. i.
c. i. a. , & L. i. t. o. n. i. a. , E. c. c. l. e. s. i. a.
e. c. c. l. e. s. i. a. & P. r. o. p. o. s. i. t. o. i. n. e. a.
a. d. i. t. o. t. e. p. e. c. u. m. m. u.
r. a. l. i. e. s. v. i. c. e. s. , a. t. q. u. e.
e. x. t. r. a. p. a. r. t. e. i. n. m. o. n. t. e. e. a. u.
n. e. a. t. a. c. e. , p. e. t. e. s. , c. u. i.
v. i. c. i. n. i. a. u. t. e. m. a. d.
i. n. a. c. t. i. a. c. o. n. j. u. g. i. n. c.
i. n. t. e. o. a. b. i. n. o. I. F. M. e. u. m.
d. e. O. b. l. e. r. u. a. n. t. i. a. t. e. n. e. m.
E. z. h. a. a. d.

haud inelegans, & in templo
 Canonicorum, sepultura
 Ioannis ultimi Ducis Ostro-
 g varie marmoribus exor-
 nata & tota sanè Phidiao o-
 pere sculpta. Ad septentrio-
 rem itaque procedendo, in-
 ter nobis erant oppida huius
 Palatinatus censentur esse
 Opatouecia, Coshia, Prolo-
 uia, Mieczouia mirum se-
 pulchrum Christi dicitur, cui in
 ea monasterium multis pos-
 sessibus ditatum habent,
 Praponto intulato super or-
 nantes. Xianlia, mona-
 nū Augustaniorum & pa-
 latium marmoribus pulcherrime
 variegatum, extra septa
 oppidi habet. Andreouia
 Abbatia prædices, & oppi-
 dum non contemnendum.

Scar-

Scarb. miria frugum diues,
 & Collegio Canonicorum
 honorata; Chroberseum arx
 pulchra Marchionis M. sco-
 um, arque eiusdem ciuitas
 P. aczoua palatium super-
 bissimum continens, in quo
 maxime balneum à poëtis
 celebratur Terra abundat
 lapide viuo pro fabricis ex-
 struendis apto, & agros per
 totum fertilissimos habet.

Sed iam transeamus in
 SENDOMIRIENSEM
 Palatinatum, qui in octo
 territoria dividitur, Sendo-
 mir ense videlicet, Radomē-
 se, Stenzicense, Corcinense,
 V. sicenense, Chencinense,
 Oprienense & Pilsnense.
 Habetque Senatores ad Cō-
 siliū Reipub. spectantes

E 3 nume-

70 *Simonis Staronoff*
 numero nouem. Palati sum
 imprimis, tandem Cate
 nos sequentes, Sendomir
 fem, Vislicieſem, Radom
 fem, Zamoſtoſenſem, Zamo
 nouienſem, Maſogottum Po
 lanecenſem & Cechouicem
 Abundat metallis, auri, argenti,
 & lazuri apud Kieleſos & Lub
 ſi & argenti apud Chereſi
 ibidem marmoris nigri, albi
 & viridis atque rubri apud
 Cunouiam, ferri & chalybis,
 ad Vonchociam, Sydoſue
 ciam, atque Lub. patham.
 Sicut & pomaria fructuoſa
 ubi que reperies, ſed in axine
 in ſuburbaniſ ſententia
 ipſius, in quibus pitorum,
 malorum, prunorum, cer
 atorū, ceraſorum, & nucū
 bonitas atque varietas, cer
 tat

Polonia. 71
 tat et in Vagariſis & Itabers.
 Sunt & vites, quarum vix
 non vitales ſunt. præſer
 tim vitiſis & autumnis te
 perem luam teruent ad vi
 num inde expiſſum acer
 bus, vnde detentum eſt Vrbs
 in ſomno em nenti porta
 ad V. am. proſpectum a
 mœnium habet, ſatisq;
 cadit. Vrbs ſcitatur, cum
 m. v. ſemper nobilium
 ſocietate. ob aſiduam
 ſtatet onem magiſt. ita
 pro tunc v. ſcitatur.
 Eſt quoque ibi & Collegiū
 Canonicorum locupletifi
 mum, & Collegiū Cler
 icorum Societatis Ieſu au
 uentutem docentium, &
 Collegia Reſigioſorum vi
 torum, & atq; Regia ſus
 E 4 pul

pulchre fabricata, in qua residet Praefectus. Secundum illam est OPATOVIA quatuor inde milliarijs distans, in loco tertili & amoenosita, in idemque templo Canonico- rum, viris religiosi & populi frequentia urbs insignis Radomia territorij sui caput, muro cincta, templum Minoritarum, inter alia, pulcherrimum habet. Solecia ad Vistulam sita, arcem a Duce olim illustri, Christophoro Zbratavo restauratam, & recentiori architectura exornatam, hortoque cultissimo aucta continet. Iza, urbs domibus latericis elegans, Episcopi Cracouensis est, olas pulcherrimas totius Poloniae sub-

mini-

ministrat, cui arx adiuncta veteris quidem fabricae, in loco editiori, sed pro commoditate Aulae Episcopalis satis auguste exstructa. Ad eam pertinet Cunonia, marmoribus omnis generis & omnis coloris percelebris. Lili vicina Vonchoeia, monachorum Cisterciensium Abbatia pinguis, aquisque irriguis & hortorum amenitate leta. Habet in fundo suo lapidem pro fabrica optimum, itemq, cotes, ac uendo ferro qui per totam Poloniam distrahuntur. Terri autem officinae, passim ibi per sylvas & montes sparsae reperiuntur, sed praecipue in dit. one Episcop. Cracouensis, qui suam residentiam Bo-

zencior comen mīd mē ha-
bere solet : ciuitas est hard
inelegans, muro & vano te-
pta, paratium pulchrum, &
hortos Episcopi continens,
estque quasi ad radices Cal-
uin montis, quo in tota Polo-
nia auctor non inueniatur. In
iugo ipso, Bened. minoram
Abbatia est, celebris, legi. S.
Cruis venerat ore populus
eius ex tota Polonia eo cō-
curre, & vota sua exornare
soler, n. memoriam quae
ibi patris n. fama asistit
conestitus. Idem ad radi-
ces montis celebre est mo-
nasterium S. *Agnetis*, I. F.
Sancti. Francisci de Oser-
uantiis. Et veritas, occidit
procedendo, K. C. S. re-
cens. luc Conegata pui-
chra)

clara. rurs. & cupit. lazur. i-
que. sine famolie Episcopo-
f. Ciuitas. enus sunt. prout
C. tene. n. a. p. um. b. argenti,
atque marmoris d. aerni, tri-
bus. n. m. i. s. inde, Reg. si-
pauis. Arc. ib. in monte prae-
rupto. ita, iur. d. i. c. t. u. m. in
totum. a. u. m. d. i. c. t. u. m. ex-
erect. Sequitur. M. o. g. n. i. a
t. u. m. C. a. l. l. e. l. a. m. n. o. t. i. a. a. a-
que. p. l. u. r. i. m. a. p. r. o. b. a. o. p. p. i-
da. inter. que. S. a. l. o. u. i. a. a. l. i. c. u-
i. a. u. m. m. i. s. e. t. quod. A. b-
bate. n. C. i. c. c. e. n. t. u. a. l. i. u. M. o-
nach. i. u. m. h. a. b. e. a. t. d. o. m. i. n. ū
a. l. i. q. u. o. t. e. i. n. c. u. m. u. i. c. i. a. r. ū. c. i-
u. i. t. a. t. a. m. D. i. e. m. i. c. i. a. c. a. s. t. r. o. a. n-
t. i. p. s. i. m. o. r. a. b. i. l. i. s. s. i. c. u. t. & I. n. o-
u. o. n. a. a. l. i. t. i. a. u. m. P. i. e. t. a. t. i.
e. t. s. e. d. a. n. i. q. u. e. c. l. a. r. i. t. e. m.
o. b. s. c. u. r. a. t. S. i. d. l. o. u. e. c. i. a. D. u. c. a. m
Radi-

Radiuillorum non contem-
nendus Comitatus, & bonas
piscinas, & frequentes ferri
fodinas & fluuiarum copiam,
& pulchra vrbis ædificia ha-
bens. Hæc in septentriona-
liori parte huius satrapiz,
que quasi pro additamento
Vistula superata districtam
Stenzyensem habet, in tran-
situ vero ipso Seczechou en-
sem Benedictinorum Abba-
tiam ad ipsam fluuii ripam
sitam, & paulò superius Ia-
noueciam, arcem in editiore
ripa haud inegantem ha-
bentem In Stenzyensi, verò
tractu, arx Valsicensis, pri-
mum inter omnes nobilium
vilas, locum habet, quoad
elegantiam fabricæ, reliqua
omnia verusto more, in toto
illo

illico teritorio ædificata. Cū
itaque per medium quasi,
palatinatum Sendomir. en-
scina meridie ad septentr o-
nem Vistula decurrat, & hæc
partem quæ versus occiden-
tem est, per medium etiam
mens Camus, ab ortu in oc-
caltum secet, enumeratis
notabilioribus locis quæ in
parte Boreali erant, nunc ea
quæ in Austrum vergunt,
breuiter percurramus. Ac
primam ad montem ipsius, a-
dicem Superciam Abbat. S.
Clocoppidum haud igno-
bitur atueamur: deinde La-
gozam Episcopi Cuiuien-
sis ciuitatem, olis conficiun-
dis quæ per Poloniam dis-
tribuntur celebrem. Hinc
sequatur Racouia, natus
Aria-

Arianorum, populi Iohannis
tatis factis, & synagoga impio-
rum, gymnasioque intrinseca-
nda veritas, quam erudende
insistentur apud suos sectato-
res famosa, sed magis a ce-
teris bonis, quibus confi-
citur, quam ab omnia heresi,
que ab illis passim imptef-
fida seminat, nobis lan-
danda. Vnde etiam Socrus
multo vetustior est, & me-
moriabilis, sed maiore Cato-
licae, quae patet quid abro-
naget, cum sit, ut oppugnat
genuitatem & vitam. Locu-
tionem Ciceronem in de fi-
lia aut Albi, in hunc par-
tem de oblatione Rostre-
nentem Contraam Tere-
norum, & ab illis extractū
in syluis Eremiticam Pa-

[illegible]

nitam multitudinem ſerpē-
tum aliorumque infecti-
um paſſim, ſed quæ a Pontifice
Romano, vt ſcripturæ regi-
ſtrate teſtantur, excomuni-
cata, incolis animæ no-
cent, transportata vero aſſo,
ſtatim emoriuntur. Sbo-
oua, arx antiquoſis, eſt
quaſi media, inter Viſliciam
& Corezy num. viuaria ani-
malium ampliffima, & pſci-
nas optimas circumſpecta ha-
bet. Sed ad trans Viſtulanam
partem huius ampliffimæ
ſatrapiz tranſeamus, quæ
inter oppida Puliam ter-
ritorii caput numerat, tem-
plum pulchrum, & orga-
na celeberrima habentem.
Deinde Sendiſouiam, Zar-
noueciam, Socolouiam, Pre-
cla-

clauiam, Zaleſi exnum foro
pulcherrimo conſpicuum, &
Leziſcam, tum templo Pa-
rochiali, militum ſepulchri
Domini, ad alie, tum extra
oppidum Monafterio FF.
Monſtariu, ad quod po-
puli ſancti deuotionis er-
go ſtatuiſſi. Vbi em, cu-
ſus magis miraculoſa af-
ſectibus concitatur, per o-
mnem ſeculum ſas proſe-
cutionibus. Sunt & arces
numera in hoc diſtrictu
notæ clementia, diuine,
ſed reſpectu pacis ne con-
ſiderentur, illi clementia mu-
nitionum, Viſtore a-
miciſſima, & Baranonia ce-
legantia.

Tercia vltima pars Mi-
noris Poloniæ LVBLI-
F NEN-

NELNIS satrapæ , ea. adiuncta est Terra Lucouien-
sis, circiter duo milia domus
nobilium habens. Et cum
tota Minor Polonia vnum
tantum Episcopum Cracou-
iensem habeat , qui mille
octodecim templa (inter
quæ tredecim Ecclesiæ col-
legiatæ sunt) sub sua iuris-
dictione complectitur , id-
circo Lublensis quoq; Pa-
latinus eidem Ej leopo-
sinus existens , præter
complots ciuitatum præfe-
ctos, & varios magistratus,
duos tantum in sua ampli-
tudine senatores habet, Palati-
num & Castellanum Lubli-
nensem. Potrò Lublinitum
ipsum, long 45 fere gradu.
lat amplius 51. quantum no
adeo

adeo spaciosum sit, ita bene
tamen exadificatum est, vt
vix vlli totius Sarmatiæ vbi
cesserit, vel amœnitate situs,
vel exalubritate, vel fer-
cunditate soli, vel altarum
quæcumq; rerum vitz de-
gode conducibilium, aut
etiam ad splendorem & lu-
xum pertinentium vbertate.
Habet temp. & monasteria
magis exstructa. habet
Ecclesiam Collegiatam. ha-
bet Collegium Clericorum
Societatis IESV frequentissi-
mum & habet ter in annum
nundinas celeberrimas, ad
quas concurrunt Angli, Sco-
ti, Itali, Germani, Moscovi-
tæ, Persæ, Armeni & habet
Parlamentū seu iudicia Tri-
bunalicia totius Poloniæ, atq;

ex eo maximam frequentiam nobilitatis. Secundum post eam locum tenet Cazimira, ad Vistulę ripam civitas pulcherrime exadornata, & satis mercatoribus abundans. Reliquę sunt Opona, Curovia, Crasowia, Leuarcowia, Vizendowia, Lenczna, sed inter quę Cracoviam cos primo loco adscribimus, ob pulchritudinem palatii, ab egregio omni & excellentis prudentię viro D. Henrico Firleio, Archiepiscopo Gnesensi, magnificentissime exornatam ob amœnitatem horreum. Quamvis & Donibrowicia, eorundem DD Firletum arx non inaequantur habetur.

LITVA.

LITVANIA.

SYlvestris sanè fuit superioribus temporibus plebenaque omnis Litvania, sed à Sigismundi Senioris temporibus, ad hosternam usque diem, optimam Regni studio, diuturnam pacem nacta, nunc ubique diligenter excolitur, trugum legitimamque ferax, & pratis, hortis, pomariis, ab indans: vills, pagis, oppidis, castris, recreationisque subiectis, non modo in urbibus sed etiam in prediis refertissima. Luvios complures, & lacus ingentes, sed piscosos passim habet: extenditurque a confinio satrapie

F 3 Lub.

Lublinensis, vsque ad terminos
Liuoniae in longum per
nonaginta milia Germanica,
in latum per quadraginta &
unius, a haibus Prussiae
ab occasu, ad Austriam
Russiae, (quae ad Magnum
Ducatum Lituaniae spectat)
conterminia versus ortum.
Et diuiditur communissimè
in hos tres Palatinatus, Vil-
nensem, Trocensem, & Bres-
cianensem. VILNENSIS
sarrapia seu Palatinatus pri-
mam in Magno Ducatu Li-
tuaniae locum tenet. Habet
que Episcopum, quae se Du-
cem Iuanum (archiepiscopum)
italatè suam iurisdictionem exten-
dentem, vt in tota Lituania
atque Alba Russia, quae tot
Lithanijs constat, vsque ad
confi-

confinia Moscorum, non nisi
illius Vicarij seu Officiales,
si eius Christianis praesint &
inuigilent: nullius alterius
Diocesis interuenit. Habet
& Palatinum, atque Castellanum,
qui ad Senatam Regiam
spectant, sed Palatinus
ipse quoque & vrbis Vinnae
Praefectus est, exercetque
iurisdictionem suam in om-
nes, exceptis magistratibus
alijs, qui ibi suam residen-
tiam habent. Nam & Parla-
mentum seu Tribunal totius
Lituaniae proaeam ad archie-
piscopum sub praesentibus exten-
ditur, ibidem celebratur.
Vrbis magnitudine non
superat Cracoviam, sed quia
forum strictius habet, vide-
tur plateas ex eo longiores

28 *Simonis Staronofci*
 ducere , à porta nimirum
 Rudn. cenſi vſque ad arcem
 inferiorem , vbi templum
 Cathedrale eſt, & in eo cor-
 pus integrum S. Cazimiri
 Principis Poloniæ , fratris
 Germani Sig. ſtati nati ſenio-
 ris, Regis olim Poloniæ ſa-
 pientiffimi, qui cum a Leo-
 ne X. Sanctorum Cathalogo
 inſcribi curauit. Huic tan-
 quam aucto ſuo Sereniſſimus
 modernus Rex Sigifmundus
 III. tumbam argenteam nu-
 per, tria miſia librata pō-
 deris habentem, fieri cura-
 uit , itemque altare argen-
 teum , capellam marmoris
 exquisitiſſimi , camjanam
 ingentem (ſimilem Cracouienſi ubi quæ a Sigifmundo
 facta, nomen illius retinet)
 votum

Polonia. 29
 votum expugnati Smolēſci,
 ad quam pulſandam viginti
 quatuor robuſti homines
 requiruntur : & demum ſub
 tuto & patrocinio illius,
 baſilicam Italice architectu-
 ræ, Societatis Ieſu Clericis,
 in medio vrbiſ foro , magni-
 ficentiſſimè erexit. Quæ præ-
 dicta Societas , Collegium
 ſtudioſorum à Rege ſtepha-
 no ſiſtendatum in, ſateo Ca-
 ſtreſi ſuperbe ad theatrum
 ad D. Iohannis templum Pa-
 rochia c poſſidet , nouitia-
 tum verò in alio loco habet.
 Arces in hac vrbe Regiæ
 daz ſunt, ſuperior vetuſti o-
 peris & plane iam deſolata:
 interior autem proportiona-
 tæ geometricæ & ſatis pro re-
 gio comitatu anguſta. Reli-
 g s quo-

quorum nobis in palatia minorum, sed pulchre fabricata, sicut & curum priuorum domus, qui postmodum incendium grande, quo urbs tota perierat, Anno 1610. cum belum cum Moschis habemus, elegantis lapidibus & laterculis edificare ceperunt. Sunt hic monasteria complura, tam Græcorum, quam Latinorum, est & synagoga Calamitarum, qui etiam suum Gymnasium habent, petitis ex Germania sue impetratis magistris, namque urbs ita plauis, & opifices & mercatores, Germanos, Scotos, & Anglos habet Bombardæ belicæ, & scilicet minora, hic præstant illius confectionem, tum

tum alia quoque militum vestimenta & arma. Quatuor ab urbe miliaris est, in syluis Rudnikum, aula regia ornatissima, & hortus amoenos, & venationes ferarum, & viuaria illarum amphibium habens. Inter oppida autem, Lida atque Osmiana, quæ sunt territorii capiti, & Ducis Raduilli, Bierze, cum arce munitissima præcipua censetur esse, reliqua terrena insignia sunt, & parui momenti.

TROCENSIS satrapia Palatinum tantum & Castellani habet, qui suis illi subbit. Tertia Grodnenis, quæ etiam sibi territorium Voconiscente adscriptum habet, & utraque illarum Magi-

Magistrat^o proprios habeat, superetque magni & idne ipsi-
sum distinctum Trocensem.
Qua tamen in Lituaniam nō
est mos minores Castella-
nos creare, prout sunt in Po-
lonia, ideo quilibet iurapria
duos tantum Senatores ha-
bet, Castellani & Palati-
num. Ciuitas itaq; Trocen-
sis quatuor à Vilna milia-
rijs distat, estque posita inter
pauales inaccessibiles, quae
etiam incensibilis frigore
non plane congelantur; &
arceam quamuis vetustā be-
ne tamen munitam habet;
tum monasterium Benedi-
ctinorum satis n. m. Grod-
na autem ad fluvium Cro-
nonem seu Nemenum sita,
arceam haud inelegantem in
loco

loco editioni habet, exstru-
ctam a Rege Stephano, qui
ob venationes ferarum ma-
iorum, puta alicum, vroni,
atque visorum, libentius illic
immorabatur. Serenissimus
autem modernus Rex Sigis-
mundus III. pontem Ne ne-
no impotens, ignem quā-
vis, sed ita affabre factum vt
similem Polonia non habeat.
Ignatium quoque C. C. C. ū
non ita prudens, pro studiosa
iuuentute elegerunt

BRESCIANENSIS
quoque Palatinatus, Lub-
nenh sacrapia vicinus, & de
fere quatuor, & reli-
quid status Palatinatus, p-
det: oppida lignea & villas
habet pconibus & fregibus
abundantes, præcipue C. me-
nediati,

neciam, Coburniā, Ianouā,
 quibus arces impositae sunt,
 Vornā, Rosoliā, Vlodauā,
 Balam, vb. palatium Vaci
 Radachorum pulcherrimū
 est, & nunc gymnasiū n. pu-
 blicam elegit, vocatis, ex
 Academia Cracouienſi Ma-
 gistris & Professoribus in o-
 mnibus disciplinis peritis.
 Reliqua omnia ignobiliora
 sunt, praeter Baccaripſam,
 quod arce n. n. copioſius inter
 Bugum & Muchauecium
 fluitans, ſcimus habet: ita n. p.
 palatium regium nouae ar-
 chi tectare extra ciuitatem,
 cum hortis delicatis. Sunt &
 hic ſchoolae Iguatiano, cum,
 monasteria pietatis, goſſoriam
 virorum non cōtemnenda. Sed
 & Iudei hic ſchoolam ſuam

in tota Europa celeberrimam ha-
 beat, ſunt tñ. conuenerunt co-
 ex Italia, Germania, Mora-
 uia, Sileſia, non modo ſtu-
 diorum, ſed & pro veterum
 cauſa, vt Rabini poſtimo-
 dam ſiant, & domum reuer-
 ſi, ſuaſi magiſtri diſcipuli.
 Proceribus amplexibus in-
 ſtrictus, proprios tam reſe-
 ſtes, q̄. cū reſeſ. n. agilitas
 habet, hic eſt propter ſuū
 ctus eſt, ſed ſyluis nimis in-
 uolatus, & paludatus, inter-
 ſus, piſcium, meſis, & ferarum
 copia percellitis, tamen &
 ſingulis n. a igne protegit,
 & ceteris, ubi, uſuā in Si-
 leſia, atq; in Waſſiam Vatiſ-
 cū mittat. Habet n. Pincum
 oppidum omnes, induſtrios,
 & mercaturae aduocatos

96 *Simonis Starouolski*
 ut & in Moscoviam, & in
 Germaniam sepius cum
 suis mercibus excurrant. Sed
 ut plurimum religionis sunt
 Græcæ, Episcopumque
 proprium habent

R V S S I A.

PROut Regi Polonæ am-
 plissima Russiæ regio sub-
 iacet, extenditur in longum,
 ab oriente usque ad occidentem
 ad Lituaniam, per decem plus
 minus miliaria; in latum
 verò à Polonia maiori aut
 Lituania, versus ortum usque,
 ad vastos Tartarorum cam-
 pos, aut Moscoviam, per cē-
 tam viginti. Diuiditurque
 in Russiam albam, quæ ad
 Magaum Ducatū Lituanie
 spectat,

Polonia.

57

spectat & in Russiam rubram,
 quæ proprie dicitur Roxo-
 lani, & ad Poloniam perti-
 net. Nunc tertia pars, vltra
 Tanaim & fortius Boysthe-
 nis potius, dicitur Russiam ni-
 gra antiquis, à recentio-
 ribus autem vulgo obtinuit
 Moscoviam appellari, quod
 totum illud imperium, quæ
 quæratum est, ab ipse & à
 uo Moscoviam, dicitur com-
 munitur Moscoviam: quæ o-
 mni in Sibiria Asiatica voca-
 batur. Nostra autem cis Bo-
 ysthenem Russiam, Sarmatæ
 Europea; & Polonia ipsa,
 proprie Vandala. Totum hæc
 in universum regio, frugum,
 ferarum, pecoris, piscium, &
 mellis communis fiam habet,
 præsertim in Podolia,
 G ubi

98 *Simonis Staronolsei*
 vbi. ex dictamno & alijs bene
 olentibus herbis ac floribus,
 ab apibus colligitur Nobi-
 les audaces sunt & strenui
 omnes, quin & agrestes ad
 bellū prompti, locustis, scelo-
 petis, huius, alijsque pluri-
 mus armis, præcipue autem
 cuspidibus venatorum & pha-
 ricta vtuntur.

RUSSIA RUBRA.

Nobilissima hæc provin-
 cia, lacte & melle abun-
 dans, ab Austro Vngariam,
 Moldauiam & Bessarabiam
 habet, ab Euro Scythia de-
 ferta, & potentissimum Mo-
 scovæ Principem, a septen-
 trione Asiam Russiam, Stro-
 ro & Pripecio fluminibus
 dif-

Polonia.

99

disiunctam. ab occasu vero
 Minorem Poloniam, V. s. o-
 ca & Vepio fluvij, quasi
 notioribus terminis difin-
 da. Complectiturque ita e septe-
 amplissimas satrapias, Rus-
 siæ Palatinatum imprimis,
 deinde Podolæ, Volhyniæ,
 Belzæ, Bras'aviæ, Kiouæ, &
 Terram Chelmensem

R V S S I Æ satrapia ha-
 bet Senatores, Archiepiscopum
 Leopoliensem, Episcopum
 Præmislensem, Palati-
 num Russiæ, & Castellanos
 quatuor, Leopoliensem, Præ-
 mislensem, Hancientem, &
 Sanocensem, quia in tot. sē
 etiam 3 districtus seu territo-
 ria distincta. Et primum quidē
 districtus, primaria vrbis
 Leopoli est, sita lōgitudinis

G 2 gradu

100 *Simonis Staronulsci*
gradu 46. lat. 49. Habet propugnaculum satis firma, & arces duas; habet uti diximus sedem Archiepiscopi Catholici, & duorum Episcoporum, nempe Armenici, atque Russici. Hæreticos autem nunquam admittit, nec admittit, ob quod maxime a Sixto V. laudata fuit & insignibus illius donata. Vitos litteratos permultos habet, libenterque promouet, & amat eo concurrentes, atque ex eo, emporio, cuiusque egerat, & humanitate maxime floret, igitur amice Collegam studiorum habent, sed & Dominicani, Franciscani, Bernardini, aliique studii Theologicae atque Philosophica diligentissime tractant. Hungar

Polonia. 101
Humana nomina verè artificum gymnasia umbris, optimis præceptores ex Academia Crac. sumit. Nundinae hic brumales, profesto S. Agnetis celebres fiunt: solentque eo ex Vngaria, Moldavia, Turcia, atque aliis orbis partibus ditissimi mercatores venire. Cum autem præter fluuios infinitos, habeat Roxelanaeque artis ingentes & singula arte manuque fabricare numerosa, quæ pascens omnis generis pinguisimos proficiant, idcirco illi hyberna tempore sale conditi (cum omnes recentes conedi & seruari multitudo non possint) variis ingentibus, cum ad alias ciuitates, tu maxime nandi-

C 3 *narum*

narum tempore Leopolum conuehuntur, atque demum inde per totam Poloniam distrahuntur. Templum in hac urbe pulchrum est, & vestibus sacris atque vasis argenteis aureisque satis benedictum, Societatis Cienici, inter reliqua elenodia, casulam gemmis totam atque lapidibus pretiosis variegatam habent, æstimatam aliquot myriades florenorum. Similiter templa alia multos calices aureos, multaque vestimenta sacerdotum margaritis distincta habent, sed præcipue templum Cathedralium Episcopalem ingentis præcij gemmis exornatum. FF. verò Minores de Observantia, qui extra urbis

urbis muros sunt, templumque magnificentissimum sibi non ita pridem extruxerunt, inter alias sanctorum reliquias habet quoque sui instituti Fratrem unum, ad altare maris sepultum, Beatum Ioannem Duclensem, miraculis clarum. Quidam viuet, indidit vero prædicatione inexhausti pauperum laboris erat. Eaque fuit in homine iam in se primis annis pueri, & innocentiissima sanctitas morum, ut praefectorum Anachoretarum eximium in eo specimen eluceret. Oppida præcipua huius districtus sunt, Gmian, Zloczowa, Zborouia, Grodecia, Komarna, Zolkua atque pulcherrimam atque hortos amenos

104 *Simonis Staronol et*
 meos habeas; quamvis &
 alie civitates cum adiunctis
 sibi castellis non sint planè
 ignobiles, inter quas Iauo-
 roma, celebris tepidarum a-
 quarum scaturigine in pago
 Se'onia dicto, ebullient, uti-
 li valdè ad curandos varios
 hominum morbos, ut libro
 suo testatur, magnæ expe-
 rientie Medicus, Sixtus Leo-
 polensis

Secundus Satrapæ Litus
 distractus est Prænushians,
 vrbis, ne ipse Prænushia nec
 in scopulo sita, & duobus E-
 piscopis Litoniae Catho-
 lico, & Russico ritus Græca-
 nici cohonestata est. Ad sunt
 & Ordines Religiosorum di-
 versis, præter Venerabile Ca-
 nonicorum Capitulum Est
 & Col-

Polonia. 105
 & Collegium pro studiis
 iuventutis Societatis Iesv
 Clericorum: sunt & magi-
 stratus diæci, tam castren-
 ses quam terrestres, suntque
 demum ciues mercature de-
 dit plurimi: vundanaque
 celebres quolibet anno ha-
 bent Castella hic passim no-
 bilium munitiora videbis,
 ob frequentes Tartarorum
 incursiones muris & propu-
 gnaculis firmata, Biełobost,
 Soltania, Donbrowa, Vher-
 ce, Prochnicum, Laski, sed
 quæ præter excelsæ Calicina,
 recentioris fabricæ ad Sancti
 flammam, palatium, vno aut
 altero militari à Præmisliæ.
 Oppida verò celebriora sunt
 Sanboria, pulcherrimum
 Maonitarum monasterium
 G s habens,

106 *Simonis Starouolski*
habēs, Fulstina, Dobromi-
lia, Visnia, Zidaczouia, Mos-
ciska, Dubiecia, Canzuga,
Præuorsca, Iaroslauiia, nun-
dinas pro festo Assumptio-
nis B. Mariæ Virg. in toto
Regno Poloniæ, celebriores
habēs, vbi præter alias mer-
ces, è Perside Constantino-
poli, Venetijs, Moscouia, &
Amstelrodamo apportatas,
sunt amplius quadragenta
milia bouum, enatum licet,
& medium tantam equorū.
Ignatiam hic Collegium stu-
dentium habent: & virgines
monasteriū regia plane mu-
nificentiā exstructam: ne-
que arcis fabrica & munitio
contemnenda est, quam sā-
nus alluit ab ortu, vrbis autē
posita ab occasu. Sequitur
Lan-

Polonia. 107
Lancutum & Resouia nun-
dinas inde vernalibus pro-
festo S. Albert. clara, lactiti-
norum hic & linteaminum
magna fiet solet copia, quod
in toto tractu isto Germaniæ
gentis homines pagos inha-
bitent, capti in bello quodā
à Cazimiro magno Rege
Poloniæ, deductæque è Sa-
xonia cum liberis & vxori-
bus, & eam oram incolerent.
Hi itaque pecorum & lini-
curam magnam habent, &
nundinatum tempore, cani-
ad alia circumuicinia oppida
venum comportant, tum
maxime Resouiam & Iaros-
lauiam.

Tertius, Palatinatus Rus-
siæ, d. stitutus est Sanocensis
montibus Vagariæ vicinus,
arque

atque ipsi Transylvanice ac ob id totus per colles dispositus, excepto qua Crociam protegiturque vix in hoc tractu ferè principallior, emptorum Vngarorum habet. Quamvis enim illi passim merces suas & vana, in oppidis submontanis, & omnes deponant, huc tamen veteri consuetudine ut plurimum aduertiunt. Quare & ciuitas hic paulo ditiores alijs, & aundinè apud hos vel quis vicine populationibus longè celebrior. Habet tunc quoque Societas Iesv, Collegium artium humaniorum, Sanocum vero ipsum, quauis territorij caput, multo iam inferius est quoad ciuitatatem & frequentiam habita-

bitorum, arcem tamen in laxo, supra Sanum sua aunitam non contemnendam habet: sicut & aliæ ciuitates eius tractus, Brozouia, Rimanouia, Dinouia, Lesko, quæ indies ob metum Tartarorū munitiones suas firmiores faciunt.

Orbitus Russicæ satrapie districtus est Halicentis, montibus Transylvanice ab occasu hyberno, à meridie autem Moscovitum, saginis syluis cinctus, Tyra fluuiio rapidissimo è montibus Carpatijs orto, versusque Eurum in mare Euxinum decurrenti, quam per medium sectus: cuius pars Australior quæ trans Tyram est posita, vulgo Locucia appellatur. Op-
pida

pida præcipua habet Halicam à qua denominatur, olim regni Ruslici caput, Rexque proprie Haliciensis, non Ruslicæ quia hæc tota in plurimas tetrarchias scissa, proprios duces habebat, sed quos inter primatū, & quasi monarchiam Duces Kionienses tenebant, nuncupabatur, ut latius hæc de re Historici nostri Sed nunc ne vestigia quidem præter illius magnitudinis apparer. Arx est ad Tyram sita alicuius nota, sed oppidum ciues habet subasticos agriculturæ, non Mercurio ditatos. Similiter Smiratum, ad Prærium fluuium litum, quod proprie est Pocucæ caput, soletque nudinas semel in annum

annum non incelebres habere, quod Vach. emptorū ibi faciat, tanquam in vicinia faciant. Vnde boum, ceruicū, & equorum generosissimorum copia toties eo adduci solet. Colonia non iniequens ciuitas ob satis copiam, quæ inde per totam Rusliam & Lituan distribuitur, quam omnes fere satrapæ late eunt, & hinc & in Præmis tractibus conueniunt. Sunt itaque pagi nonnulli apud Haliciam, in quibus ex aqua potandis puteis haud ita decoquuntur, & partim in modum farinæ, vel niuis minutum requiritur, partim in stula conformatur, & sic diuenditur. Confecturq; pueris

ribus in locis Russicæ huius
 satrapia, nempe apud R. bo-
 ticos in tractu Præmishien-
 si, apud Dobromiam, Sam-
 boriam, & Solum, quod et-
 iam a sine nomen habet. In
 desertis quoque campis V-
 kranæ, seu vltioris Podo-
 læ, prop. Barithenem, est
 lacus quidam, cuius a ua-
 sereno & ardente sole, in so-
 lido n. l. dem concrescit, quo
 circumiacentes accole vrunt-
 ur. Sed ad rem nostram. In
 Pocucia nobiliora loca sunt
 Martnouia, Dolini, Strus,
 arcem in paludibus sitam
 habens. Cis Nestrum autem
 aut Tyrani, Potocum, arcem
 munita, & templo sodalium
 Dominicanorum, i. Ste. ha-
 no Potocio, Pa. ad. do Blas. z-
 uen-

uensi, cuius idem nro fun-
 ctus quædæ, egregie exor-
 natam. Eiusque successorū,
 op. tam & arc. Monaster-
 zica, Vicie, Dobrouoda, a-
 liaque conpiura cast. m-
 ter, ut Baczac a arce hma
 conspicua, rem. nel adha-
 iecia muro cincti & propu-
 gnaculis, atq. in v. a. arx
 Zadaoua non adegens. t. i.
 Brezanum ciuitas populosa
 & templum pulchrum & pa-
 lacium quendam arque
 lenicium n. habens.

Sequitur de ade PODO-
 LIA continuis barbarorum
 incursionibus & præ. is ta-
 mon. i. que, si optata pace
 posset iteui, vt occidenta-
 liores Europæ populi, certè
 nec Ital.æ, aut Vagariæ, ton-
 H yber-

114 *Simonis Staromolski*
vbertatem & diuitias inui-
deret. Habet & marmora di-
uerſa atque alabaſtrum in
diuerſis locis. Diuiditurque
in tria quodammodo terri-
toria, Camenecenſe, Trem-
boulentiſe & Laticzouiſe.
Camenecia eſt vrbs cum ar-
ce, natura loci manuq; per-
munita, triginta militarijs
bent longis diſtans à Leo-
poli verſus ortum hybernū,
lōgitudinis gradu 49. lat. 48.
Habetque & ipſa duos Ep. ſ-
copos Catholicum vnum,
& Armenum alterum, gens
enim hæc lucri cauſa liben-
tiſſimè in Regno Poloniæ
immoatur, & merces nobis
varias, partim è Perſide, par-
tim è regnis Turcz, præci-
pue autem equos generoſos
addu-

Polonia. 115
adducit. Habentq; hic, pro-
ut & in alijs vrbibus Ruſſiæ
maioribus, ſuum magiſtra-
tum ſeu ſeniores nationis,
qui ſidem Regi & Vibico
magiſtratu pro reſquis
ſpiciunt, & in vita gentis
ſux ipſi animaduertunt. So-
cietas quoque hæſus collegiū
hæ ſuum habet, & inſtruit
artibus iuuentutem. Secun-
do ab vrbe lapide eſt arx Po-
tociorum, Pantouce dicta, à
Ioanne Potocio, inſigni no-
ſtræ ætate benatore, Palatino
Braslauienſi, recenti archite-
ctura exſtructa, celebriſ op-
pugnatione Turca, cum
anno 1621. belūm cum illis
grau ſimū ad Chotomiam
in Valachia habemus. Trē-
boula vero Laticzouia, Hu-
fiati.

116 *Simonis Starouolci*
 fciatum, Barania Regiam
 Bona olim sua tatem, ubi
 etiam Iesuite pro iuuentute
 informanda collegium ha-
 bent, Czartoua, Iasnoua,
 Zimoua, Miedziboua,
 Gratecia, Iasiouecia, Sca-
 noua, Tarnopol, Kati-
 grodum, Dunaiogradum, &
 alia complura natus de ar-
 tibus opulenta, et quibus ob
 seculum molestationem, &
 quibus afflicta bene uicinia
 permunita sunt, habent et
 arces sibi adiunctas hinc illi-
 mas, & muros demones,
 Martique delectos. Scito-
 res hinc latrocinia facies,
 quoad Regibus Cuiusdam
 petunt Episcopos Camer-
 nenses, Palatinus Podolus &
 Castellanus Camenecensis.
 BRAS-

Polonia 117
 BRASLAVIENSIS Pa-
 latius ultra Podoliam in-
 comitatus Tartarorum posi-
 tus, egregias populationes
 plurimas, atque arces per-
 multas habet, quas inter e-
 merent, Molachua, Iaroso-
 ua, /tomiria, Sarogrodū,
 Ichnum, Chmielnicum
 Braslaua ipsa, ad Bogum
 flauum sita, atq. Winnicza,
 contentam nobilitatem at-
 que iudiciorum deputatus
 locus, ubi Societatis quoque
 Ceteri, eradiendæ iuuentu-
 tis collegium egregium ha-
 bent Separatores hic duo, Pa-
 latinas & Castellanas. Di-
 strictusq. satrapæ duo, win-
 nicensis, & Zitomiriensis.
 Similiter Tartaris vicinus
 est Palatinatus KIOVIEN-
 SIS,

SIS, sed qui parte ab altera
 Moschum quoque habet, &
 quasi per medium maris
 fluviorum Borysthene secat-
 ur. Vibs Kiovia amp'la &
 populosa satis, olim sedes
 Ducum suorum, qui tot
 Russiæ seu Sarmatiæ, cum
 in Asia, quam in Europa, im-
 perabant, Romani populi,
 ac postea Græcanici Impe-
 ratoribus graves. ceterum
 nunc vix ruinæ veteris illius
 magnitudinis apparent, ex-
 que paucæ, omnia tempus
 rerum edax absumpsit. Est
 hic Archiepiscopus Russo-
 rum, omnium quotquot in
 Regno Poloniæ Græcanici-
 tas Episcopi sunt, ptimas
 seu Metropolitæ, qui Roma-
 no Pontifici obedientiam
 nunc

nunc præstat. Est & Episco-
 pus Catholici ritus, qui cum
 Patat no, & Castellano vr-
 bis, ad Senatum Regni per-
 tinet. Temp'la hic tam Rus-
 sorum quam Latinorum
 imp'ria, sed quorum v-
 num, Archimandrita cum
 monachis suis Schismaticis,
 & rebelibus Sedi Apostoli-
 cæ, occupat, habetque centū
 pagos maximos adscripti-
 tios. Sunt hic spelunæ na-
 turæ tactæ in quibus
 corpora olim Ducum Kio-
 uienhum reponerantur, ho-
 dieque vivuntur non nulla
 integra, quæ pro sanctis
 venerantur. Extendunturq;
 illæ cryptæ, seu subterraneæ
 spelunæ vix ferunt, usque in
 Moschouiam per aliquot

120 *Simonis Starouolski*
decumas militum Monachi-
ulorum (S. Basilij) insti-
tuta, qui dat, si man. vitam
agunt, intrant eas tempore
Quadragesimali, ut ibi. soli-
tarij penitentiam, peragunt.
Alij vadunt in deserto, cal-
cio & catenis ferreis induti,
interdum vique n. Scythia
remotiorem, ut ibi Euange-
lium prædicent, & martyro
coronentur, habentque plu-
rima monasteria in Russia,
sed quorum alia sunt in v-
nitione cum Ecclesia Roma-
na Satrapa hæc late exten-
ditur, tam versus Buximum
mare, in meridiem, quam
versus occidentem, & septen-
trionem ad Lituaniam & Abg
Russia continia: habetque
& populata, & arcibus ad-
iunctis

Polonia. 121
iunctis permunita oppida
pote. ma, præcipua vero Ca-
nicouiam, Circassiam, Boba-
sciam, Pereslawiam, Balo-
ceiquam, Stepaouiam, ex
arte vado & solis mutam,
Fasteiamq. Episcopij Kio-
uentis, elicti am, vb. Ignat-
ianorum pro iuuentute in-
si tuenda collegium celebre
habetur. In hac satrapia & in
subiuncta Biassauia, plebs
assidens bonis exercitata,
multos taresanios gentis, & tñ
ex oppidis, quam c. ag. in
interit, non natus se ingre-
gatur, dapnæ non nana mul-
lit & gratis, & se Cosachos
vocant, seruataque discipli-
na veteri, attam in Scythiam
pedes excurreat & prædas
inde abagunt, partem in Tut-
H 5 ciam

ciam per mare, aut si quousu à Rege fuerint Fir autē eorum numerus ad quadraginta milia, qui omnes ferē in hyberna domos suas abeunt, paucis relictis in custodiam insularum, ne à barbaris occupentur militantiq, Re. pub. absque ullis stipendis sola præda cōtenti Quotamen alacriores ad seruitutinerent, solet illis Rex semper bello peracto, certam aliquam pecuniæ summam, ad reficienda arma donare.

Sed reuertendo quasi domum, occidua Kiouiz est VOLINIÆ satrapia, quæ in duos maximos districtus diuiditur, Cremenceensem, & Luceonensem Habetque Senatores tres, Palatinum & Castel-

Castellanum Volhyniæ, & Episcopum in Luceonensem, qui Collectum suam, cum Capitulo in aere vrbis habet ab utroque Secretariis les. Cui eorum Collegiū prouidentis. In vine autem ipsi Episcopus Rustorum. Nec in atriis ante procul, et cunctas volo laura, in qua et in Rustorum Episcopatus suam habet, & iurisdictionem late exercet. Reliquæ ciuitates sunt Rubeloma, Socara veneratione miraculose imaginis B. V. M. nobilis, solet enim eo magnus hominum concursus emper fieri, votorum exoluendorum causa, procurantibus sacra religiosis viris S. Francisci de obsequantia,

ptu vt ita dicam regio, templum & monasterium exstruxit. In vrbe autem ipsa, neptis illius nuper Ignat. a. n. z. Societatis Clericis, Collegium pro erudienda iuuentute, & templum magnificentissimum erexit, in quo mariti sui ossa Caroli Chodkiewicz, viri bellica virtute incomparabilis, cum lachrymis reposuit.

Iam verò BELZENSIS satrapia, Leopoli.ensi districtui, & terræ Chelmen. si vicina, in medietate quatuor Rubæ Rusiæ posita, urbem ipsam inter paludes sitam (vbi sodales Dominicani templum antiquissimū possident) & ab ea cognominatos duos Senatores habet,
Pa'a-

Palatinum & Castellatum Belzensē; diuiditurque facta in quatuor territoria, Belsense, Buscense, Grodlesse & Grabouecense, in quibus tot oppida & pagi, sed hæc prædicta quatuor, vt suorum territoriorum capita sunt, ita & præcipua alijs censentur esse, arcesque sibi munitas adiunctas habent.

Vltimum locum Terra Chelmen. sis tenet, inter Lublinensem satrapiam, & Lituaniam confinia posita, Volhyniam versus ortum respicit. Urbisque ipsa Chelma duos Episcopos habet, vnū Catholicum, cuius Cathedra non ita pridem Crasnostau. am translata est: & alcerum Russum, qui ibidem
manet

manet & templum suū Cathedralē tenet. Ig. tur in suo territorio diuisa, Chelmente videlicet, & Crasnostaucense, duos quoque Senatores habet, Episcopum, & Castellanicum Chelme Item Oppidaque præcipua Chelma ipsa, Rozana, Vlodava Crasnostauia, & Veprum flumina sita, vbi & Cathedra Episcopalis, & archiepiscopatus, & archidiaconatus sunt. Ille Diue memoratæ Alexander Maximilianus, cum ad Regnum Poloniæ paucorum temeritate vocatus, cum exercitu laetenter veniret, à Ioanne Zamosuo profligatus, captusque asservabatur sub custodia. Qui quidem prædictus Zamoscius in re-

cina penè statim, urbem Zamoscium in rure suo hereditario, munitissimam fundauit, & moenibus, fossis, vallo atque propugnaculis ex arte præsentis Geometriæ commisit, inque ea templum Christianorum quorundam Decanus institutus est) pro summa in Deum pietate magis ecclesiasticum creatum, omnibus requisitis sufficiens, inde locupletauit. Et veteris maxime ingeniorum liberalium educator, artiumque omnium & elegantiarum pater, euocatis Craconia viris doctissimis Academiam instituit, & non Zamoscium modò suam, sed totam et à Russiâ Matrem impendens illustrauit. Circumcirca

I. sunt

130 *Simonis Starouelsi*
 sunt non contemnenda quo-
 que oppida vt Scebreſinum,
 Tomaſouia, Creſouia, aſa-
 que complura ſed omnia a te-
 re ad ditionē Zanoſci, ſpe-
 ctantia, vbi & hortos cultiſ-
 ſimos, & piſcinas reſtagnan-
 tes, & diuerſorum animalū
 viuaria, & ferrarias officinas
 paſſim videre licet. Similiter
 quoque & in Vchanie, vbi
 Illuſtris olim vir Nicolaus
 Danelouicz Regni Theſau-
 rarius, templum magnificē-
 tiſſimum exſtruxit, & cam
 præcioſiſſimis alijs donarijs,
 tum argenteo canthorio de-
 corauit. Palatium etiam hic
 viſitur ſuperbum & horti a-
 mœniſſimi, quod commune
 eſt omnibus magnatib. Sar-
 matiz. Sed nos ad Albā Ruſ-
 ſiam procedamus. *RVS-*

Polonia.

131

RVSSIA ALBA.

QUæ Magno Ducatu Li-
 tuaniae adiacet ſubiaceret-
 que Ruſſia vniſo dicitur Al-
 ba, patet a quod incolæ cum
 colore nō præferant, partem
 quod nubibus cāpi cooperti
 dicuntur quā alibi ducant, &
 inſpectantibus omnia a ſe
 repræſentent, vt etiam in na-
 turam animalium color iſte
 tranſeat, ſiqui ſcanb. & lupos
 & vſque lepores, & pes,
 alique tam domeſtica, & ſi
 ſyncritia animalia paſſim
 a ſe videre eſt, quæ in ho-
 minibus in alijs locis, nati ali-
 um colorem habere ſolent.
 Regio eſt omnium reſam
 que ad victum ſpectant ſe-
 I 2 racil-

131 *Simonis Staronolfet*
 racillima, siliginis, hordei,
 auentæ, tritici, ciceris, cana-
 bis, lini, mellis, lapul, cere,
 pecoris, patrum, adiuti, &
 feritiam, hæque sunt diuitiæ
 11 foram, quis, partem. Dux
 fluuius, in Liuaniam ad em-
 portum R. gens tractant-
 eunt, partem Nemeno, per
 Lituaniam, Regimontem
 in Prussiam. Diuiditur autē
 hæc nobilissima prouincia,
 in sex maximos Palatinatos,
 seu satrapias, quarum prima
 populosior ceteris est NO-
 VOGRODENSIS quæ in
 duos districtus diuiditur: in
 Nouogrodensem & Sloni-
 mentem, uterque plurima
 oppida continet & bene po-
 pulata, sed precipua hæc
 sunt, Nouogrodum, vbi al-
 ter-

Polonia. 133
 tetratis vicibus, cum oppi-
 do Mansco, Parlimentum ro-
 tius Magni Ducatus Litua-
 niæ celebratur. Slonimum,
 Rozana, Selesia M. 121, 122,
 123, 124, 125, 126, 127, 128,
 129, 130, 131, 132, 133, 134,
 135, 136, 137, 138, 139, 140,
 141, 142, 143, 144, 145, 146,
 147, 148, 149, 150, 151, 152,
 153, 154, 155, 156, 157, 158,
 159, 160, 161, 162, 163, 164,
 165, 166, 167, 168, 169, 170,
 171, 172, 173, 174, 175, 176,
 177, 178, 179, 180, 181, 182,
 183, 184, 185, 186, 187, 188,
 189, 190, 191, 192, 193, 194,
 195, 196, 197, 198, 199, 200,
 201, 202, 203, 204, 205, 206,
 207, 208, 209, 210, 211, 212,
 213, 214, 215, 216, 217, 218,
 219, 220, 221, 222, 223, 224,
 225, 226, 227, 228, 229, 230,
 231, 232, 233, 234, 235, 236,
 237, 238, 239, 240, 241, 242,
 243, 244, 245, 246, 247, 248,
 249, 250, 251, 252, 253, 254,
 255, 256, 257, 258, 259, 260,
 261, 262, 263, 264, 265, 266,
 267, 268, 269, 270, 271, 272,
 273, 274, 275, 276, 277, 278,
 279, 280, 281, 282, 283, 284,
 285, 286, 287, 288, 289, 290,
 291, 292, 293, 294, 295, 296,
 297, 298, 299, 300, 301, 302,
 303, 304, 305, 306, 307, 308,
 309, 310, 311, 312, 313, 314,
 315, 316, 317, 318, 319, 320,
 321, 322, 323, 324, 325, 326,
 327, 328, 329, 330, 331, 332,
 333, 334, 335, 336, 337, 338,
 339, 340, 341, 342, 343, 344,
 345, 346, 347, 348, 349, 350,
 351, 352, 353, 354, 355, 356,
 357, 358, 359, 360, 361, 362,
 363, 364, 365, 366, 367, 368,
 369, 370, 371, 372, 373, 374,
 375, 376, 377, 378, 379, 380,
 381, 382, 383, 384, 385, 386,
 387, 388, 389, 390, 391, 392,
 393, 394, 395, 396, 397, 398,
 399, 400, 401, 402, 403, 404,
 405, 406, 407, 408, 409, 410,
 411, 412, 413, 414, 415, 416,
 417, 418, 419, 420, 421, 422,
 423, 424, 425, 426, 427, 428,
 429, 430, 431, 432, 433, 434,
 435, 436, 437, 438, 439, 440,
 441, 442, 443, 444, 445, 446,
 447, 448, 449, 450, 451, 452,
 453, 454, 455, 456, 457, 458,
 459, 460, 461, 462, 463, 464,
 465, 466, 467, 468, 469, 470,
 471, 472, 473, 474, 475, 476,
 477, 478, 479, 480, 481, 482,
 483, 484, 485, 486, 487, 488,
 489, 490, 491, 492, 493, 494,
 495, 496, 497, 498, 499, 500,
 501, 502, 503, 504, 505, 506,
 507, 508, 509, 510, 511, 512,
 513, 514, 515, 516, 517, 518,
 519, 520, 521, 522, 523, 524,
 525, 526, 527, 528, 529, 530,
 531, 532, 533, 534, 535, 536,
 537, 538, 539, 540, 541, 542,
 543, 544, 545, 546, 547, 548,
 549, 550, 551, 552, 553, 554,
 555, 556, 557, 558, 559, 560,
 561, 562, 563, 564, 565, 566,
 567, 568, 569, 570, 571, 572,
 573, 574, 575, 576, 577, 578,
 579, 580, 581, 582, 583, 584,
 585, 586, 587, 588, 589, 590,
 591, 592, 593, 594, 595, 596,
 597, 598, 599, 600, 601, 602,
 603, 604, 605, 606, 607, 608,
 609, 610, 611, 612, 613, 614,
 615, 616, 617, 618, 619, 620,
 621, 622, 623, 624, 625, 626,
 627, 628, 629, 630, 631, 632,
 633, 634, 635, 636, 637, 638,
 639, 640, 641, 642, 643, 644,
 645, 646, 647, 648, 649, 650,
 651, 652, 653, 654, 655, 656,
 657, 658, 659, 660, 661, 662,
 663, 664, 665, 666, 667, 668,
 669, 670, 671, 672, 673, 674,
 675, 676, 677, 678, 679, 680,
 681, 682, 683, 684, 685, 686,
 687, 688, 689, 690, 691, 692,
 693, 694, 695, 696, 697, 698,
 699, 700, 701, 702, 703, 704,
 705, 706, 707, 708, 709, 710,
 711, 712, 713, 714, 715, 716,
 717, 718, 719, 720, 721, 722,
 723, 724, 725, 726, 727, 728,
 729, 730, 731, 732, 733, 734,
 735, 736, 737, 738, 739, 740,
 741, 742, 743, 744, 745, 746,
 747, 748, 749, 750, 751, 752,
 753, 754, 755, 756, 757, 758,
 759, 760, 761, 762, 763, 764,
 765, 766, 767, 768, 769, 770,
 771, 772, 773, 774, 775, 776,
 777, 778, 779, 780, 781, 782,
 783, 784, 785, 786, 787, 788,
 789, 790, 791, 792, 793, 794,
 795, 796, 797, 798, 799, 800,
 801, 802, 803, 804, 805, 806,
 807, 808, 809, 810, 811, 812,
 813, 814, 815, 816, 817, 818,
 819, 820, 821, 822, 823, 824,
 825, 826, 827, 828, 829, 830,
 831, 832, 833, 834, 835, 836,
 837, 838, 839, 840, 841, 842,
 843, 844, 845, 846, 847, 848,
 849, 850, 851, 852, 853, 854,
 855, 856, 857, 858, 859, 860,
 861, 862, 863, 864, 865, 866,
 867, 868, 869, 870, 871, 872,
 873, 874, 875, 876, 877, 878,
 879, 880, 881, 882, 883, 884,
 885, 886, 887, 888, 889, 890,
 891, 892, 893, 894, 895, 896,
 897, 898, 899, 900, 901, 902,
 903, 904, 905, 906, 907, 908,
 909, 910, 911, 912, 913, 914,
 915, 916, 917, 918, 919, 920,
 921, 922, 923, 924, 925, 926,
 927, 928, 929, 930, 931, 932,
 933, 934, 935, 936, 937, 938,
 939, 940, 941, 942, 943, 944,
 945, 946, 947, 948, 949, 950,
 951, 952, 953, 954, 955, 956,
 957, 958, 959, 960, 961, 962,
 963, 964, 965, 966, 967, 968,
 969, 970, 971, 972, 973, 974,
 975, 976, 977, 978, 979, 980,
 981, 982, 983, 984, 985, 986,
 987, 988, 989, 990, 991, 992,
 993, 994, 995, 996, 997, 998,
 999, 1000, 1001, 1002, 1003,
 1004, 1005, 1006, 1007, 1008,
 1009, 1010, 1011, 1012, 1013,
 1014, 1015, 1016, 1017, 1018,
 1019, 1020, 1021, 1022, 1023,
 1024, 1025, 1026, 1027, 1028,
 1029, 1030, 1031, 1032, 1033,
 1034, 1035, 1036, 1037, 1038,
 1039, 1040, 1041, 1042, 1043,
 1044, 1045, 1046, 1047, 1048,
 1049, 1050, 1051, 1052, 1053,
 1054, 1055, 1056, 1057, 1058,
 1059, 1060, 1061, 1062, 1063,
 1064, 1065, 1066, 1067, 1068,
 1069, 1070, 1071, 1072, 1073,
 1074, 1075, 1076, 1077, 1078,
 1079, 1080, 1081, 1082, 1083,
 1084, 1085, 1086, 1087, 1088,
 1089, 1090, 1091, 1092, 1093,
 1094, 1095, 1096, 1097, 1098,
 1099, 1100, 1101, 1102, 1103,
 1104, 1105, 1106, 1107, 1108,
 1109, 1110, 1111, 1112, 1113,
 1114, 1115, 1116, 1117, 1118,
 1119, 1120, 1121, 1122, 1123,
 1124, 1125, 1126, 1127, 1128,
 1129, 1130, 1131, 1132, 1133,
 1134, 1135, 1136, 1137, 1138,
 1139, 1140, 1141, 1142, 1143,
 1144, 1145, 1146, 1147, 1148,
 1149, 1150, 1151, 1152, 1153,
 1154, 1155, 1156, 1157, 1158,
 1159, 1160, 1161, 1162, 1163,
 1164, 1165, 1166, 1167, 1168,
 1169, 1170, 1171, 1172, 1173,
 1174, 1175, 1176, 1177, 1178,
 1179, 1180, 1181, 1182, 1183,
 1184, 1185, 1186, 1187, 1188,
 1189, 1190, 1191, 1192, 1193,
 1194, 1195, 1196, 1197, 1198,
 1199, 1200, 1201, 1202, 1203,
 1204, 1205, 1206, 1207, 1208,
 1209, 1210, 1211, 1212, 1213,
 1214, 1215, 1216, 1217, 1218,
 1219, 1220, 1221, 1222, 1223,
 1224, 1225, 1226, 1227, 1228,
 1229, 1230, 1231, 1232, 1233,
 1234, 1235, 1236, 1237, 1238,
 1239, 1240, 1241, 1242, 1243,
 1244, 1245, 1246, 1247, 1248,
 1249, 1250, 1251, 1252, 1253,
 1254, 1255, 1256, 1257, 1258,
 1259, 1260, 1261, 1262, 1263,
 1264, 1265, 1266, 1267, 1268,
 1269, 1270, 1271, 1272, 1273,
 1274, 1275, 1276, 1277, 1278,
 1279, 1280, 1281, 1282, 1283,
 1284, 1285, 1286, 1287, 1288,
 1289, 1290, 1291, 1292, 1293,
 1294, 1295, 1296, 1297, 1298,
 1299, 1300, 1301, 1302, 1303,
 1304, 1305, 1306, 1307, 1308,
 1309, 1310, 1311, 1312, 1313,
 1314, 1315, 1316, 1317, 1318,
 1319, 1320, 1321, 1322, 1323,
 1324, 1325, 1326, 1327, 1328,
 1329, 1330, 1331, 1332, 1333,
 1334, 1335, 1336, 1337, 1338,
 1339, 1340, 1341, 1342, 1343,
 1344, 1345, 1346, 1347, 1348,
 1349, 1350, 1351, 1352, 1353,
 1354, 1355, 1356, 1357, 1358,
 1359, 1360, 1361, 1362, 1363,
 1364, 1365, 1366, 1367, 1368,
 1369, 1370, 1371, 1372, 1373,
 1374, 1375, 1376, 1377, 1378,
 1379, 1380, 1381, 1382, 1383,
 1384, 1385, 1386, 1387, 1388,
 1389, 1390, 1391, 1392, 1393,
 1394, 1395, 1396, 1397, 1398,
 1399, 1400, 1401, 1402, 1403,
 1404, 1405, 1406, 1407, 1408,
 1409, 1410, 1411, 1412, 1413,
 1414, 1415, 1416, 1417, 1418,
 1419, 1420, 1421, 1422, 1423,
 1424, 1425, 1426, 1427, 1428,
 1429, 1430, 1431, 1432, 1433,
 1434, 1435, 1436, 1437, 1438,
 1439, 1440, 1441, 1442, 1443,
 1444, 1445, 1446, 1447, 1448,
 1449, 1450, 1451, 1452, 1453,
 1454, 1455, 1456, 1457, 1458,
 1459, 1460, 1461, 1462, 1463,
 1464, 1465, 1466, 1467, 1468,
 1469, 1470, 1471, 1472, 1473,
 1474, 1475, 1476, 1477, 1478,
 1479, 1480, 1481, 1482, 1483,
 1484, 1485, 1486, 1487, 1488,
 1489, 1490, 1491, 1492, 1493,
 1494, 1495, 1496, 1497, 1498,
 1499, 1500, 1501, 1502, 1503,
 1504, 1505, 1506, 1507, 1508,
 1509, 1510, 1511, 1512, 1513,
 1514, 1515, 1516, 1517, 1518,
 1519, 1520, 1521, 1522, 1523,
 1524, 1525, 1526, 1527, 1528,
 1529, 1530, 1531, 1532, 1533,
 1534, 1535, 1536, 1537, 1538,
 1539, 1540, 1541, 1542, 1543,
 1544, 1545, 1546, 1547, 1548,
 1549, 1550, 1551, 1552, 1553,
 1554, 1555, 1556, 1557, 1558,
 1559, 1560, 1561, 1562, 1563,
 1564, 1565, 1566, 1567, 1568,
 1569, 1570, 1571, 1572, 1573,
 1574, 1575, 1576, 1577, 1578,
 1579, 1580, 1581, 1582, 1583,
 1584, 1585, 1586, 1587, 1588,
 1589, 1590, 1591, 1592, 1593,
 1594, 1595, 1596, 1597, 1598,
 1599, 1600, 1601, 1602, 1603,
 1604, 1605, 1606, 1607, 1608,
 1609, 1610, 1611, 1612, 1613,
 1614, 1615, 1616, 1617, 1618,
 1619, 1620, 1621, 1622, 1623,
 1624, 1625, 1626, 1627, 1628,
 1629, 1630, 1631, 1632, 1633,
 1634, 1635, 1636, 1637, 1638,
 1639, 1640, 1641, 1642, 1643,
 1644, 1645, 1646, 1647, 1648,
 1649, 1650, 1651, 1652, 1653,
 1654, 1655, 1656, 1657, 1658,
 1659, 1660, 1661, 1662, 1663,
 1664, 1665, 1666, 1667, 1668,
 1669, 1670, 1671, 1672, 1673,
 1674, 1675, 1676, 1677, 1678,
 1679, 1680, 1681, 1682, 1683,
 1684, 1685, 1686, 1687, 1688,
 1689, 1690, 1691, 1692, 1693,
 1694, 1695, 1696, 1697, 1698,
 1699, 1700, 1701, 1702, 1703,
 1704, 1705, 1706, 1707, 1708,
 1709, 1710, 1711, 1712, 1713,
 1714, 1715, 1716, 1717, 1718,
 1719, 1720, 1721, 1722, 1723,
 1724, 1725, 1726, 1727, 1728,
 1729, 1730, 1731, 1732, 1733,
 1734, 1735, 1736, 1737, 1738,
 1739, 1740, 1741, 1742, 1743,
 1744, 1745, 1746, 1747, 1748,
 1749, 1750, 1751, 1752, 1753,
 1754, 1755, 1756, 1757, 1758,
 1759, 1760, 1761, 1762, 1763,
 1764, 1765, 1766, 1767, 1768,
 1769, 1770, 1771, 1772, 1773,
 1774, 1775, 1776, 1777, 1778,
 1779, 1780, 1781, 1782, 1783,
 1784, 1785, 1786, 1787, 1788,
 1789, 1790, 1791, 1792, 1793,
 1794, 1795, 1796, 1797, 1798,
 1799, 1800, 1801, 1802, 1803,
 1804, 1805, 1806, 1807, 1808,
 1809, 1810, 1811, 1812, 1813,
 1814, 1815, 1816, 1817, 1818,
 1819, 1820, 1821, 1822, 1823,
 1824, 1825, 1826, 1827, 1828,
 1829, 1830, 1831, 1832, 1833,
 1834, 1835, 1836, 1837, 1838,
 1839, 1840, 1841, 1842, 1843,
 1844, 1845, 1846, 1847, 1848,
 1849, 1850, 1851, 1852, 1853,
 1854, 1855, 1856, 1857, 1858,
 1859, 1860, 1861, 1862, 1863,
 1864, 1865, 1866, 1867, 1868,
 1869, 1870, 1871, 1872, 1873,
 1874, 1875, 1876, 1877, 1878,
 1879, 1880, 1881, 1882, 1883,
 1884, 1885, 1886, 1887, 1888,
 1889, 1890, 1891, 1892, 1893,
 1894, 1895, 1896, 1897, 1898,
 1899, 1900, 1901, 1902, 1903,
 1904, 1905, 1906, 1907, 1908,
 1909, 1910, 1911, 1912, 1913,
 1914, 1915, 1916, 1917, 1918,
 1919, 1920, 1921, 1922, 1923,
 1924, 1925, 1926, 1927, 1928,
 1929, 1930, 1931, 1932, 1933,
 1934, 1935, 1936, 1937, 1938,
 1939, 1940, 1941, 1942, 1943,
 1944, 1945, 1946, 1947, 1948,
 1949, 1950, 1951, 1952, 1953,
 1954, 1955, 1956, 1957, 1958,
 1959, 1960, 1961, 1962, 1963,
 1964, 1965, 1966, 1967, 1968,
 1969, 1970, 1971, 1972, 1973,
 1974, 1975, 1976, 1977, 1978,
 1979, 1980, 1981, 1982, 1983,
 1984, 1985, 1986, 1987, 1988,
 1989, 1990, 1991, 1992, 1993,
 1994, 1995, 1996, 1997, 1998,
 1999, 2000, 2001, 2002, 2003,
 2004, 2005, 2006, 2007, 2008,
 2009, 2010, 2011, 2012, 2013,
 2014, 2015, 2016, 2

134 *Simonis Staronofski*
chia, Seminar. a Colleg. una
que Societatis Iesv Cleri-
corum, & Bursas studentium,
planè regali animo & sum-
ptu erexit, inque ceteris pos-
sessionibus suis temporis pas-
sim restructis aut à fundamē-
tis excitatis, palatium Du-
cale loco munitissimo mo-
derna architectura exstru-
xit: similiter prætorium vi-
bis, & arcem Myrth dictam
quarto ab urbe lap. de, cum
prædijs, villis, hortis, poma-
rijs, piscinis, & vijs quæqua
versum per aliquot millia-
ria, ad regulam rectissimè
dispositus, totas à parte utra-
que & arbores lætissimas
apposuit, inque media Sar-
matia Italiâ nobis exhibuit.
Novem inde miliarijs distat
Sluckum,

Polonia. 135
Sluckum, urbs omnium quæ-
cunque in Polonia sunt ma-
xima, sed tota ferè lignea, tē-
plo Cæsariorum excepto,
& paucis Ducis Hæc olim,
& iam patrum nostrum me-
moriam Principem absolutū,
sed Reg. Ioseph. reuoluta-
r. in, cum amplius à pos-
sessionibus suis habebat, sed tē-
pe non ita pridem de hic en-
te, cessit cum omnibus ad re-
ctatys suis, in familiâ Du-
cum Radivilorum.
Secunda satrapia est
MSCISI AVIENSIS, Pri-
pet. o fluo a meridie & Bo-
tystheni ab ortu quali trian-
gulari forma adiacens, syl-
uis tota inumbrata & aquis
immersa, dividiturque in
duos distinctus amplissimos.
I 4: Mscis-

136 *Simonis Staronollet*
 Mscislauensem & Modzi-
 rensē: & more ceterarum
 Sarrapiarum Latu mix atque
 Russiæ duos Senatores ha-
 bet, Patrum & Castellaniū
 Mscislauensem. Oppida au-
 tem præcipua, Cleckum,
 Ouruckum, Homilam,
 Cietum, arebus pulcher-
 rimis & benè munitis exor-
 nata, tum Ostrskum, Mscis-
 lauam ipsam & Modzi-
 am in medijs paludibus si-
 tam.

Tertius Palatinatus est
 VITEBSCENSIS licet &
 ille superior ad Borysthē
 verus Eurum positus, qui
 tandem in duos distinctus bo-
 nos diuiditur, Vitebscensem
 & Braslauiensem, præter-
 que has duas ciuitates,
 auf

Polonia. 137

aut verius vnam Braslaui-
 sem (nam Vitebscum ipsum,
 ob occisum Beatum virum
 Ios., hat Arch. episcopum
 Ruthenici ritus Polocensem,
 quod eos ad unitatem Eccle-
 siæ Romanæ induceret, am-
 sit iura ciuitatis & est reda-
 ctum in pagum, tota arte re-
 gia cum iurisdictione reli-
 cta & oppida ignobiliora,
 habet Mohilouiam urbem
 amplissimam, mercatoribus
 que pennis & emporio Mo-
 schouitarum claram. Præ-
 cipue eadem pretiosio-
 resque pelles quæ ex Mosco-
 via veniunt, per eorum ma-
 nus tam in Polonia quam
 in Germaniæ distrahun-
 tur

MINSCENSIS Sarrap. 2
 15 quar-

138 *Simonis Starouolski*
 quartum locū obtinet, præ-
 terque suum districtum, ha-
 bet etiam Borsouiensē ter-
 ritorium. Minscum arcem
 bene munitam inter aquas
 habet, aliudque propugna-
 culum inferius non contem-
 nendam Est hoc eam Rus-
 sis in more, vt qualis prin-
 cipaliores ciuitates suas du-
 plici initione firment, cō-
 munissimē inferior. & super-
 iori arce. Vnde & Borsouia
 quoque ad flumen Berezi-
 nam sita, duplex propugna-
 culum habet, sicut & Mins-
 cum, quod tamen ciues po-
 litiores continet, ob concur-
 sam nobilitatis, Tribunali
 seu Parlamento totius Litua-
 niæ ibi durante Sic enim cō-
 suetudine obtentum est, vt

Polonia. 139
 vno anno Parlamentum Vil-
 nae reudeat, altero Minscij
 aut Nouogrode. vicibus al-
 ternatis celebretur Tolocz-
 num quoque hic, Smolnia-
 ny, Caidanovia & Turkum
 haud incelebra oppida ha-
 bentur, reiqua fere omnia
 ignobiliora.

Quantum locum occupat
 POLOCENSIS satrapia,
 Poloteumque ipsum ad Du-
 nam fluminem positum vthē
 mercatoribus plenam habet,
 & duplici propugnaculo seu
 acibus firma Archiepiscopi
 Russici sedem in se cōtinet:
 in qua nostris temporibus
 Beatus Iosaphat collocatus,
 ab impijs Schismaticis Vi-
 tebscij interfecus, ad melio-
 rem vitam transijt. Corpus
 eius

140 *Simonis Starouolski*
 eius huc translata, maxi-
 mis miraculis claret. Habent
 etiam in hac vrbe Societatis
 Iesu Cister, viles in vinea
 Domi operari, Co legiā
 fl. hoforari, a Stephano
 Rege erecti. Nec longe
 admodum Vniuersitas
 egipti cum arce, Strazica,
 Velisia, caput vnius distri-
 ctus, ad eandem satrapiam
 spectantis, & duae nicoi pa-
 rabilis olim Heretis C. coli
 Cnech eueni mun. vltimae
 ciuitates Se ou. i. atque B.
 chouia, in quibus non mo-
 do propugnacula ex arte re-
 centiori, sed & templa, mo-
 nasteriaque ab illo, noua ar-
 chitectura sunt erecta.

Vltima eaque maxima
 satrapia est SMOLENS.
 CEN-

Polonia. 141
 CENSIS, Ducatum Seue-
 rentem, Terram Czerna-
 ho. ~~entem~~ vtraque autem
 haec septuaginta arces con-
 tinent & Districtum Orsa-
 nentem in se comp. ectens.
 Sine cascam ad Boi. ithenis
 ripam in loco ad r. ore posi-
 tam, natus lex cubitos lato,
 quinquagintaq. duabus tur-
 ribus firmum, speculam &
 propugnaculum in medio
 vrbis, in monte excelso
 haer. Cont. neque creiter
 quatuor milia domuū, prae-
 ter aulas nobilium & tem-
 pla Re. giorum, tam Rus-
 lo. uar. quam Cathol. corū
 inter quae vnum est Ignatia-
 norum. et. Co. ego pro ita-
 diola iuuentute Et sedes E-
 pae. Rustici, qui in spiritua-
 libus

libus subiacet Archiep. scopolocentis, tanquam suffraganeus, & uterque agnoscit pro capite Romanam Pontificem Dombrowa quoque oppidum non continem tam. Sicut & Oriza ad Borysthenem sita in qua nalem Societatis Iesv Cicerici Gymnasium publicum habent, quae semper sunt in ditione Regis Poloniarum Smolenscam autem cum toto Ducatu Seueriensis, ante annos circiter centum interceptat Moschus, sed Sigis. III. Rex noster modernus Anno 1611 bene recuperavit, & insuper Terram Czernichouensem ab hoste extorsit & Smolenscenti satis pax adiunxit.

PRVS-

PRUSSIA.

PRUSSIA quamvis eodem cum Polonis regno continetur, peculiare tamen consuetum publicum, peculiare leges, peculiaria iudicia, comitia, ararium, ac belli gerendi rationem diuersam antiquitus habet. Estque amplissima regio, plethaque sinuosis flexibus ubique anactena, & opportunis portibus maris Baltici maxime commoda. In latitudinem 50 in longitudinem vero circiter sexaginta millariibus extenditur. Et ab occasu Pomeraniam, ab Austro Masouiam, Lituaniam cum Samogitia ab ortu, a Septentrione

144 *Simonis Stevanoli*
 rione demum mare Balticū
 seu Sarmaticum habet. Atq;
 urbium illustrium, oppo-
 sita, arciumque frequentia.
 optimis incolarum diuitiis
 opibusque ac terreftris v-
 beritate, superant. Ancla-
 ret. Meta locum qui semite-
 rax non est, sed pecoris om-
 nigeni inestimabili copia,
 piscationibus venationibus-
 que & hyems, actus il-
 lins, atque aeris demum te-
 perie cum amoenitate con-
 iuncta, prædita est. Mæces
 quas è Polonia, Russia, &
 Lituania accipit, inuenit
 suo comestentibus, nec m-
 rit, & viciniam Polonia
 importat, quæquid Europa
 vniuersa, & India domes-
 gant, omnia fere per eam
 muta-

145 *Polonia*
 mutatur. Intra flumina
 inter alios accipit. Hæc
 viciis, & nobilitas
 ibi aut or quam in re-
 pectas Regni vestigia, ne
 & hinc, & inde, quocun-
 que, p-
 tunc p-
 mos conseruat, sed et in
 lacus, & æger. Hæc ad
 Prussia præcipua flumina
 ducent, Vistulam, quæ
 Silesiam, Poloniam, Mas-
 siliam & Prussia præcipua
 flumina. Neque enim, ex Alba
 Rubea, per Prussia &
 partem Silesia accipit.
 tem, Dacia, Ionia
 gen, Veteran, Lituania,
 Arina, Lituania, Orlan,
 Dacia, Lituania & La-
 uian Lituania, & p-
 mos, piscibus omnes generis
 K exan-

146 *Simonis Staronolsci*
exundantes, in his nomina-
tissimas est Flabius, ad quin-
decim milliana in longitu-
dinem, in circuitu nem verò
duo milia plus minus
habet: Augusta v' d'c. insu-
la Nemaga à mari disjungi-
tur, vbi succinum siue ele-
ctrum (ambra etiam ex-
tera vocant, quæ in fluctibus
appulsa ad littora, homi-
nes nudi obuiantes par-
uiteribus excipiunt & ex-
trahunt, mox in prætorio,
sed mox in iure daretur, catē,
quæ tunc deinde ac seculopro
variè cōformatur) sicut & in
omnibus Prussie littoribus
coligitur. Est & alius lacus
aliquanto amplior isto, co-
gnomento Curonensis, sed
in Prussia Ducali: reliqui
omnes

Polonia. 147
omnes ferè minores. Du-
pex autem est Pruthia, Re-
gia & Ducalis: ne dicitur,
quod hæc Duceem, Marchio-
nem Brandeburgensem, Re-
gi Poloniarum vestigium, pro
Domino agnoscat, ut, dæ-
cte Regnò Poloniarum incor-
porata, neminem pro prin-
cipe superiore, nisi Regem
ipsum videretur. Et Ducalis
sanè annuibus optime lie-
queas est admodum, & qui-
dera nec incultis, nec immu-
ntis, quæ ultra sexaginta
numeratur. habetque me-
tropolim Regium in montem
vrbem impo. vocant, tri-
busque oppidis & arcu ma-
gnifica insignem, longitu-
dinis gradu 43. lat. 54. In qua,
Academia quoque Albertus
K 2 ex

ex Magnifico Ordinis Teu-
tonici primus Dux factus
Anno 1544. erexit sed qua
Harentis protestantibus re-
gendam commisit, deo hac-
tunc cognita habetur, Cu-
jus effloruit ingenium, Ci-
vies etiam ex aliis sectis nu-
fecti, templi Lutheri adhuc
temporibus Catholicis ere-
pta, suis, ad adorandas ge-
bernanda dederunt. Quare
Serenissimus Rex noster Si-
gismundus III. circa Duce mo-
do Anno 1621 Henricum
Varlovium repperit, legem
imposuit ut Catholicis nec-
torem religionis exercere vi-
marent, Luthero templum
pluribus a fundamentis e-
rigeret, & omnibus requisi-
tis ornaret, Clericatus u-
super

Polonia. 149
Super sufficient Time d ta
ter. Quod prout si tunc in
notatione est et in p. l. c.
fionem, sentiat a se non ad
eata p. p. prout delibet,
fiet et tunc, si subus fies
prosecutiones ad hoc non
erit maior bas pro bac
set

[illegible]

& decus eius est. reliqua Prus-
sia plerique omnis co libus
molliter, & ad terribilitatem a-
mœnitatemq; commode di-
stincta est. CVLMA igitur
primæ satrapæ caput, ad Vi-
sule ripam sita, pro sua am-
plitudine infrequens ciuitas
est, & Episcopo paret, qui in-
de nomen haec: quamuis
cathedra eius sit in oppido
Culmesca, vno milario in-
de distante. Templum tamen
pulcherrimum preciosisq; ve-
stibus sacris ornata habet,
inter quæ minimum est illud
Memoriani, sed omnium tã
quo ad possessiones, quam
ad vasa sacra distinctum. Ve-
bi inter vestimenta alia vsui
sacrorum dicata habet quo-
que casulam totam diaman-
tibus

tibus maxime pretiosissi-
misque exornatam, circum-
ductam autem circumscita
catena aurea pulcherrimis
geminis distincta. Huius sa-
trapie oppida præcipua sunt
Brodinca, Grudentum, Ra-
dinum, Gornia, Rogozna,
Biathiana, Couahia, Co-
pranica, Lubiana Episco-
pi Culmensis, quæ omnia
fere mirabilibus caeta sunt,
& ites vides, beneque ex-
adornatis habent. Sed pri-
mum eorum, obtinet To-
ran, visum ripa Visule
sit, longitudo gradu 41.
latitudo 52. nunc ex visibus
Germaniæ pulchritudine &
diut. seden. Plurima hic
templi Catholica & Socie-
tatis Iesv Clericorum gym-
nasium

malum non interitas, sed
meritantes communi me
& angustitudo carere, dno
habere, & gaudere in sa-
lum, si uoluntatem in
gentilium tractant, in sa-
cens uterque ore ante Co-
trouernas Caritatis habet
noni pacem et habet &
& dno tace in altum in li-
ma, in uia a Coctibus
Epistola in tribus ceteris
fuit, et dno tace. Pato-
rum, dno tace in uia uibe est
elegit, dno tace in medio to-
talia, qd tale nulli biva de-
tore ingreus enim suporena
dno tace pau menta, patre-
tore in uia tace, et a lat
a dno tace in uia tace
a dno tace.

Secundae satrapiae caput
est

est MARIEBURGV, cu
tiam per se morabitur, tur-
tibus, ne permaneat, tiam
ante impetum in qua tiam
cipit, in tiam, caput, co-
munitate asseri dantur;
teda munita a Suecis possi-
deret & a unitissima nobi-
le tiam a Noctum bra-
clum uia tiam, tiam ab vr-
be tiam in tiam tiam
ptore aduicentis Zulau
uicentis, p. g. tiam uia
ea tiam tiam & tiam,
tiam tiam tiam & tiam.
Et tiam Zulau munita in
pau tiam, oim tiam tiam
uicentis tiam, operibus &
ptore tiam, a tiam ob-
tiam tiam, quae tiam no
humana labore, & non tiam
ne tiam ab inundatione

K 5 tiam.

154 *Simonis Staronollet*
 fluminis defenſatur. Et eſt
 duplex, maior & minor Ma-
 ior vocatur hæc quæ Mal-
 burgo adiacet, & eſt tota nunc
 in poteſtate Suecorum, cum
 urbe ipſâ, quam prædione
 hæreticorum hoc proxime
 præſento bello occuparunt.
 Minor autem ea, quæ ad Ge-
 danum eſt, inter alia totum e-
 iuſdem Viſtulæ brachium,
 & eſt quidem tota in poſſeſ-
 ſione & libero per inducias
 uſu civium Gedanenſium,
 nihilominus Suecus in ea
 munitionem ad Viſtule ri-
 pam excitauit firmiſſimam,
 & præſidium in ea nunc tuū
 habet, quod cito tempore
 ex pactis deducere tenetur.
 Oppida huius ſatiapiz ſunt
 primaria, Stuma, Gnieuū,
 Nouum,

Polonia. 155
 Nouum, Stargardia, Orne-
 ra, ſed præcipue Ebinga,
 bene permunita & copioſa,
 ſplendidiſſe uel citium opo-
 bus, & mercatorum diuitum
 frequentia cara, in qua præ-
 ter urbis Contulem, Angli
 quoque ſuum Magiſtratū
 habent. Fundauerat hic Al-
 bertus Primus Dux Pruſſiæ
 Academiā Ann M D. XLII
 ſed quia Lutheri diſci puas
 gubernandam commiſerat,
 ideo ignotas hæcenus fuit.
 Hæc urbs poſſidet nunc
 à Sueco, cum enim in ea om-
 nes ciues ſint Hæretici, nec
 uerent epiſcopo electa Ca-
 tholiciſ temp a reſtituere,
 prolepti decreto Regio u-
 ti contumaces Guſtauum ad
 ſe i Suecia euocarunt, ſeſe-
 que

que in eius potestatem to-
tos dedit, ruit, quorum de-
inde exemplum fecit de
maniores videri hacten-
rum, diffidendum tunc no-
bis bellum pepererunt, quod
toto qualicunque dicitur,
Nemeli diuina Polaris per-
sequente, quod ob bellum
eam Fatale interitum,
namque liberata erant

Tertia tripartita VAR.
MIENSIS Episcopa, seu
principatus singularis, ha-
bens nobilitatem ab omni
regionum magistratura
iurisdictione exemptam,
cui uti municipii communi
quodlibet Praesens sit.
Primaria vis est Henrici
gadolmici huius Episcopi. Ca-
thedra enim supra Hain-
bergam

[illegible]

158 *Simonis Staronolſci*
 princeps & moderator reli-
 quorum eſt, & Cuiuſenſi:
 Palatinis tribus Cuiſinenſi.
 Mariburgenſi, & Pomerani-
 co (Pomerania ſiquidem
 iſdem quibus & Prullia le-
 gibus vititur, & quaſi pro v-
 na prouincia cum Prullis
 computatur, ſolo titulo Po-
 meraniæ excepto) Caſtelani-
 ſis tribus, Cuiuſenſi, Eſtlin-
 genſi & Gedanenſi & hi ſu-
 pra nominati octo Senato-
 res ad Senatum quoque Reipub.
 pertinent) & totidem
 Succameraniſ, Cuiuſenſi,
 Mariburgenſi & Pomerani-
 co: tribusque demum pri-
 marijs ciuitatibus, quarum
 non mediocriſ eſt potentia,
 Torunenſi, Eſtlingenſi & Ge-
 danenſi. Præter hos autem
 magi-

Polonia. 159
 magistratus, habent Prulli
 Theſaurarium, Præfectos
 arcium, Graueros, Iudices
 & Scabinos, verum non
 pertinent ad conſilium Pa-
 latii autem, qui iuriſdictio-
 nem exercent, maiorem huc
 in Prullia auctoritatem ha-
 bent, quam in cætera Polo-
 nia.

POMERANIA.

Pomeraniæ nomine ge-
 neraliter id totum voca-
 tur, quicquid à Viſtula inci-
 piens, vique in Cumbriam,
 littoſi maris Baltici adiacet;
 quod poſtquam in Germa-
 niæ gentis ditionem ceſſit,
 cum bet patet, inter fluuios
 maiores in mare decurran-
 tes

160 *Simonis Stenouolli*
res sitz, peculiare nomē, vel
ab euentu, vel à loci natura,
pro abitu impoluerit. Tropi-
cus autem nunc Pomerania
de turpi tractus, qui inter
Oderam & Vistulā fluuios,
extenditur ad litus Baltici
cuius partem exteriorē Rex
Poloniæ possidet: vterque
proptum principem habet,
ad Imperium Germanicum
spectante. Quæ tamen no-
mine Lemburg, & Brau-
une, Regis Poloniæ beneficia-
rius est, utatque titulus en-
non verba eius, quemad-
modum & Dux Prusie Re-
gæ autem Pomeraniæ, quæ
isdem moribus & legibus
cum Prusia est, nec nisi ti-
tulo solo ab illa differt, &
fluuius Vistula disjungitur.
Geda-

Polonia. 161
Gedanum urbs metropolis
est, longitudinis gradu 41.
lati 54 maris Baltici empori-
um celeberrimum, copia
& varietate mercatorum illi,
partim maris, partim ex to-
to occidente & septentrione,
partim terrestri viam, ex
diuersis mundi partibus &
fluuiis cum, in eam Vistula
pertractabat, opportuni-
tas reabundans, adeo ut e-
ditorum tam prauitiam
quæ publicorum potestate
timebat, in eam & exteri-
orum multitudine eam
diuersis, pro quædam
fuit tunc, in eam
& in eam
tam tamen, cum præcipuis
Ears, quæ tunc tota
h. Quæ tunc hactenus tota
L. h.

fit, Officiale tamen seu V.
 carium Episcopi patuit, &
 coram illo omnes hæretici
 variarum sectarum causas
 suas disceptant, præsertim in
 materia matrimonij. Quis
 enim hæc latrapia pro-
 prium Episcopum non ha-
 beat, in spiritualibus tamen
 tota subest Episcopo Vla-
 dislaviensi seu Cuiaviciensi,
 se etiam Episcopum Pome-
 ranie scribit, & in ea non cō-
 temnendas possessiones ha-
 bet: Etiam in suburbanis
 Gedanensibus, ubi templum
 & collegium pro erudienda
 iuventute Ignatiani habet, &
 Dominicani autem, Carme-
 litæ & Moniales in vibi-
 ipia, sicut & V. carius Epis-
 copi. Gymnasium hic Cal-
 uini-

um, statum ceptore est, item-
 que non ex omni vrbis arte-
 bus laboratum & palatium
 poloniam vulgo Geida di-
 ctum. In ipso quoque maris
 portu, prout maculum mu-
 nitionum constructum, Pha-
 rum vocant, & iuxta præti-
 ditæ totidum vrb. interdum
 quingentis quadie cū mer-
 cion, apparet videbis, quæ
 a prædictis excutuntur,
 & portum non peritunt.
 Conabatur auc Suecus be-
 lo durante irumpere, sed à
 regis fortiter exceptas, na-
 ves aliquot & Admiralem
 amittit, quicum sua præto-
 riga exuitas tuit, relique
 furat & submeritæ, captæ
 vero septem. Abundat autē
 magnopere hæc prouincia,
 L 2 præti-

164 *Simonis Starowolski*
 patribus, frugibus, fructibus
 & sylvis; diuiditurque in
 septem territoria, & eorundem
 iura res habet, in Sluchowen-
 se, Tuchonense, Suecen-
 se, Derfauiense, Zucouen-
 se, Puscen- & Mirachouen-
 se. Quibus etiam Craina, &
 Castubia, tractus terræ non
 contemne-^{re} l., adiungitur
 in quorum illo priore Abba-
 tia Coronouientis præpin-
 gnis est; in isto præfecture
 acquirere egre Puckum, &
 capuum oppidum situm e-
 st, acce munissimam ad inue-
 sita, quam interceperat Sac-
 cus, uti locum sibi a linna-
 dendam totam prouinciam
 valde opportunum, sed vir-
 tute nostrorum expul-
 sis, multa militibus suis amif-
 sis.

Polonia 165
 sit. Nec multum illi cedit
 Slucaouia, Stargardia, Nei-
 marcum, Mena, Choimicia,
 Derfaum, quæ atces sibi ad-
 iunctas habent, re qua non
 item nisi quod Amsterinū,
 bello hoc tamam aliquam
 inter cætera sibi parua te-
 rit acquiruisse, quod in co-
 duas Sueci legiones, Ko-
 niecpollensis Polonici exer-
 citus Generalis, integras ce-
 perat, am-^{que}, & signis spo-
 latis d. miserit omnes, præ-
 ter ductores ipsos. Habet
 Abbaties quoque hæc pro-
 uincia præcipue, astabre-
 que facta monasteria, Oli-
 uo, & Be, aia, Cisterciens-
 sim. 7. anno rectæ ad litas
 1045, & Zucouia mona-
 chum, & quod uicium tantū
 L 3 huius

Prulliam iacet Palat. natus
Ploechis, q̄a in quatuor ter-
ritoria diuiditur, Ploecite,
Zucrite, Mouente & Ste-
nate. Habetque Seniores
quatuor, Episcopum, Pala-
tinum & Castellatum, Pro-
curatores. deinde Racanen-
sem & Sieperensem, Castel-
lanos Oppidenses omnia
gub̄ta sunt, preter Sieperen-
sem. Nam go. n. racuosa bea-
tiffima Virga sibi datur, hie-
que non nū conueniunt ma-
gistras & Poscūm q̄sum, ba-
lilei nobilis & Episcopo, si-
rum in ripa emmentore Vi-
sibile, vnde propectus in
partes omnes migrastimus,
quem eo faciendo facimus
tunc ad huc, illuc ad-
tantes, & penam per-
cunt.

[illegible]

170 *Smotie S. 1704*
 reditus cum Imperio ha-
 bet, et in Pzpozitibus q. in-
 m. p. r. o. t. u. d. i. p. o. i. n. d. e. t.
 etque iuratus Dominus
 nobilitatis, quae ibi
 in met. h. e. t. & E. p. o. p. r.
 Pultouēsis territorij supre-
 mus est Princeps, nec ibi do-
 datur prouocatio ad Regem:
 sed ita nobiles sunt illius
 subditi, licet & Episcopi
 Varmientis, aut Cracouien-
 sis, in Ducatu Seueriensis. Ie-
 suite nec Collegium erudiē-
 dae iuventutis habeant, sed
 est & gymnasium casteale,
 sub cura venerabilis capita-
 li, quae magistros ex Aca-
 demia Cracouocant

Sequitur MASOUIA ip-
 si, quae Episcopum nu. u. m.
 Palatium autem Generatū
 habet,

Polonia. 171
 habet, atque Castellanos se-
 preat C. u. n. e. n. t. e. m. V. a. r. e. n-
 s. e. m. V. a. r. s. o. u. i. e. n. s. e. m. V. i. s. e-
 g. u. d. e. n. t. e. m. Z. a. c. i. o. c. i. n. e. n. s. e. m.
 C. i. e. c. h. a. n. o. u. i. e. n. t. e. m. & L. i. u. e. n-
 s. e. m. In spiritualibus autem
 partim subest Episcopo Pol-
 n. a. e. n. s. i, partim P. l. o. c. e. n. s. i,
 partim L. u. e. c. o. r. i. e. n. s. i. Et quia
 a. a. p. a. p. r. o. u. i. n. c. i. a. e. s. t. i. d. e. o. i. n.
 d. u. o. d. e. c. i. m. t. e. r. r. i. t. o. r. i. a. d. i. u. i. d. i-
 t. u. i. n. C. u. n. e. n. s. e. V. i. s. a. e. n. s. e.
 Z. e. m. b. r. o. u. e. n. s. e. V. a. r. s. o. u. i. e. n-
 s. e. N. a. u. e. a. t. e. V. i. s. e. g. r. o. d. i. e. n. s. e.
 Z. i. e. r. o. c. i. n. e. n. s. e. C. i. e. c. h. a. n. o. n. i-
 e. n. s. e. I. o. m. z. e. n. s. e. R. o. z. a. n. e. n. s. e.
 M. a. c. o. u. i. e. n. s. e. & L. i. u. e. n. s. e. P. r. e-
 t. e. n. t. e. p. r. a. e. t. o. r. i. a. o. p. p. i. d. a. q. u. e
 s. u. o. r. u. m. t. e. r. r. i. t. o. r. i. o. r. u. m. c. a. p. i-
 t. a. s. i. n. t. h. a. b. e. t. e. o. n. p. l. u. r. a. a. l. i. a
 n. o. t. a. b. i. l. i. o. r. a. m. u. t. o. v. t. P. a. t. o-
 u. a. m. E. p. i. s. c. o. p. i. P. i. o. c. e. n. s. i. s. r. e-
 s. i. d. e. n.

fidenciam, latericij domibus, & arce in scopulo pulchre exstructa, hortusque ac pomarijs amoenissimis nobilem, quam in insula Narog navigabilis fluv. sitam, in qua & Societatis Iesu Clerici insignis studium habent & Collegium Canon. coram templo magnifico beneque promptum. Cernuntur verò ad Vistulam situm, habet Abbatem Canonicos, Regulam Iustinian. Lande Minscù, Varcam, Vëgrov. i. Garvolina vq. optima cerevisia oppida celeberrima: similiter Stanislaouit, Brocum, Viscouiam, Seroticzam, Lomzam Collegio Ignatianorum insignem, atq; demum Varsouiam ipsam cen-

centrum Regni Poloniæ, atque ob id Comitiorum locum privilegiatum, ut ex omnibus provincijs assignatis sit commercibus distantia. Est enim sita longitudinis gradu 43. latit. 52. quadraginta miliaribus a Cracouia & Polonania. Habetque palatium amplam quadratum, recenter à Serenissimo Rege Sigismundo III. sumptuosissime exstructum, cum inter tota ferè fabrica lignea fuerit, item, sue extra urbem aliud, Varsouia Vistulam prospectans, inter hortos amoenissimos. Tempia quoque magnifica habet, inter quæ primum S. Iacobi Baptistæ, Canonicorum secularium, picturis & vestibus

IACOB

174 *Simonis Staronelsci*
 sacris preciosis , pro reg a
 ma.estate exornatū. In sub-
 urbio , Cracouiensi dicto,
 versus Viasdouiam, est tro-
 phaeum victor. de Moſen s,
 capel a nimirum , pulchrē
 ruiſu Regio fibricata, in qua
 repositus quieſcit Io. De-
 metrius Suicius , Magnus
 Dux Moſchorum, & tot po-
 pulorum Alia. corum Im-
 perator, qui captiuus vitam
 in carcere Goſtinae ſinue-
 rat, vna cum ſcatribus duo-
 bus.

Vltima prouinciæ Maſo-
 niticæ ſartrapia PODLA-
 CHIA, in ſpiritibus tota
 Epitopo Luceoniē ſub-
 lecta, duos tantum Senato-
 res habens , Palatium &
 Caſtellanum Podlachiae. Di-
 uiditur

175
 di-
 ſon,
 ell-
 rop-
 a te-
 He-
 &
 Knſinum. Licocinum quo-
 que oppidum nō eſt poſtre-
 mo e. m, ob elegan-
 tiam pa. , inter paludes
 decora. ex edificati, ar-
 chitectura recentiore, ſtadio
 & munificentia illuſtriſſimi
 vni Chriſtophori Vieſcholo-
 ui, Magni Ducatus Litua-
 niae Curiae Maſchalei, qui
 etiam quarto inde milliari,
 Białoſtocum caſtellum pul-
 cherrimum poſthabet, vbi tē-
 plum, ad elegantiam moder-
 nam cum omni ſacro appa-
 ratu

ratu exstructum cōspicitur
 Et paulo inde longius, Su-
 prasia. n. Rudorui in titulus
 d. a. s. s. m. m. monasterium, in
 quo S. Basilii professi, sub
 obedientia Ecclesiae Romae
 habitant. h. t. e. c. o. max-
 mus hominum concursus,
 miraculis indies inclaresce-
 ntibus.

SAMOGITIA.

Satrapiam ea nullam ha-
 bet, sed praefecta as per-
 multas: summusque eius
 Toparcha, vulgo Capita-
 neus, locum in Senatu Re-
 gni, cum Episcopo & Castel-
 lano, habet, cum praeter ip-
 sum, nullius vrbis aut re-
 gionis praetor, locum ha-
 bere

bere in Senatu liceat, nisi
 fuerit aliquis a dignitate
 maiori ornatus, puta Can-
 cellarius, Marschaleus, Palatini,
 aut Comes ant. Rego haec
 satis ampla & fertis est sed
 f. a. s. tota mumbriata: se-
 tentia. me. I. mon. contem-
 nant. in. s. de Balthico. ob-
 o. d. a. f. a. t. in. Duca. ca-
 in. s. m. a. d. b. t. t. m. e. d. e. &
 a. o. o. t. t. I. r. u. o. n. a. a. s. e. t.
 C. a. t. e. s. t. a. m. e. c. c. s. q. u. a. m
 t. o. o. s. a. m. c. o. m. p. a. s. e. h. a. b. e. t,
 sed penitus omnes h. g. e. s.
 praeter Counam, ad Crono-
 nis sed Nevea. t. u. s. h. t. a. m,
 in qua Germani mercato-
 re. s. u. p. e. r. i. o. r. i. t. a. t. e. i. a. t. e. b. a. s
 & lapidibus elegantius ad-
 ficare coeperunt. nunc reli-
 qui incerta quoque eodem

M

studio

1-8 *Simonis Staronolset*
 strado tenentur, aliosque su-
 perare contendunt. Sed tri-
 ba agrestis in humilibus ca-
 tis libtat oue vtq; l. r. m. m.
 ac iacis, l. r. s. & fl. n. a.
 f. t. r. l. n. t. r. m. m. s. t. u. t. a. l. f. e. r. u. i. s. a. t. e. s. & p. r. i. e. t. p. i. e. r.
 dia domusq; nobilium, quæ
 ampliores sunt & cultiores
 Terram non ferro sed ligno
 preloindunt, quæ tamen nō
 est alienola, sed tenax & ter-
 tilis satis. Equos adeo par-
 uos habent, vt vix credibile
 sit ad tantos labores eos pos-
 se iusticere, quibus foris in
 bello ad trahenda onera, do-
 mique in colendis agris ut-
 untur. Episcopum habent
 Romanæ obediencie, qui
 vt diximus, cum suo
 Castellano & Capitano
 ad

Polonia. 179
 ad Senatam Regni perti-
 net, & Cathedram suam
 atque residentiam Mediceæ
 tenet. In vicinia verò eius est
 Præpositus intularis Ordi-
 nis S. Augustini, sed et iubea
 signat. r. n. s. quos r. n. s. a.
 p. r. e. d. e. n. s. q. u. a. m. s. p. o. l. a. p. a.
 Ducat. r. n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s.
 r. n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s.
 amp. l. n. s. possessionibus,
 fundant quod nuncium in
 e. r. n. s. o. l. i. m. a. u. m. l. u. i.
 p. r. e. d. e. n. s. e. r. n. s. M. r. n. s.
 l. n. s. r. n. s. q. u. a. s. r. n. s. e.
 in Conuentu S. Marti aud-
 itis cum iude et vntel. l. s.
 c. r. n. s. & non me l. n. s. r. n. s.
 t. s. o. p. a. r. e. n. e. d. m. e. r.
 n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s.
 n. s. p. r. e. n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s.
 u. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s. r. n. s.
 M. 2. r. n. s.

[illegible]

LII ONIA.

[illegible]

182. *Simonis Stenonſſſci* re cont. quam lib. habet, & Nieuu tantum fluuio ab illa ſeparatur. A Septentrione cum Sueciæ regno & Finlandiæ Ducatu per maris Baltici ſinum viciniam gerit. Ab occidente nominat. Pruthæ aduenit. A meridie verò Samogitiæ & Lituaniæ iungitur. extenditurque in longitudinem nonaginta milibus Germanicis, in latitudinem vero quinquaginta. Et diuiditur in octo territoria, Leitzlandiam videlicet, Viſeckandiam, Curandiam, Semogiam, Eſtlandiam, Virlandiam, Haniam, Germaniamque: quæ lingua nunc belii per tot annos ſauentibus cum Sueco, atrociffimè vaſtata ſunt, & a duellis

1100-

[illegible]

M 4 11 bus

[illegible][illegible]

M J accept

occupante nris, comitatus
 circuli vici, & ad
 iacobus, & ceteri de
 eorum tuorum, &
 v. l. u. n. h. e. p. o. r. e. n.
 sue. e. g. n. o. p. o. r. e. n.
 a. l. a. t. a. t. a. v. l. e. n. s.
 p. o. r. e. n. d. u. c. a. n. t. a. l. f. i.
 h. e. n. t. i. n. o. n. a. l. a. t. a. t. a.
 modo vetu. n. t. a. l. f. i.
 fia, h. a. l. i. c. e. n. t. e. v. l. e. n. s.
 vrbibus e. a. n. t. a. l. f. i.
 tibus per. i. n. o. s. a. q. u. o. d. t. r. a. u. t. Q. u. o. d. h. u. c. a. l. f. i.
 sexcentis a. n. t. i. s. t. e. s. t. & Riga ipsa e. u. n. a. s. n. o. n. nullis
 maritimis locis, in
 Sueci potestate mansit. Sunt
 etiam p. r. u. n. t. e. a. n. t. a. h. i. c.
 p. r. o. u. i. n. c. i. a. Vrbes & arces o. p. t. i. m. e.
 munitæ, & ex i. a. t. e. r. c. a. u. s. o. m. n. e. s.
 p. e. a. c. t. e. i. n. t. e. r. q. u. a. s.

quas censetur queque Kir-
 cholmia, ad Du nam flum. ù
 duobus miliaribus à Riga
 versus orientem sita, ad quã
 fecit olim & p. i. z. m. e. m. o. r. i. z.
 Dux exercituum Lituaniz
 Carolus Chodkieu eius, cū
 tribus suorum militum mil-
 libusq. pressus Marte a. p. e. r. t. o.
 Carolum Sudermanum,
 patrem Gustav. sic eum acie
 v. c. e. a. t. v. t. n. e. m. m. i. l. l. i. a. c. i. r. c. u.
 l. i. m. e. s. s. i. n. t. q. u. a. t. u. o. r. a. u. t. e. m.
 n. a. c. a. p. t. i. v. o. r. u. m. P. e. n. e. s.
 eundem Du nam superius
 p. r. e. c. e. d. e. n. d. o. e. s. t. a. r. x. K. o. k. e. n.
 i. u. m. & paulo longius
 Vo maria e. n. t. a. s. & castiū,
 v. t. a. q. u. e. s. i. m. i. t. e. r. e. l. a. d. e. S. u. e.
 c. o. r. u. m. i. n. g. e. n. t. i. n. e. h. a. n. t. a. t. a. d.
 i. a. m. e. n. i. m. s. e. p. t. e. m. m. i. a. v. n. a.
 die transmarmorum mi-
 litum

In tum casu facite : ad istam
 ultra duo lecum n. sa. cer-
 ta, is da adeo, ho. s. e. au-
 sis sequat. Deputatus
 gnus vibs, & arc. in colli. n.
 n. illima, Moscoue con-
 ma, cu. us. p. r. e. c. t. o. n.
 quod hostis esset in via a
 ipse predictus C. n. da cu-
 cius gessit, qui & totius Le-
 uonix Gubernator fuit.
 Quamvis alius facit per-
 nanciz Deputatus P. a. n-
 nus, sub p. t. o. u. m. d. e. n. a. n.
 à Rege m. s. a. u. s. s. e. u. t. &
 V. e. r. s. e. n. e. q. u. a. m. a. n. z. f. e.
 V. e. n. d. a. t. u. s. v. i. s. i. t. i. s. e. l. f.
 & u. e. a. m. n. t. i. l. i. a. n. i. b. e. t.
 vbi Rex S. r. e. a. n. n. u. s, L. o. n-
 n. i. M. e. l. o. r. e. c. u. p. e. r. i. a, E-
 p. i. s. c. o. p. a. n. C. u. r. a. c. o. n-
 s. t. i. t. u. e. m. s. q. u. o. t. o. r. a, e. t.

[illegible]

190 *Simonis Stenoulet*
vibes possidentur a diuersis
Principibus vt Nerua cum
portu maris & duabus arci-
bus firmissimis à Molcho,
Vrbs Reualia cum portu i
Succo insula Osilia a Dano,
reliquum quod Lituanæ
conterminum est à Rege Po-
loniæ. Et hæc de prouincijs
coronæ Poloniæ subiectis,
deque situ & natura earum,
nunc breuiter videamus &
examinemus Polonorum in-
genia, opes, vires, leges at-
que alia quibus regnum su-
um firman, & tantopere li-
bertatem suam tuentur.

INGENIA POLO-

NOTIUM.

Ingenia Polonorum sunt
sapientia & candida, vtque
Ioan-

Polonia. 191

Ioannes Boterus in suis Re-
lationibus inquit, falli, quã
facere magis apta: minime-
que proterua aut pertinacia,
sed tractabilia & placida: vn-
de in primis exemplis com-
mouetur. Sunt autem prin-
cipibus & magistratibus suis
satis morigeri æque omnium
prouinciarum populi, & ad
concordiam, ciuitatem, be-
nignitatem, & hospitalitatẽ
prompti, ita, vt ignotos &
externos non modo libenter
suscipiant hospitio, sed etiã
nutrient, & omni officio pro-
sequantur: Et non solum ad
consuetum atque familiaritatem
quorum ibet faciles, verum etiam
ad mores & imitandam eorum, cū qui-
bus viuunt, externorum
præter-

150 *Simonis Stevanolfei*
praesent in flexibiles Tene-
ram atatulam litteris addi-
scendis impediunt, ut vernu-
cula & Latina lingua legere
& scribere sciant: unde
in medio quidem Latino tum
multos reperias, cum quibus
Latine loqui possit, & ubi
in Cancellaria Principis
in curia Palatii et totius
inter omnesque ubi in
dicum tabulis & ceteris de-
cretis, & monumenta lingua
Latina deesse praecideat. Ad-
uocatos, si prebentur, &
forum cultum in epist-
olis, aut mercaturae se con-
tinent: nobiles vero, nati &
sacerdotes, & ministros
orientiorum. Viri per ad-
tem libenter peregrinantur,
& earum gentium linguas
ad

Polonia. 193
ad vias perueniunt, cupidè
& faciliè discunt. Sunt eni-
m foetia hominum ingenia,
& sciunt quocumque inuen-
duat in sed tamen alienis in-
uentis perdiscent, si ea magis
accident, quam ut no-
minaliter ipsi excogitent, &
excellent magnopere vlla
re studeant. Nihilominus
non detuere nobis rationes
Mathematici, Astrologi,
Dialectici, Oratores, Poëtae
& Philosophi, tum Medici,
Iuriconsulti, atque Theo-
logi, qui & Rempub. & Ec-
clesiam, ingenio suo atque
scientia illustrant. Ac sa-
perant etiamnum clara pa-
triae suae lumina, quorum
monumenta quanquam no-
dum in lucem prodierunt,
N laude

194 *Simonis Stenouol*
 laude tamen quam meren-
 tur non carebunt. Idcirco ar-
 tifices attamen nobilitates ma-
 nus elaborant, sed externis
 plerisque opificibus anti-
 quitus vultus, & stantur
 etiam nunc non paucis huius
 porro fanthate diligere
 eius curare, non tam prodeum
 occipimus, idque abest. Ita-
 ne, palimque etas cum
 ad nos concurrentibus
 citati: unde velut in
 quadam parandis dicitur &
 avaritiae totis cum nos ita
 dedimus, utque cum
 natorum huius centum mazar-
 rum dos fuerat, nunc im-
 plicis alicuius nobilis huius
 (quinimo & mercatoris ita)
 centum millium florentium
 dos esse solet. Et non inodo
 præ-

Polina. 195
 Antea, genere, exoti-
 & pellibus vitan-
 & interioribus
 & purpura, &
 & patitur patitur
 & exorna-
 & comedere,
 & etiam in
 & solum, & ar-
 gento, & auro, & nuptiis
 & gemis, & etiam in
 leuiter nec restat. Iudicium
 aurum & argentum comen-
 dant. Cum maiores nostri
 latere, & totent, hic agis &
 propter sua macta, & in
 in uerent, non in
 externorum inauri splendore
 contenti sunt. videlicet
 nunc ordo, & etiam assidue
 discordia. Nec rei militaris
 tanta cura, quanta superio-
 N 2 rous

ribus seculis existit, cum
quaque privatim commo-
dum sectatur, & cupiditate
ductus, acrum non gloriam
aut famam bonam querit.
Exstiteret tamen semper, &
etiam nostra hac aetate, mul-
ti virtute bellica praestantes
viri de quibus hactenus,
prout & de viris ceteris,
scriptissimus est Mosenou ti-
cis, Livonicis, Tartaricis.
Tutiusque expeditionibus,
atque hoc ultimo bellop, ul-
tione detentus. Nec emen-
tat vulgo in belonis vigor
ille animorum, audis ut
bellica studium, immo
virtuti tua praemia
non decident.

VICTF'S

VICTIMS & VESTIGES.

Victus gent. nostræ dap-
tor fere omnis annis
Europæ, neque ita in me-
tis d' nobis exquiritur, ve-
l panum proventum sum-
mam parte in Magares, in
arborata & vicia infundant.
Antiquitus siccitiei panis, &
celestis ex heredo aut tri-
tico factæ, promiscuus erat
omnibus usus, & quasi quo-
tidianus: nunc iam non ele-
gantiores tantum, sed vulgus
etiam ipsam, pane tritico,
atque vivo in conuicijs utitur,
præterea in vili-
bus moribus, & qui viciniotes
sunt Hungariæ. Et plebs
quadem vicana, succidia,

N ; ver-

198 *Simonis Staronoffei*
 vernice na, bubula, vitulina,
 lina, mellea, sp. ciculis, o-
 lea, & que potissimum mē-
 siana, huc eadem quatuor
 rerum tota huiusmodi, & que,
 apud tempore, & recte, te-
 stis dicitur inest. At
 videtur & nobilitate ma-
 delicari, & videtur, aut a me-
 corum cum altissimis o-
 genis, cum teris animalibus,
 ambusque & piscibus laus
 vsque ad luxum interdum
 onerantur aromatibusque
 diversorum, sacchar, vari-
 confectionum, & aioram
 exoticorum condimentorum,
 aut beniamorum, maximus
 quotidie usus. Rulstamen
 & Lituanis, apud quos per-
 magna est apum & melis
 copia, multum, utidem prout
 &

Palmar. 199
 & ceruifera cum lupulo aqua
 decantant, in frequenti usu
 est, ac tionem vulgo vocant.
 Vestram veto genus, neque
 vniuerse, neque certum, aut
 suum cuique ordini, condi-
 tionem, & generi homi-
 num, sed prout cuique diti-
 ti, & ita per phet. Exoti-
 est atheniense, & tunc ve pra-
 tantum nobilitate, & hites autē
 potestatem, & aiores ha-
 bitant hunc, & vniuerse.
 In nobis, & in diti, & in
 flet, & in vniuerse, & ob-
 longam, & togas, & per
 pueris, & in diti, & in
 the, & in diti, & in diti, & in
 flet, & in diti, & in diti, & in
 gestauimus. Postea veto quā
 cum Turcis in Valachia rem-
 gesimus, equorum ornatus,
 N 4 sagos

200 *Simonia Starouelsi*
sagos maiores, nonnullas
que oblongas, curtas, & as-
trictas vestes ab illis, arque
eorum socijs Tartaris, de-
sumpsimus. Mox bello in
Pushiam contra Sueci trans-
lato, laxiores caligas, coria-
ceas oblongas, ocreas, pallas,
arque alia vestium genera,
Germanico habitui similia,
nobis fecimus. Atq; sic spa-
cio decennij vnus, ter aut
quater hab tam vestium no-
strarum co. reximus, aut ve-
nus corrupimus permutan-
do: cum statim licentiam mi-
litarem sequantur qui domi
manere, iuniores preferunt,
ne dignoscantur, aut certe
viri p. deantur ab illis, qui
alicui expeditioni interfue-
runt. Idem sane faciunt &
hemi-

Polonia. 201
femine, atque omnes Eu-
ropearum matronarum ha-
bitus tibi vsutpant, & ad suū
patium accommodant, & vo-
ut cuique, tam diuiti, quam
pauperi, habet Commun. si-
tine tamen omnes pannus
extraneis, puta Germanicis,
Hlandicis, Gallicis, Angli-
cis, Hispan. cis atque Indi-
cis vnum: maxima autem
pars sericis diuersorum co-
lorum, & panno aereo. Nec
obstat pietum, quod con-
ginko illa veniant, cum re-
periantur nonnulli, qui in-
terdum sexaginta vestibus
quam preciosissimis pro sua
persona comparatis, etiam
famulos suos similibus in-
duant, & pot. diuinam partem
bonorum suorum in ad ipsam
N s impen-

202 *Simoris Starenol'et*
impendunt, ut ipse deus cum
suo comitatu vestitur, tam
serenior, quam viri. Ad ex-
ornandos siquidem gradus
suos, p' leos, atque equos, nō
minus pretiosis gemmis ve-
runtur & auro, quam & filiz
aut vxores ipsorum; quę cie-
nodijs, torquibus, monili-
bus, annulis, alioque mundo
muliebri nimium delectan-
tur. Et vidimus nonnullas
sepius, nec velle diu tes-
tamen, totam suam vestem
gemmis & lapidibus p'iet o-
lis vsque ad talos exornauis-
se, lex tamen sumptuum a se-
scio quo pessimo fato nostro
in Comitij Reipub. nō p'p-
scribitur, cum passim videamus
nimio isto luxu, maxi-
mas qualuis familias, ad
sum-

De'oriz. 203
summam deinde egestatem
peruenire. cum agent op-
probrio & dehonestamento
maiorum suorum. Et non
in vestibus modò hunc ni-
mum luxum & prodiganti-
tam quodammodo habemus,
sed in edibus quoque
& tabulis lignis, quę nō nil
sunt, nisi togus apte com-
positus ad combinandum in
suppellectili varia, in con-
uiujs & comestationibus.
Passimque iam liquet a
nunc, & in priuat' sed in
auro regatur: p'iet etc. ne
adium non p'oceres modo,
aut princepsu, sed mer-
catores iam & viri p'ios
pretiosis aulis ac tape-
tibus vestiunt. Nec in viri-
bus modo, sed etiam in v'bis
lautius

204. *Simonis Staronollet*
lautius habitare student. Ita-
talia n. ter. opificum ope-
ra & industria. Iam autem i-
ter facientes, foeminae qui-
dem carpentis, rhed., curis,
aut curribus iunctis sex e-
quis vehuntur: matres verò
vel ipsae, vel equis potius.
Pede treant nec se e per viā,
longiorem praefertim, manus
honosticum va go habetur.
Proleuatem ia pub. cum
noblem virum iuxta ac foe-
minam affectis maribus, ac-
minam vero etiam pue lis
pedulequis stipari morse b.
Et in eam vltum aut quāq; re-
domi tax famulatum pro
modo facu ratam, quos si-
mili colore vestium. non si-
ne sumptu & luxu vesti. v-
sitata est. Plebeys minor
est

Polonia. 205

est hac in parte cura soltus,
atque pomposa ambienis,
exceptis vibrantis foeminis,
quae & ipsae bene cultae, & v-
na aut a tera ped se qua co-
minatæ incedere student.

NOBILITATIS PRÆ-
rogatiua.

POpulus Polonus in eque-
strem ordinem siue nobi-
litatem, atq; plebem distin-
guitur patre, de inde in Ec-
clesiasticum & secularē sta-
tum Nobilitas aut regimen-
atq; detractionem pat. v. se-
g. egati, plebs ad agricultura-
ram, mercaturā, & op. eria.
ex utraque autem, ad colen-
dam Deum sacerdotes hñr.
Nobles, antiquitus voca-
bantur

bantur milites, nunc com-
militari dicuntur. Exer-
cit ab equestri militia
obnoxij. Habe
& magnas pri-
partim regni, nec non ipsius
munificentia habere. Et
partim nobilibus & ciuitatibus
mutuare. Contenti sunt
tamen nobiles esse, quia
maiores virtutis ergo in eum
ordinem allecti, quam luto
signo domiti. Aut aut qui
nunc ipsi hoc metuere vir-
tute sua, & publico Ordini
Regis consensu, minime a
Principe sunt adscripti. Pre-
stabilis tamen habetur, no-
bilem natum esse, quam fa-
ctum. Nasci autem matre si-
mul & matre nobilibus oportet,
legitimo contra rebus ma-
tuno-

tramento quia nobili-
bus quibus & ciuitatibus
omnes non te dicuntur in fami-
as, neque nobilibus pri-
uatis tractantur. Porro
amittunt nobilitas his duo-
bus modis. Principes deo-
niamque ob aspidum de-
diti & atrox aliquod fac-
tum & ordiis quas cupi-
ditate, si quis vult esse de-
finit, militiae & agere ut e-
st adus, mercatariis impie-
ritur, aut casu, quod omni
attenuat aliquam mecha-
nicam exerceat. Et tamen pa-
rid quatione omnis Poloni-
tatem ostendit: nec vnam pa-
tritorum, Comitumque, aut
Ducum descendit, omnes
iure equali & libertate gau-
dent omnes una simul Regē
sibi

208 *Simonis Stareuollet*
 1.º. el gunt, leges in Comi-
 t. sper suos Tribunos fac-
 ciunt, bella vicinis indicunt,
 fœdera cum illis statuunt, tri-
 buta imponunt, quicquid
 pecunie modam præfenti-
 bunt, & omniæ penitus
 Reipub. administratio, et
 in manibus ipsi habent. Rex
 tantum cum Senatu iudicis
 & deliberationibus præfide-
 & quæ illi concitarent, mo-
 deratur, & sua auctoritate
 pondus addit, nomenque ta-
 bulis & titulum Regii præ-
 feribit. Item, honores & be-
 neficia distribuit, magni-
 tus creat, & bonos, & malos
 pro libitu, malos verò por-
 nus, nonnulli cum scitu om-
 nium ordinum regni affici-
 ne fortè, si ipse vitæ & necis
 iura

Polonia. 209
 iura teneret, ad tyrannidem
 prolaberetur. Unde neminæ
 nobilitate captiuare potest,
 etiam in crimine peccatoris,
 nisi iure conuictum, nec
 captum capite plecti, nisi
 sententijs Senatorum roga-
 tis: qui etiam sunt ex nobi-
 litate selecti, & paribus præ-
 rogatis cum illis viuunt.
 Quare, multos ex humili
 loco ac tenui fortuna vide-
 bis, non modo ad mediocres,
 verametiam ad summos no-
 bilitatis honores, a pluri-
 simasque facultates & opes,
 Regum beneficentia, & vir-
 tutem prouectos, paucos
 autem ob scelus, etum atrocitatem
 ab illis punitos: quod
 a nobilitate maxima semper
 honestatis ratio habeatur,
 O cū

212 *Simonis Staromolci*
quandoque ab officio suo
deflecteret, & vel in iudiciis
vel in alijs rebus ac moribus
publicas libertates suam
opprimere aspiraret, autho-
ritate Senatoria, qui ad hoc
attentandum iuramento sunt
obligati, & per vires in Regem
manere timentur, facile re-
hibetur. Neque enim iacer-
rime testatores dunt, cum
de Rebus delinquant, & Re-
gem iam, cuius ut regere
sunt obligati, atque de vi-
no contentu, & antea
maiorum instituta & con-
muni patriæ charissimas
leges, ad extremam
vitæ deten-
dunt.

LE-

LEGES & STATUTA.

Leges olim Poloni scrip-
tas nullas habuere, sed
ab omni ne imperij, usque ad
Carolum Magni tempora,
ius omne in Principis arbi-
trio erat. Licetque ante eius
tempora, & Christiani iam
per longam ætatem fuissent,
& literarum scientias opti-
me colerent, ut passim in Se-
natu, & inagistratibus tam
secularibus quam spirituali-
bus, Doctores legum & ar-
tium magistri, repetirentur,
prout i veteribus munime-
tis eoque videre licet. Nus-
quam tamen lex aliqua aut
statutum Princeps scripto
promulgabatur, sed moribus
O 3 tantum

ma et singularia viris doctis
complexum, Statutum Re-
gni vocatur. partim quod
recentioribus & nostris iam
temporibus, ipsimet sibi in
Comitiis publicis, appro-
bantibus tamen Regibus cū
Senatu, conscripserunt, &
vocantur Constitutiones.
Quæ, pro rei & temporis
exigentia, sæpius immutan-
tur, abrogantur, aut reuol-
vuntur, omnes ex æquo pro-
vincias regni obligando, ut
cet nonnullæ iura sua prag-
mata ea habeant, præsertim
Litvaniæ & Volhynia, quæ
in decisionibus causarum,
propria statuta sua obser-
vant. Tunc Prussia quoque,
Ducatus iuxta ac Regia, quæ
omnis ferme iure municipa-
li v-

livitur, quod vulgo Cul-
menſe vocatur. tribus ciui-
tatibus exceptis, Elbinga,
Bransberga & Fraumbur-
go, quæ ad Lubecenſe am-
plexæ ſunt.

REGIMEN POLI- ticum.

POLONIÆ regimen eſt com-
poſitum de tribus primis
& ſimplibus Rerumpub.
licarum, quæ vel in ſe, vel
per ſe non impetio, vel mul-
torum omniumve quadam
æque ſocietate iuris contin-
ent. Haben a ſiquidem Re-
gen, non ſucceſſione, ſed e-
lectioe creantur, qui eſt ab-
ſolutus executor legum in
Comitiis ſactorum. Ha-
bentur

bonis Senatorum, eque pui
nobilitate foret. & ad
eum tota civitas emulatio
deputatur. Hi sunt omnia
principales nuncii, quibus
mandatum quod non nocet
talis electio, & ad hunc
dispositum legem. Et
Tribunos aliquos, & quos
tosque & Regis potentiam,
& Senatui auctoritatem
talem restituit. Pater
namque omnium iustis
et sane nonne agros
bus, & potestas iustitiam
& equestrem ordinem, &
trique subiectos nomines,
aque bona, circumferre
est. Ac miserebatur quidem,
tam inde ab eo susceptum
requisitis. Christus Rex
nihil prius iuris habet. De
equi-

equitatis in capite &
non in. Cuius
namque est
e. excepti. Sed et vero
& Tribunos nomines, ne
que bene in quodam
ut supra diximus, non
et si ille ex omni quodam
ut adhibetur, ut
na actio omni non
neque lege non
aut monerem signat,
a tenat quicquam de bonis
regni neque transcribit
quam in ordinem equitatis,
neque rem ullam munitionem
a tempore pertinentem
statu aut tunc bene aut
Episcopos & Abbates
nomina, Palatinos & Capitanos
Marescos, Cancellarios,
Thesauros, Duce-

que

220 *Simonis Starouolsi*
que militum creat, reditus co-
ronæ dispensat, & prefectu-
ras distribuit, Comitatus ad-
icit, magistratusque omnes
& iudices eligit. Denique uni-
uersos Reipub. honores,
solus prout illi placet & iu-
bet, confert: habetq. in ma-
nu omnes modos remune-
randi, beneficioque affe-
endi quoscunque uolet.

Porro Senatores quæ Re-
gi adhibiti sunt, ut & consi-
lia actionesque eius, ad la-
lutem Reipub. & iudicium ad-
iustitiæ & æquitatis tuti-
nam dingerent, numerantur
ex omnibus prouincis col-
lecti, tam spirituales, quam
seculares, centum quadra-
ginta septem. Suntque ordi-
nis quadruplices, Episcopi,
Pala-

Polonia. 221

Palatini, Castellani, & Offi-
cia es maiores, qui omnes
iurati ad hoc collegium & ad
consilium admittuntur. Et
perpetuum est hoc munus
quodlibet quisque, certis
annorum honoribus & ma-
gistratibus, partim Ecclesia-
sticis, partim profanis, abro-
gari verò nemini potest, nisi
rei maximam vel mediam
causam diminutionem, hoc
est obicitur, et ut illic, sine
nobilitatis & bonæ tamæ a-
mitionem: aut si quis ab una
magistratû honorem ade-
pta sit maiorem, quem cû
priori tenere iure non possit.
Sunt autem Archiepiscopi
duo, Gnesnensis & Leopo-
lensis Episcopi quatuorde-
cim. Cracouiensis, Cuiavi-
ensis,

[illegible][illegible]

224 *Simonis Stryanoff*
 uienſis, Inouladſlau caſis,
 Leopoldenſis, Voivayę, Ca-
 menecenſis, Smolenſcenſis,
 Lad. nenſis, Polockiſis, Be-
 zenſis, Nouogrodentis, Pro-
 cenſis, Vitebscenſis, Cremen-
 ſis, Podlachę, Rauenſis, Bre-
 ſcenſis, Culmeiſis, Mięs-
 lauienſis, Elbingenſis, Baſ-
 lauienſis, Gętinenſis, Ma-
 ſcenſis. Et hi dicuntur maio-
 res, quia cum ceteris Sena-
 toribus, tam Eccleſiaſtiſtis,
 quam ſecularibus, ad omnia
 etiam ſecretiſſima conſilia
 admittuntur. Minores vero
 non item, & ſunt hi, San-
 ſcenſis, Med. ſcenſis, Viſ-
 cienſis, Biecenſis, Rogo-
 ſis, Radomienſis, Zamo-
 ſtenſis, Lendenſis, Sre-
 cenſis, Zarnouienſis, Malogęten-
 ſis.

Polonia. 225
 ſis, Vielanenſis, Pramiſla-
 ſis, Halanenſis, Sanocenſis,
 Chelmenſis, Dobrynienſis,
 Połaniecenſis, Pręmetenſis,
 Cramenſis, Częchouenſis,
 Naclenſis, Roſpirienſis, Bie-
 chowienſis, Bidgoſtienſis,
 Breſinenſis, Crutuićenſis,
 Ofnecumenſis, Camenenſis,
 Spieraienſis, Inoulodentis,
 Coualecaſis, Saanocenſis,
 Sochaczouienſis, Vaiſou-
 ſis, Goſtaenſis, Viatenſis,
 Racieſenſis, Siepreńſis, Vi-
 ſogęienſis, Rapanenſis, Za-
 cęocęnenſis, Czechaouien-
 ſis, Lauenſis, Slońcenſis, Lu-
 baczouienſis, Conaręenſis
 terre Sradenſis, Vende-
 ſis, Derpatenſis & Pernau-
 enſis, Couanęenſis terre Len-
 tinenſis, Conanęenſis terre
 P. Cui-

Generales, Referendarij, P
cillatores, Dapiferi, Vexill
feri, ceteri que nuncles, & a
ula Regie officiales, ut Ca
merarius supremus, Praefecti
& Vicepraefecti Stabuli, Cu
lax, Camerarii, Veratores,
Secretarii & a h denique in
structissimi, ita, totius rei
officiales, ut alij praeco
et, Indices. Quod tamen quae
flones, Tribuni, alijque pa
res qui s. tenentes totius res
nuncupant, quod est in
functiones amicitiae, in di
quique latrapi, ita tamen
vel ut a quo a pueris, tota
ta quod in quod et ceteris
diceret, tot in malis de
minatus regno, sicut de
habuit. Omnes autem in
tates, solus Regis arbitrio

creantur, & a sola nobilitate,
quicquid ad senatus dig-
nitates assumuntur, & uerū
etiam opera Rex prout ali-
quid iacit, ut in lega-
tionibus, in commissioni-
bus, in finibus regendis, in
contributionum publica-
tionibus, in amittendis, &
ad alias rebus publicis.
Atque ita potentissimus quā-
vis Rex Poloniæ sit, & su-
premus omnium coram
subiectarum provinciarum
Dominus, tamen secundum
legem & iuratus præscripta
vivere tenetur: regnumque
ipsum amplissimum, licet
regio ad eum gubernata,
non solum iudicio non ausugi-
lantia & libertate, tam regia
maiestas, quam senatus
P 3 autho

230 *Simonis Starouelfet*
 authoritas quod in sa-
 temperatur, inter se cu-
 tatis te mias omnes con-
 nes regni cum ipso rege co-
 tinentur. Et cum omnes
 eadem sit perpetua & con-
 tuenda publicae libertatis &
 propagandi imperii vo-
 untas, ad maiorem regni in-
 timitatem ne caeteri recu-
 rant, et honorant, et
 iniussu illius nihil penitus in
 Repub. faciant, pro eius au-
 tem incolant te & glori-
 vitam ac postea omnes potes-
 tates omnes effundere huius pa-
 rati.

VASALLI.

Quatuor praecipui vasalli
 sunt Regni Polonae.
 Dux

Polonia.

231

Dux Prusiae. Dux Curlan-
 diae. Dux Pomeraniae &
 Princeps Varsaviae. Tunc
 hereditarii sunt, quia de
 Senimarca. Qui omnes
 et una Regem, in quo huius
 gentis datus, superiorem
 agnoscant, & non tam
 honeste debent, ut
 subiectionis. Et sic
 bis praestent omnia et
 men suum in rege, ut
 extenuentur. Et sic non
 veniunt ad eum, et
 vel Princeps Poloniae
 tenentur. Et sic
 Regem accipit, et
 natione regis, et pro do-
 nis naturalibus habent
 sed pro extraneis, huius
 sunt, quia de hereditariis
 proinde male est. Varsavia

P 4

exce-

excepta Principatus ad
coronam erectis, & ad in-
membra ad suum eorum ad-
iungentur. Vnde subditi, p-
forum nunc et in in ex his
grauioribus ad Regem tan-
quam ad Imperatorem Domi-
num & iurisdictionem uni-
nec possunt tyrannice oppri-
mi a suis Principibus. Non
item in Moldavia & Vala-
chia populi quia Prince-
ps ipso, cum Imperatoris
faciem in Domum reco-
gnoscant, non, et ante Po-
lonum, cuius in solam in-
tem tantum venerantur, &
ve ut potenti vicino, statim
temporibus, hinc in n-
tate. Omnia illorum de-
persoluebant, & a Rege in-
necesse, iurabant in veros
eius

eius nunc à Tartar absolute
Principatus insignia, & cor-
poris custodiam habent
Quia nunc reddere equo an-
ter Polonos & Turcas, et am-
ante bellum Continente in
pacem mutuum fuisse, & di-
lectis verbis conciliis, ne
proxime am illam cuquam
Turcum Imperator un-
quam, per tot Polonia reos
in unum cum conciliis
vixit, cum in nobis, et
Rege quoque Poloniae ha-
la erat

IIIIGIO.

CH. G. acm. re' quonem
In unum cum conciliis
vel in p-
septingentis conciliis
P. 5. us

nis constanter tetinet, tei-
gileque co'it, hereticarum
novationum insidens & im-
paciens, quorum nostrorum
etate, quando Hussus & Vi-
cclus virastauit in Bohemia
data debebant sed per quum
Lutnerus ceteris doctrinae
rinarum hominibus, patri n-
ostrium memoris, per tota
Germania in zama d ile-
mmatiler quae nobis vicina
est, & commercia fere quo-
tiana nobiscum habet, pre-
terea seu veras, puta libe-
tas, nescio quae non pestes
Poloniam inuadant, inter-
cerantque mentes hominu
nostrorum, ut etiam nos co-
p'cedi nesci doctrinae de re-
ligione sentirent, & omique
se radicem & interpretem
seri-

scriptura um pararet. Sed
nunc iterum Leo dno ta-
cente, in anno regno Polo-
niae regis Catholici pre-
sente, aut ad minime a nobis
a seculi quod quam potest,
et Romanae protectionis
fuerit oes nostrum, te te
perat statim a recepta inde
fuerit. Et ecce etiam Aa-
tantes in senatu locum,
eam, primum libere vo-
luerit, et omnia has com'is
autem praesentes, diligea-
ter pro tuo munere anim-
aduerteret, ne quid in legi-
bus, aut moribus populi,
contra Ecclesiae sancta pec-
carent. Eandemque cau-
sam etiam in Tribunalis
iudicis teu Parliamentis,

maioris Ordinis iustas, & singulis Cathedralium Capitulorum Collegis, possim Reges, inter se iustas Sanctionibusque curis Regni & scripturis, puto morere, vel maxime tuum, cum pertinacissimi haereticis Attributes à Senatu efferre conarentur, cum maxima potestate praefecerunt, ita & Cancellarii & Procancellarii munus, alternatis vicibus penes Episcopos maneret. Maiorque Secretarius Regni temper ex Ecclesiasticis esset; frustra reclamantibus aduersariis fidei, qui sub extremam aetatem Sebastiani Augusti Regis sapientissimi, & potissimum interregnum temporis nimium in-

maue-

ua uerant. Ceterum diligenti vigilantia sanctissimorum Praefatum, sapientiumque Regum studio (maximè vero pietate Serenissimi Regis nostri moderni Sigismundi III, vix non omnes iam eradcati sunt. Verum Graecici rati homines in Russia, & Lithuania passim equibus antiquas reuerantur, sicut & Armeni. partim Patriarchi Romano per obedientiam subiecti, partim non, qui Episcopos suos, & complures Abbates habent. & ritibus atque institutis Ecclesiasticis magis, quam dogmatibus religionis à nobis addunt. Sunt quoque & Hebraei passim in toto Regno.

Respub. ex tunc totam emendicabat opem, aut manubatur aurum, et argentum, cum nondum ipsa pecunia dignaret. Olli enim prop. non habebant nummum, Poloni, sed externis & max. de Boëmis vsi sunt aliquandiu, quod in etalla minus noticissent nobis. Primus Cazimirus Magnus rex & argentum signari iussit, postea tandem sero Alexander Rex, Sigismundusque senior, aureos nummos euderit quorum unitatione Rex serenissimus modo, & argentum ad exemplum Germanorum & aurum bonitate & pondere Vngaricorum signari iubet. Sed veriusque pretia sextuplo ferè creuit, quare

sunt auro, non nostrorum memoriam, ut signat ceperat. Ita tamen propter luxuriam, & crementem auri, vltimam, exportat omni que ad exteros sunt in propter detentorem, etiam in actam, cum ponderis datur, ut tunc, tametsi utitur tunc. Item agnus est autem nunc apud nos vltas exte. in monete, sed autem atque, tunc tantam, quare pro meritis vendebet in locum, quoniam com. datur, tunc uti per multa. Item tunc. Expectantia autem Polonia, ad 20, tunc est, quidam, in quum, papaver, partes datur, etique legumina, in quum, canab. in quum, et alia, sedam, autem, mel, cere, laccum, in.

Q

piv,

242 *Simonis & ieronol*
 pte, cum s, maxillere, caté-
 raque melle ses talitudo
 nobilis, & cinnamomum
 bus, p. Item, ceru. ad
 ytra. n. d. m. 2. r. m.
 coctis, p. an. bon, ter
 am, en. tam, ex charadai
 ex b. ex. ex. r. a. i. s. r. m.
 e p. p. u. e. s. r. e. c. e. s. p. o.
 e. a. t. m. e. s. a. p. e. n. r. a. i. e.
 r. a. p. o. s. e. e. c. e. t. t. a. m. l.
 a. u. n. t. p. o. u. a. m. b. i. s. r. a.
 g. e. n. t. E. u. q. u. b. a. s. v. e. n.
 ad. n. o. n. p. o. s. s. i. t. u. p. o. s.
 s. e. r. e. a. d. u. e. n. i. e. n. t. e.
 a. d. u. e. n. i. e. n. t. e. s. p. e. c. e. s. &
 2. u. n. t. e. c. e. s. p. e. c. e. s. &
 h. o. m. i. n. u. e. s. a. d. u. e. n. i. e.
 t. a. m. o. p. h. e. n. o. m. e. n. s. e. x. q. u. i. b.
 t. a. n. t. a. p. a. r. t. o. s. n. e. c. e. s. s. a.
 d. e. l. i. n. e. a. t. i. o. n. i. s. & a. p. p. e. t.
 b. a. s. s. u. p. p. e. t. i. t. u. m. I. p. p.
 t. a. n. t. u. r

Polonia. 243
 i antur etiam margaritæ, gé-
 mæ, pelles preciosæ, hufio-
 nes seu mariani, haleces, &
 alia sã samenta, & vento vel
 sole datati pisces marini.
 Adhuc argentum, aurum,
 stannam, & calchs, cum ta-
 ctatun miscela vna demũ
 & aromata, & varia esculio-
 rum condimenta atque cu-
 pediz, sine quibus bene pos-
 set stare patria nostra, si ad
 veterum Lacedæmonũ omni
 rigorem ordinati red. Cui
 itaque plures merces no-
 stras mittamus extra regnũ,
 quim ad gæamus externis,
 eisq; non tam ad necessita-
 tem, quam ad luxum spe-
 ctantibus, consequens est,
 vt non penitus neptes dica-
 mur, relectu aiorum Eu-
 Q 2 ropeo-

244 *Simonis Staronelli*
ropeorum qui & mercimonijs & opificibus ductis & metallorum abundantia, & oeconomiae demum diligentis administratione multo nos antecedunt.

MILITIA.

QVIA suis rebus contenti, nusquam bella olentiua vicinis populis Polonia inferimus, nisi forte prius licessit ab hoste: idque potius ad defendendum, quam ad extendendum, re cogimur, quae ad alia, ut si vi incedamus, quod hostes ceterum, & praesentem. Ileo & nunc cum quoque noham, de aliena veteris patriae, etiam habemus, qui expugnatione, videntur me-

narratio

Polonia 245
natum, fortissimi, etque propugnaculorum, quolibet vicini nostri contina laia nobis munant. Proinde quae exercitus nostri maiori ex parte equitatu constant, qui est praecipua nobilitate est, ut in campos apertos exeunt, procedant quae obuiam venienti hosti, prius quam ille fines nostros attingat. Pedites autem paucos habemus, totique esse omnes, non ita ad pugnam, quam ad labores castrales euocatos, ut numerum fossas dum opus fodiant, vallum excitent, pontes construant, vias steruant, tormenta & impedimenta bellica conducant, atque demum castra ipsa custodiant. Quod si verò op-

Q3 pugna-

pugnationem loci accusus
reditamur, tum e Germa-
nia aut Vngaria mercena-
rios nobis pedites adduci-
mus, qui sunt excitatiotes
nostris. Equitibus autem
semper contenti, tuus no-
stris, qui, si genera, ed. lo
ex omnibus prouincis ad
propugnandam patriam co-
uocati sunt, extra hunc regni
ultra quinque milia pro-
cedere non debent. Si autem
procedere necesse sit, tunc sta-
tim in Comitibus, quae sem-
per bellum procedere de-
bent, unum stipendium
decernimus. Qui quidem
cum et praecipua nobilitate
conferbitur, ita in pugna
solet esse animolus, ut in
maximo eum periculose

248 *Simonis Stenouolii*
viginti quinque milia Tar-
tarorum in acie prostrauit.
Tunc iunius quatuor milli-
bus, viginti duo milia Tur-
cicum atque Valacorum
cecidit, & quin quaginta duo
tormēta bellica accepit. Sub
Augusto autem Rege si-
mandi F. Rad. nullus septem
millibus ad Vlam, triginta
Molchorum ad Vltimam,
& decem proinde eisdem
opugnauit. Et Stenouolius
quatuor milibus Vltimam
defendit, & viginti quatuor
Molchorum atque Turo-
rum in illa una acie prostra-
uit. Sub Stephano d. Rege,
Zboulus non inte-
gris duobus milibus, totum
rebellium D. Ascaano cum
exercitum, ex transmarinis
popu-

Polonix. 249
populus confectum una die
deleuit, & præter captiuos
vtra octo milia caesorum
in acie numerauit. Denique
sub antiochio sen. lamille-
gis nostri moderni Zamo-
licus non totis sex millibus
Arch. ducem Maximilianum
circa octodecim milia in
castris habentem non tan-
tum deiecit, sed & ad dedi-
tionem coegit. Car. gere um
Scythiam, cum sex tuaginta
millibus in Poloniam ten-
dentem, in campis Cicoræ
tribus milibus suorum, ita
retrudit, ut multis milibus
in acie amissis statim in Tau-
ricam suam rediret. Chod-
kieuicius verò tribus milli-
bus Suecum in Livonia ad-
ortus, novem de eius exer-

Q. circa

250 *Simonis Starouollet*
 citu ad Kircholimiam occi-
 dit, quatuor milia capti-
 tum habuit. Simul tertius
 millibus equitum Zare-
 uis, octuaginta Moscho-
 rum in illa inopinato ad
 Clusiam aggressas, om-
 nes statim in fugam vertit,
 & tres Germanorum legio-
 nes in eodem hostia exerci-
 tu captas cum Duce suo,
 Comite de Pontibus, ad
 Regem, Smolenscum duxit.
 Koniepo scilicet quoque nu-
 perime in Prussia quinque
 equitum cohortibus, no-
 uem milia Castorum ad
 Stuniam hibernam, auda-
 cter aggressas, caesis ultra
 mille, in fugam cum turpi-
 simam vertit, & omnia tor-
 menta bellica illius accepit.
 Et

Polonia. 251
 Et ad Amestinum in Po-
 merania, duas eius legiones
 nactus, manibus non con-
 fectis, ad decem nonem statim
 coegit, cum non ex integro
 duo milia equitum sicam
 haberet, peditem omnino
 nullum. Sic nostri semper
 hostis quamvis validissimi
 impati, quem campu
 puzo, hec exigas copijs
 impares alacriter adoran-
 tur. Et sunt equites ipsi
 quasi in quadruplex diffe-
 rentia pedites in duplex. Ex
 equitibus, alij sunt graui-
 oris armaturæ, & alij leuioris
 & qui grauioris armaturæ
 dicuntur, alij sunt hastati, &
 vulgo Hussari vocantur; &
 alij scopetis tantum arma-
 ti, & vocantur Harcabusseni.

252 *Simonis Staronoffici*
vtrique autem isti, ferreis
thoracibus utique galeis sunt
vestiti. Leuioris deinde ar-
maturæ, alij sclopetis ob-
longis, alij autem fustibus &
lanceis breuioribus sunt ar-
mati: & vtrique loriceis in-
duti, atque eorum nomi-
ne Costachi appellantur. Pedites
verò, alij vocantur Hau-
daci, qui sunt à Polonia, aut
Hungaria conseripti: alij
Costich Zapotenses, qui
è partibus Russiæ vicinis
Scythiæ, vtrius nomina dant
militiæ, & daceum suum pro-
prium, discipulamque ca-
strensem habent. Omnes
autem isti, francis incuruis
sive acuticibus, & sclopetis
oblongis in prælio utuntur:
illi quod illi priores, vni-
for-

Polonia. 253
formi vestimenti colore à Re-
ge donantur. At, eadè p. n.
no tecti, equos longioribus
atque currus habent, qui-
bus deinde castra sua mu-
nunt, & in prælijs loco ag-
geris aut septa etiam co-
tra potentiam hostis utan-
tur. Sed hæc iustitiam ut
Equite Pocono ad Viba-
num VIII. Pont. Max. per-
scriptissimus proque occasio-
ne & necessitate, partim in
equis, partim pedes pugnat
partim denique nauiculis
latis conscendis maria perao-
lant, & Turcæ dationes infe-
stant. Ut igitur omnis rerè
equitatu, nobis præter ter-
uos) è nobilitate est licet
tus pedestris è plebe, præ-
ter cohortium ductores &
præ-

præfectus Haiducorum. Nā
Cofachorum Zaporoſen-
ſium, vti centuriones, &
Chilatchæ, hic & Dux ipſe,
quem è medio ſui eligunt,
plebeius eſt: modo artis bel-
licæ peritus ſit & fortuna-
tus, alias deponitur ſtatim,
& alter illi ſurrogatur. Quæ
ſequentes, terra & mari
Scythas Turricos, atque
Turcas aſiaticæ bello victi-
ſunt, & maximas de illis
ſæpiſſime victorias referunt,
adeo ut iam aliquoties Con-
ſtantinopolim noſtra ætate tre-
pidatum fuerit.

V I R E S.

Poloniz vires & numero
& natura ſunt tales, ut
pau-

pauca Europæ regna eas æ-
quænt, nullum vero ſuperet:
& ſi ordo, qui eſt anima re-
rum, melior apud nos eſſet,
proca dubio nos cunctos
occidentis populos ſupera-
reimus. Cum enim ad po-
tentiam & firmitatem cu-
iſque ſtatis, requiratur
numerofitas virorum belli-
coſorum, abundantia com-
mentarum, pecuniaſum ma-
gnitudo, armorum ſuffi-
cientia, & frequentia mu-
nitionum. Nullam prorsus
ex prædictis conditionibus,
debite & convenienter ha-
bentis, quamvis ſingulas,
præ alijs gentibus, excelen-
tiori quodam modo poſi-
deamus. Et quantum ad vi-
ros bene aptos, & multæ
peri-

peritos: certum est Regem
Polonie posse ducenta milia
in milia habere, abique
villis stipendijs, & oneribus
publicis et alijs: quorum quis
libet sumptu proprio, vel
eonomiae quodammodo, ut
in lue tractata tenet, indol-
nec vel bellum finatur, et
Regem a bona omnes de-
mittantur. In tanta regis
nobilitum multitudine, quae
praeter armatum tractat
ita, a iam praesentem
non habet, quod ita in
duces bellicum a se tenet
queramus. Optime in-
perat res inter nos habet
mus? Habitant autem populi
& excellentes, si res vo-
tamqueque, non de iure
aut vetustas tamque, ad

gustat

gnitates & officia Reipub.
promoveat: sed quia pau-
pere esse, vitio secuti pro-
briolum est, ideo pauci in
magistratibus praestantes,
pauci in militia clari illaque
ingens nobilitum equitum
multitudo, quam diximus
ob malum Reipub. regimen,
nullatenus simul convenire
contra hostem potest, nam
aliter non latentur provin-
ciae, contra non potentibus
vicinis, quas utique custodi-
re oportet, cum militem in
urbibus praedictarum nulli-
bus omnino habeamus, qui
impetum sperare natus ho-
stis in quomodo reprimere
posset, praeter paucas cohortes
in Russia, quae excubant
a Scythijs. Iam autem hostes

R

vindi-

Undique potentes & patrum
fideles habemus, Tunicam,
Scytham, Moscovitum, Sueci,
& Germanicam nationem:
quæ acceperunt varijs fœderibus,
& rationes iteratis affinitati-
bus nobiscum iuncta sit,
semper tamen Principes eo-
rum minuant patriæ nostræ,
& in omnem occasionem
sunt intenti. Bene tamen
potest, rebus ad custodiam
provinciarum alijs, centum
equatibus milia in castris Rex
Poloniæ habere: ut & Vla-
dislaus olim Jagellonem
contra Prussicos Crucege-
ros, ad Grunewaldum ha-
buisset legimus, cum nondum
corona Poloniæ, Prussia,
Pomerania, Curlandia, Li-
uonia, atque Samogitia,
popu-

populosa in e provinciæ, ad-
dita fuissent. Contra eosdem
Teutones, filius eius Cazi-
mirus, præter Russos & Li-
tuanos, ex sola tantum Po-
lonia, sexaginta equitum
milia ad Chomiciam duxe-
rat. Huius deinde filius Io-
hannes Albertus, octuaginta
nobilitum milia, ex Polo-
nia & Russia solum, contra
Stephanum Valachæ Prin-
cipem, collegerat. Frater ve-
ro Iohannes Sigismundus I. ex
provincia Magni Ducatus
Lituanie quinquaginta ad
milia contra Moscovitum ad
Orsam conferebat, cum
Litvania nondum nostri iu-
tis esset & Curlandia, quæ
nunc ad Ducatum Lituanie
pertinent. Itemque centum

R 2 milia

260 *Simonis Starouel*
multa ad Leopolum habie-
rat, cum in Vatachiam mo-
ueret, nulla sacrapia Litua-
niæ in commilitum euoca-
ta, præter rancos, & vocata-
tos, qui vltro Regem suum
comitabantur. Similiter e-
ius filius Sigismundus Au-
gustus, paucis à Russia si-
pendiarijs, cum Duce
Nicolao Meleno euoca-
tus, quum in Liouoniam con-
tra Teutones Marianos, Lu-
theri hæresum tum ample-
xos, expeditionem suscep-
set, centum & viginti milia
armatorum, è sola Lituania,
etque adnexis sacra pijs con-
tribuit. Iam autem nostra æta-
te, octingenta milia arma-
torum bello civili ad Sando-
miniam censebantur, cum
nihil.

nihilominus potior pars re-
gni quiesceret, nec sumerent
arma contra Regem prouin-
ciæ, nisi proceres quidam; è
quorum ordine pars maior,
aut certe tantum Regi p[ro]p[ri]o ad-
hærebat. Et bello nuper cum
Turca durante, cum Sece-
nissimus Rex Sigisf. III. ge-
neralem nobilitatis expedi-
tionem edixisset, vix tres aut
quatuor sacrapie ad Leopo-
lum conuenerant, & iam nu-
merus ad quinquaginta mil-
lia (cum comitatu regio, qui
pedites Germanos et alios
res secum mercenarios du-
xerat) ascendeat: quid si
omnes Regni prouinciæ, vi-
etiam imperatū, conuen-
scent; sed in ista multitudi-
ne duo desiderantur, quæ in

262 *Simoris St. troel* I
 bedas gerendis maxime sunt
 notua. Ceteris autem,
 & obediencia, quam & te
 nobiles sub iugum conantur,
 Comitibus pro tota obolo-
 madas celebratis, nequis
 bus bellum edictum non po-
 test: & difficulter ab crebris
 mia sua, vxoribus, & de
 liberis diuelluntur, vnde
 tertium edictum expeditio-
 nis bellicae, praua consuetu-
 dine expectantes. Quinque
 iam ad locum designatum
 conuenerat, cum se viatos
 & stimatos inuadentes,
 aut contra Regem, aut con-
 tra Senatum tumultuantur.
 Vnde etiam interdum Rees
 pte, tantus in expeditione
 atque periculis, & inuadentibus
 & caluaria patiantur, ne
 vel

Polonia. 263
 vel à nobilitate ob malam
 regem exagiteatur, vel
 pretentione, totam, cum
 diminutione suorum redi-
 tum iniquitabant. Va-
 de incommodum isti Kespab.
 prospiciens, stipendario
 militum ordinem bea peti-
 gere consuevit, generalem
 autem nobilitatis expeditio-
 nem, in ultimam tantum ca-
 sum reseruant, ut, si vel tri-
 buta non sufficerent, vel ho-
 stis impotens esset, et ei re-
 sistere conscripto in re Ge-
 nerals belli nequireret, tum
 ad generalem omnium no-
 bilitatem expeditionem, tan-
 quam ad ultimum remediū
 confugiendū putarent. Pro-
 ut nuper praeterito bello
 Turco faciendam censue-
 runt,

R 4

runt, cum barbarus sexcentorum ferè millium exercitum in nos duceret. Generalis militum cum septingenta milibus pedat orationem extra limites regni in Valachiam præmissis, ut cum obuius exciperet Rex autem in consilijs quibus ad Leopoldum nobilitatem conuocabat quas eam supplicatum, et tamisso exercitum cum hinc, ire debuerat. Festum celerius, uti decretum erat in Comitibus, superuenisset, propter hoc viros longe et togatissimos bene fecisset, maioremque, sibi ac suis gloriam apud posterum parauisset. Quo autem in eiusmodi expeditiones paratior nobilitas heret, statutum est iamdudum

dudum publico Comitatus decreto, ut prima post Paschatis festum Dominica, in singulis satrapijs lustratio in armis heret, & quique Palatinus suorum provinciarum nomina in tabulas referret. Quod, æque ut & alia instituta patriæ, aut penitus negatur, aut certe negat in peragatur, poena in delinquentes valde reat assignata. Sic pedestris quoque milita Augusti Regis iubente, tum ex urbana, quam e pagana pæbe de cetero fere iam euannit, & vix aliquot centena tantum numerantur, eaque nullius frui, qui quindecim milia superare debuerant, Re qui omnes, auaritia præsectorum, censum exsoluere

R 5 iussi,

iussi, & rusticanis laboribus
 adscripti, cingulum milita-
 rem deposuerunt supensque
 nihilominus conscriptos, e-
 gregie sese in se ipsis ge-
 vidimus, & famem, sitim,
 aestum, frigus, laboresque
 castrenses, multo fortiori a-
 nimopetente obtinui-
 mus, quam aut Hungari,
 aut Germani, qui aerem
 nostrum nunc non possunt &
 vel d'fluguat, vel moriun-
 tur. Quod si Ordines regni,
 vellent serio curam rei bel-
 licæ habere, possent ab iis
 omni dubio ducenta & an-
 paus, praestantissimos in-
 peditum, & pagis & oppidis
 deligere, quibus vel maxi-
 mo hosti patriæ possent sa-
 culum resistere. Experimen-

tum

tum habemus in Cosachis
 Zaporosensibus, qui omnes
 rustici sunt, & pagis atque op-
 pidis nostris collecti, & nu-
 ta litteratura præditi; niti-
 lominus tamē in castris suis
 veterum Romanorum dis-
 ciplinam habent, fortitudi-
 neque bellica, & rei militaris
 peritia, nullam in munitioni-
 bus cedunt. Quibus si e to-
 to regno dilecta iuventus
 adiungeretur, & sub præfe-
 ctis atque Chiliaelis no-
 bilibus, in arte militari exer-
 cerent, nullus penitus in or-
 be Christiano Monarcho,
 pares Regi Poloniæ vires in
 suo regno haberet. De com-
 meatu verò non est dubitan-
 dum, quia tantam in bonis
 multitudinem Rex Poloniæ
 alere

268 *Simonis Starchoulet*
alere possit, cum sit ea que
manifestum, Regnum Polo-
nia posse alia duos simul a re-
gna, prout ipsum est, ut mo-
do frugibus, sed & carnibus,
& alio companatico satien-
tare. Nihil minus nos Po-
loni, in quibus ibet expeditione
bellica fame laboramus, at-
que sapissimè res iam, in ad-
finem peractas, propter
comineatuum penuriam, tur-
piter deserimas. Quod totum
procedit ex forgetia
præfectorum belli, aut po-
tius Reipub. Ordinum, qui
dum aliquotum bellum edi-
dicunt, nusquam in partibus
illis de comineatu prouiderit,
sed quod cuique militi totum
offert, id rapit in transita &
postea sese cum equis & ra-
mulis

Polonia. 269
mulis in castris sustentat. Fa-
me vero horra, aut morbis
paucim omnes intereunt, aut
notum obitu Lucibus uis,
& delubuntur. Quod si verò
Reipub. primum ibi de cō-
mineatu prouideret, quo exer-
citum mittere uellet, &
comineatus ille, ob abun-
dantiam rerum omnium,
præcio certe conlaret, & ex-
peditionem propter obsequium fa-
cile ad finem optatum deu-
teret. Iam autem quod ad pe-
ca nam, parata uia in aratro
nullo nunquam reperitur, sed tam-
denam, cum bellum per
Comitia edicatur, proma-
cialibus imponitur, vectiga-
lia uel diuersa bello finiēdo
sufficientia statuatur. Sed
& hæc ipsa, uel tunc conte-
run-

runtur, vel non ex integro
in exercitum interuntur, po-
rior pars priuatorum cupi-
ditati cedit. Quæ si paulò
ordinatus colligerentur, at-
que etiam tum, cum bel-
lum nobis nadum est, moderatè
imponerentur, & asservien-
tur in propturijs: protectio
& exercitus nostros et eius
in hostes educeremus, & mi-
litem ipsum obsequentio-
rem in bellis haberemus qui
dum auaritia gubernantem
stipendia sibi retineri vident,
facile in perniciem patriæ
conuertant, quod iam sup-
ra sumus experti. Hoc ta-
men vel maxime Regem
Poloniæ in bellis iuuat, quod
Proceres Regni, & quique
nobiles ditiores, soleant in-
tegras

tegras equitum cohortes &
alios, sumptu suo proprio in
castra adducere: vel solius
patris amore. Pauperiores
vero, priores una collecti,
ducem sibi virum aliquem
strenuum eligunt, & vario si-
ne stipendijs, belli impera-
torum sequuntur, ob id p-
sum voluntarii appellati.
Quod ipsum & Colach. Za-
porotenses faciunt. Interdum
ad quadraginta milia pu-
gnatorum coacti. Quos ad
arma autem. Hæc quisque
sibi priuatus curat & Germa-
ni, aut alia qua aia gente vi-
cina potat. quia Rex aut
Reipub. nullam armamen-
tarum publicum habet. Sūt
tamen aliquot in locis repo-
situra tormentorum maio-
rum,

272 *Simonis Staronolici*
rum, sed quæ neglegentissi-
me asservantur: Pura multò
& ordinata civitates ha-
bent: itemque nobiles non-
nulli & Proceres Regni Qui,
cum bellum e licet, & in
amore patriæ in bellum eunt,
& tormenta secundum maiora,
adhibitis omnibus necessa-
riis conducunt Rex autem,
quum nullis mutationibus
magnas habeat, quæ armis
providere deberet, quocun-
que expeditionem sumit,
habet facile armorum suffi-
cientiam, aut a civitatibus
ditioribus, aut a suis arma-
mentariis, quæ sparsim per
urbes in locis parva ab anti-
quo sunt data. Cumque &
Polonia ipsa non sit metaco-
rum indiga, & Germania,
quæ

Polonia. 273

quæ illis maximè abundat,
statim in vicinia sit posita,
non difficulter paratur, quod
belli exigentia postulat, ma-
gis istis artis tutioræ in regno
existentibus. Quantum de-
nique ad munitiones & for-
talicia, eandem latecandam est
illa omnino in Polonia nulla
existere, præter aliquot ca-
stella privatorum. Idque
sparsim per provincias & re-
gnum, ut est Zamoserum,
Zbarasium, Niesurzia, La-
chomicia, Medacicia, Dub-
na, alique munitiones po-
pulationes. Caterum tamen
facile potuisset excitari pri-
vates, si Respub. in id operam
suam intenderet, liquident
& lapidis & calcis, & terra-
mentorum atque lignorum
S cop.4

274 *Simonis Staronoffet*
copia ubique maxima in Po-
lonia reperitur. Quam au-
tem non sumus cupidi a terra
inuadendi, nostra facie vel
pectonibus nostris tuei pos-
sumus, prout & hactenus
tutati sumus, aperto potius
Marte cum hoste decet tan-
do, quam vel stratagematis
utendo, vel propugnaculis
sele includendo. Sic Germa-
nos sepius patriam nostram
inuadere conuites, pecton-
ibus nostris repulamus. Sic
Turcam cum tota sua po-
tentia venientem reiecimus.
Moschum non tantum repu-
dimus, sed totum etiam eius
imperium multoties et as-
taumus. Scythas frequen-
tius Russiam incurrentes,
notabiliter castigauimus. Vnde
lachiam,

Polonia. 275
lachiam, Moldauiam & Bel-
sariab am etiam priuati mal-
tores depopulati sunt, &
Principes eius pro suo arbi-
trio impotuerunt. Reiat
solummodo Suecus, quem
& olim & nuper acie qu-
de n semper deuicimus, en-
tere prouincia omnino non
potuimus: partem quod co-
cordia quadam, ad expugn-
das munitas vrbes non fu-
imus apti: partem quod hi-
reticis illi passim fauenti-
bas, domesticos proditores
eu tate nequeamus partem
quod prouincijs illis sacra-
torum victorum possessionem
semel dicatis, non sit pro-
fiteri penitus, profanos
homines rerum suarum partem
etiam, quod exardecente

276 *Simonis Stearonolfi*
 vitio sæculi, hominum cupiditate, minus publicis rebus modò simus intenti, quique nostrum privato commodo studet: ex quo procerum alidua discorde, nobilium inobedientia, aule suspiciones, Principis contemptus, rerum neglectus patitur. Partim denique, quod Numinis re difficile nos sit contrahere, quæ ob tot sceera publica in patria nostra impunita, hoc, quem minimi semper læbebantur hoste nos punit, & quasi publica hæc castigatione, ad respectum beatæ impellit. Sed

O mitero Domini, quousque non requiesces. ingredere

Polonia. 277
 dere in vaginam tuam, refingere, & fide

Cogita super nos cogitationes pacis, & non afflictionis. ut des nobis finem & patientiam, & inuocabimus te, & uiuemus.

F I N I S.

Topogr. Polara

